

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart
Verrijn Stuartlaan 1-F, 2288 EK Rijswijk
E-mail: Bestuursbureau@bprb.nl
Internetsite: www.rijnenbinnenvaartpensioen.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41126757

Jaarverslag 2022

Verslag over het boekjaar

1-1-2022 t/m 31-12-2022

Inhoud

	Pagina
1 Voorwoord	5
2 Kerncijfers	9
3 Bestuursverslag	
3.1 Inleiding	11
3.2 Financiële positie	13
Staat van baten en lasten	14
3.3 Vooruitblik	20
4 Vermogensbeheer	
4.4 Z-score en performancetoets	30
4.5 Maatschappelijk verantwoord beleggen	30
4.6 Beleggingen in Nederland	33
5 Risicomanagement	
5.1 Inleiding	35
5.2 Risicostrategie	35
5.3 Financiële risico's	37
5.4 Niet financiële risico's	40
5.5 Financieel crisisplan	42
5.6 Eigenrisicobeoordeling (ERB)	42
5.7 Vooruitblik	43
6 Communicatie	45
7 Kosten vermogensbeheer en pensioenbeheer	
7.1 Kosten vermogensbeheer	48
7.2 Kosten pensioenbeheer	50
8 Governance	
8.1 Organisatie	53
8.2 Goed pensioenfondsbestuur	55
8.3 Toezichthouders	57

9	Verslag van het verantwoordingsorgaan	
9.1	Reactie bestuur	63
10	Raad van toezicht	
10.1	Reactie van het bestuur	69
11	Jaarrekening	
	Balans per 31 december	72
	Staat van baten en lasten	74
	Kasstroomoverzicht	76
	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	77
	Toelichting op de balans per 31 december	84
	Toelichting op de staat van baten en lasten	91
	Risicoparagraaf	98
	Gebeurtenissen na balansdatum	108
	Resultaatbestemming	108
12	Overige gegevens	
12.1	Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	109
12.2	Actuariële verklaring	110
12.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	112
	Bijlage 1: Fondsorganen en uitbestedingspartijen	
	Fondsorganen	123
	Uitbestedingspartijen	125
	Bijlage 2: Pensioenregeling	127
	Bijlage 3: Code pensioenfondsen	129
	Bijlage 4: Nevenfuncties	133

Alle bedragen in het jaarverslag moeten in duizenden euro gelezen worden, tenzij anders vermeld.

1 Voorwoord

Het jaar 2022 was een belangrijk jaar in de lange geschiedenis van ons pensioenfonds. In het jaar ervoor was het historische besluit tot intrekking van de verplichtstelling per 1 januari 2025 genomen door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In het daaraan voorafgaande traject hadden wij als bestuur al vastgesteld dat het pensioenfonds zonder verplichtstelling geen rol meer zou kunnen spelen bij de nieuwe opbouw van pensioen in de Rijn- en Binnenvaart. Doorgaan met de uitvoering op basis van uitsluitend vrijwillige deelname achten we te risicovol. Wel is in 2022 op verzoek van en in overleg met sociale partners veel aandacht besteed aan de vraag of het pensioenfonds nog een rol zou kunnen spelen bij de introductie van een nieuwe toekomstbestendige pensioenregeling voor de Rijn- en Binnenvaart na 1 januari 2025. Het antwoord op die vraag was nee. Na vele gesprekken met sociale partners, maar ook binnen het bestuur, met het verantwoordingsorgaan en met de raad van toezicht kwamen we tot de conclusie dat het onverantwoord is om nog vóór het einde van de verplichtstelling een nieuwe pensioenregeling in uitvoering te nemen. Dat betreuren we, want daarmee koerst het pensioenfonds af op een 'slapend fonds' status en wordt de toekomstige pensioenvoorziening in de sector ongewis. En dat precies in de tijd waarin de pensioensector als geheel bezig is met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de implementatie van de Wet toekomst pensioenen.

Ondertussen werden we opgeschrikt door de inval van Rusland in Oekraïne. Een oorlog die zijn stempel drukte op het gehele jaar 2022. Ons medeleven gaat uit naar alle mensen die getroffen zijn door het oorlogsgeweld, waar nog geen eind aan lijkt te komen. Naast de verschrikkelijke humanitaire gevolgen was er ook een duidelijk merkbare invloed op de economie, zoals een sterk oplopende inflatie.

Waar begin 2022 Corona nog alom aanwezig was in ons werk, verdween de pandemie in de loop van het jaar naar de achtergrond. We konden de opgedane vaardigheden met thuiswerken en digitaal vergaderen nu als voordeel zien in plaats van als nood, en deze werkwijzen combineren met weer fysiek vergaderen. De bestuurlijke en uitvoerende processen draaiden vlekkeloos door, ook dankzij een soepel draaiend team en korte communicatielijnen.

De binnenvaartsector toonde zich ondanks alles opnieuw krachtig en wendbaar. Binnenvaart is en blijft een sector om trots op te zijn. Deze sector levert iedere dag opnieuw een essentiële bijdrage aan de Nederlandse economie, in goede en in slechte tijden. Het pensioenfonds zet zich graag in voor deze bijzondere sector door ook in tijden van crisis onvermoeibaar te blijven zorgen voor een goed pensioen.

We staan er goed voor

De financiële ontwikkeling in het jaar 2022 was totaal anders dan die in de jaren ervoor. Waar we jarenlang hebben moeten uitleggen dat het pensioenvermogen steeg en steeg, maar de dekkingsgraad achterbleef vanwege dalende rentes, was het nu andersom. En waar de financiële markten zich in 2021 nog herstelden van de klap van 2020, werden we in 2022 geconfronteerd met dalende aandelenbeurzen en een slinkend vermogen. Maar omdat de rente steeg, zagen we een verdere stijging van de (al gezonde) dekkingsgraad. Van een herstelplan was al sinds vorig jaar geen sprake meer. De actuele dekkingsgraad begon in 2022 op 129,8% en steeg door naar 143,7% in oktober 2022. In november hebben we kunnen besluiten tot een toeslagverlening van maar liefst 9,5%! Na verrekening van de toeslag gingen we het jaar uit met een actuele dekkingsgraad van 129,6%. De beleidsdekkingsgraad – die over een tijdvak van de afgelopen twaalf maanden wordt berekend – steeg over 2022 van 127,1% naar 134,7%. Hiermee houden we voldoende ademruimte voor onze toekomst. En al dit goede nieuws vond plaats terwijl het pensioenfonds het jaar afsloot met een rendement van -24,2%.

Pensioenopbouw

In november 2022 werd door sociale partners besloten om de pensioenpremie in 2023 gelijk te houden op 22,5% van de pensioengrondslag. Vanwege de gestegen rente kon het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen worden verhoogd van 0,96% naar 1,16% van de pensioengrondslag. Sociale partners besloten de franchise niet met het prijsinflatiecijfer te verhogen (bijna 17%) maar met 5%. Dit om te zorgen dat de pensioenopbouw voor met name de lagere inkomens niet zou achterblijven.

Toekomst pensioenfonds

Nu in 2022 duidelijk is geworden dat in het pensioenfonds geen nieuwe pensioenopbouw meer zal plaatsvinden na 1 januari 2025, maakt het pensioenfonds zich op voor sluiting van de regeling. De pensioenen die in de huidige pensioenregeling zijn opgebouwd, blijft het pensioenfonds wel beheren. Sociale partners gaan zelfstandig verder met het vormgeven van een nieuwe, vrijwillige regeling waaraan werkgevers vanaf 1 januari 2025 mee kunnen doen. Als bestuur hebben wij de focus op twee zaken: 1) het ordentelijk sluiten van de regeling en het pensioenfonds 'verhuisklaar' maken en 2) het verder verkennen van wat op termijn de beste manier is om met de al opgebouwde pensioenen om te gaan. In het kader van het sluiten van de regeling zijn de eerste vrijwillige aansluitingen reeds opgezegd per 1 januari 2025. En in het licht van de verkenning van de toekomstige bestemming van het opgebouwde pensioen, is een eerste marktverkenning uitgevoerd. Weliswaar is er geen noodzaak om direct per 1 januari 2025 of kort daarna een volledige collectieve waardeoverdracht naar een andere uitvoerder te doen, maar het bestuur heeft ook niet de ambitie om tot in lengte van dagen een slapend fonds te blijven.

Bestuurlijke zaken

In 2022 waren er belangrijke wijzigingen in onze governance. Onze bestuurders Hijkje Hijkema en Michiel Koning zwaaiden in december af. Met hun 16 en 21 jaar inzet voor ons pensioenfonds in meerdere bestuurlijke rollen, waaronder voorzitter en vicevoorzitter van het bestuur, zijn wij hen beide zeer erkentelijk voor hun enorme bijdrage en betekenis die zij hebben gehad voor ons pensioenfonds. Per 1 januari 2023 verwelkomden wij Tim van Dijk als nieuw bestuurslid, nadat hij begin 2022 toetrad als aspirant-bestuurslid in het pensioenfonds. Hij wist zich in het afgelopen jaar goed in te werken in het pensioenfonds en de pensioenmaterie en zal de positie van voorzitter van de pensioen- en communicatiecommissie gaan vervullen. Ook kwam in 2022 ons nieuwe aspirant-bestuurslid Shantinella Mariano aan boord. Na een gezamenlijke verkiezing met zittend bestuurslid Hans van der Knaap, sorteert zij voor op de bestuurszetel namens gepensioneerden en op een plek in de beleggingscommissie. En tot slot hebben we, op voordracht van Koninklijke Binnenvaart Nederland, Ingrid Blom op 1 januari 2023 mogen verwelkomen als nieuw aspirant-bestuurslid.

Begin 2023 hebben het langlopende geschil met onze vorige pensioenuitvoeringsorganisatie Syntrus Achmea kunnen afsluiten met een voor het pensioenfonds gunstige uitkomst. Een niet onaanzienlijke teruggave van uitvoeringskosten hebben we daardoor in de boeken van 2022 kunnen opnemen.

Met onze uitbestedingspartner AZL zijn we in 2022 gekomen tot voltooiing van de contractafspraken over de nieuwe termijn van uitbesteding van de pensioenadministratie. De nieuwe en flexibele overeenkomst is 1 januari 2022 ingegaan en vormt de basis van partnership in de periode richting de intrekking van de verplichtstelling.

Tot slot

In dit voorwoord hebben wij slechts een aantal thema's aangeroerd. Uiteraard zijn er in 2022 nog veel meer onderwerpen aan de orde geweest. Die vindt u terug in dit bestuursverslag. Namens het bestuur wil ik iedereen hartelijk danken die zich in 2022 heeft ingezet voor het pensioenfonds. Die inzet van onze uitbestedingspartners, het bestuursbureau, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht, is een oprecht compliment waard. Samen met u koersen wij vol frisse zin af op nieuw vaarwater.

Rotterdam, 19 juni 2023

Namens het bestuur,

Ronald van Oostrom
Voorzitter

2 Kerncijfers

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantallen					
Deelnemers	4.634	4.964	5.061	5.019	4.984
Gewezen deelnemers ¹⁾	12.432	12.546	12.070	11.611	11.337
Pensioengerechtigden	3.377	3.266	3.174	3.034	2.912
Totaal aantal	20.443	20.776	20.305	19.664	19.233
Premiebetalende werkgevers	1.022	1.061	1.072	1.082	1.108
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Toeslagen ²⁾					
Toeslag deelnemers	9,50%	3,28%	0,00%	1,12%	1,27%
Toeslag gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	9,50%	3,28%	0,00%	1,12%	1,27%
Extra toeslag deelnemers	0,00%	0,30%	0,79%	0,85%	0,00%
Extra toeslag gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	0,00%	0,30%	0,28%	0,28%	0,00%
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Beleggingen voor risico pensioenfonds	978.804	1.337.587	1.284.418	1.106.255	887.002
Beleggingsopbrengsten ³⁾	-318.269	61.229	139.323	177.862	-19.408
Rendement (inclusief rente-overlay)	-24,2%	5,0%	12,7%	20,1%	-2,0%
Benchmarkrendement (inclusief rente-overlay)	-20,4%	3,0%	13,5%	18,2%	-0,6%
Z-score	-2,35	1,30	-0,50	1,16	-0,76
Performancetoets	0,77	0,92	0,69	1,26	1,10
Beleggingen u.h.v. overige regelingen (VPL) ³⁾	0	0	0	0	32.338
Reserves					
Algemene reserve	227.750	302.241	204.187	159.095	119.005

1) In 2022 werden uit hoofde van een eenmalige actie kleine pensioenen van gewezen deelnemers afgekocht. Het aantal gewezen deelnemers nam hierdoor in 2022 af en de pensioenuitkeringen namen toe.

2) Toeslagen gelden per 1 januari van het volgende jaar, dus de toeslag in de kolom 2022 geldt per 1-1-2023. Extra toeslagen in 2019 en 2020 zijn het gevolg van aanwending van het VPL-overschot. In 2021 is de extra toeslag het gevolg van het benutten van ruimte volgens het toeslagbeleid van het pensioenfonds.

3) Betreft directe en indirecte beleggingsopbrengsten onder aftrek van kosten vermogensbeheer, zoals opgenomen in de staat van baten en lasten. De benodigde interesttoevoeging aan de technische voorziening is er niet in opgenomen. In de actuariële analyse van het resultaat maakt deze post wel deel uit van de beleggingsopbrengsten.

4) In verband met de afwikkeling van de VPL-regeling zijn de beleggingen inzake VPL per 1 juli 2019 omgezet en ondergebracht in de reguliere beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.

	2022	2021	2020	2019	2018
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	769.566	1.014.948	1.050.659	950.166	783.273
Overige technische voorzieningen	202	199	194	186	162
Totaal technische voorzieningen	769.768	1.015.147	1.050.853	950.352	783.435
VPL -verplichting	0	0	0	4.552	29.340
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	26.123	25.092	24.166	25.349	25.283
Inkoopsom VPL-aanspraken (eenmalig)	0	0	4.521	24.675	-
Pensioenuitkeringen ¹⁾	24.262	20.365	19.388	18.043	17.244
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	997.518	1.317.388	1.255.040	1.109.447	902.440
Pensioenverplichtingen	769.768	1.015.147	1.050.853	950.352	783.435
Dekkingsgraad	129,6%	129,8%	119,4%	116,7%	115,2%
Beleidsdekkingsgraad	134,7%	127,1%	110,0%	115,8%	118,8%
Vereiste dekkingsgraad	122,0%	119,7%	119,4%	119,0%	119,7%

1) In 2022 werden uit hoofde van een eenmalige actie kleine pensioenen van gewezen deelnemers afgekocht. Het aantal gewezen deelnemers nam hierdoor in 2022 af en de pensioenuitkeringen namen toe.

3 Bestuursverslag

3.1 Inleiding

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart, statutair gevestigd te Rotterdam is opgericht op 6 december 1960. De laatste statutenwijziging was op 30 december 2022. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41126757. Het pensioenfonds is een bedrijfstakpensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Het pensioenfonds heeft statutair ten doel om binnen de bedrijfstak Rijn- en Binnenvaart de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden te beschermen tegen de financiële gevolgen van ouderdom en overlijden. Hiertoe geeft het pensioenfonds uitvoering aan het pensioenreglement. Het pensioenreglement is vastgesteld op basis van de pensioenovereenkomst zoals overeengekomen in het arbeidsvoorwaardenoverleg tussen sociale partners. Sociale partners hebben het pensioenfonds opdracht gegeven tot uitvoering van de pensioenregeling, welke door het pensioenfonds is aanvaard. Voor een samenvatting van de belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling wordt verwezen naar bijlage 2.

Het pensioenfonds kent een visie, een missie en een strategie om de doelstellingen te bereiken. De kernwaarden die wij hebben geformuleerd vormen daarbij een solide basis. Nadat het besluit is genomen om de regeling op 1 januari 2025 te sluiten voor nieuwe opbouw, hebben wij in 2022 in lijn daarmee de missie en de strategie herzien en aangepast.

- Visie: Het realiseren van een geïndexeerd pensioen bij een beperkte en vastgestelde maximale kans op korting van de nominale pensioenen.
- Missie: Het pensioenfonds voert de (tot en met 2024 verplicht gestelde) pensioenregeling uit ten behoeve en in opdracht van werkgevers en werknemers in de Rijn- en Binnenvaart, waarbij het fonds continu toetst welke uitvoeringsvorm de visie het beste realiseert, de huidige of een andere.

In de verplichtstellingsbeschikking van 9 januari 1982 staat dat deelname aan de pensioenregeling verplicht is voor alle werknemers, die krachtens een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht in loondienst zijn van een werkgever en die krachtens dit dienstverband:

- a) werkzaam zijn op vaartuigen, die gebruikt worden ten behoeve van de nationale en/of internationale binnenscheepvaart (met uitzondering van de zogenaamde opstapper), waarbij onder binnenscheepvaart wordt verstaan de vrachtvaart (exclusief het binnenbeurtvaartbedrijf) met binnenschepen, waaronder begrepen tankschepen, sleepschepen, sleepboten en duwboten, dan wel
- b) belast zijn met werkzaamheden van laden en lossen en van onderhoud en reparatie van de vaartuigen van de werkgever mits op hem Nederlandse loon- en arbeidsvoorwaarden van toepassing zijn of worden toegepast.

Kernwaarden van het pensioenfonds:

- Eenvoud & transparantie: De pensioenregeling en het beleggingsbeleid moeten uitvoerbaar en uitlegbaar zijn. We streven naar heldere en begrijpbare communicatie om de belanghebbenden een zo goed mogelijk inzicht te bieden.
- Collectief & solidair: Samen sta je sterk. Op een solidaire manier kunnen zo risico's en kosten door velen worden gedeeld. Door dit als bedrijfstak zelf te organiseren hebben de belanghebbenden ook invloed op het pensioen.
- Dichtbij de sector: Er is een nauwe relatie met werkgevers- en werknemersorganisaties uit de sector en de daarbij horende achterban.
- Kostenbewust: Er wordt een continue afweging gemaakt tussen kwaliteit, rendement, risico en kosten.

- Deskundig & professioneel: er wordt gestreefd naar eenheid van beleid en besturing middels een deskundig en collegiaal bestuur. Dit bestuur voert op een efficiënte en effectieve wijze zijn opdracht uit en heeft affiniteit met de achtergrond van de belanghebbenden van het pensioenfonds.

De strategie van het pensioenfonds kent een zevental speerpunten, sinds de herijking van de visie, missie en strategie in 2022. Dat zijn:

1. blijvende focus op de ambitie: het realiseren van een geïndexeerd pensioen bij een beperkte en vastgestelde maximale kans op korting van de nominale pensioenen;
2. het behouden van binding met en vertrouwen van belanghebbenden en sociale partners;
3. de uitvoering van de pensioenregeling zo eenvoudig mogelijk inrichten;
4. stoppen met de pensioenopbouw per 1 januari 2025;
5. duidelijke communicatie over het einde van de nieuwe pensioenopbouw;
6. opschonen van de pensioenadministratie (datakwaliteit) en
7. periodieke monitoring van de strategische opties voor de toekomst na 1 januari 2025.

Van deze zeven speerpunten zien wij de laatste als het meest ingrijpend voor de toekomst van het pensioenfonds. Wij hebben een routekaart gemaakt met daarin meerdere scenario's, waarbij het basis- en fall-backscenario het doorgaan als gesloten pensioenfonds is. Langs deze weg bereiden wij ons adequaat voor op een nieuwe toekomst, om alle belanghebbenden zo goed mogelijk te dienen en ze tijdig en volledig te informeren.

In paragraaf 3.3.4 "Toekomst van het pensioenfonds" wordt ingegaan op de toekomstige koers van het pensioenfonds.

3.2 Financiële positie

3.2.1 Balans en staat van baten en lasten

De balans per 31 december 2022 en de staat van baten en lasten over het verslagjaar luiden als volgt.

Activa	2022	2021
Beleggingen voor risico pensioenfonds		
Vastgoedbeleggingen	161.250	200.262
Aandelen	357.494	485.080
Vastrentende waarden	458.417	611.047
Derivaten	27.105	15.020
	1.004.266	1.311.409
Vorderingen en overlopende activa	19.514	11.066
Liquide middelen	9.133	40.571
Totaal activa	1.032.913	1.363.046
Passiva	2022	2021
Stichtingskapitaal en reserves	227.750	302.241
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	769.566	1.014.948
Overige technische voorziening	202	199
	769.768	1.015.147
Kortlopende schulden en overlopende passiva	35.395	45.658
Totaal passiva	1.032.913	1.363.046

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten	7.711	14.700
Indirecte beleggingsopbrengsten	-324.747	47.613
Directe kosten van vermogensbeheer	-1.233	-1.084
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	-318.269	61.229
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	26.123	25.092
Saldo van overdrachten van rechten	-360	-144
Pensioenuitkeringen	-24.262	-20.365
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Wijziging rentecurve	338.110	68.991
Benodigde intresttoevoeging	4.952	5.644
Inkoop nieuwe pensioenaanspraken	-22.470	-23.046
Binnenkomende waardeoverdracht	-1.248	-1.094
Uitgaande waardeoverdracht	1.529	1.166
Toename voorziening toekomstige kosten	-744	-763
Vrijval excassokosten	847	715
Uitkeringen	24.208	20.416
Actuarieel resultaat op sterfte	1.998	1.074
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	-167	-714
Actuarieel resultaat op mutaties	205	311
Toeslagverlening	-95.471	-37.208
Wijziging sterftegrondslagen	-5.588	0
Overige mutaties technische voorzieningen	-779	219
	245.382	35.711
Mutatie overige technische voorzieningen	-3	-5
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-3.067	-3.470
Overige baten en lasten	-35	6
Saldo van baten en lasten	-74.491	98.054

In de jaarrekening (hoofdstuk 11) vindt u een nadere uitwerking van de balans en staat van baten en lasten.

3.2.2 Actuariële analyse

In 2022 is een negatief resultaat behaald van 74.491. Voor het verkrijgen van inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen is een actuariële analyse van het resultaat gemaakt. Het resultaat over 2022 is te verdelen naar de volgende bronnen:

Resultaat	2022	2021
Rendement en rente	24.793	135.864
Premies	686	-1.477
Waardeoverdrachten	-79	-72
Kosten	0	0
Uitkeringen	-54	217
Sterfte	1.998	1.074
Arbeidsongeschiktheid	-167	-714
Reguliere mutaties	205	311
Toeslagverlening	-95.471	-37.208
Overige (incidentele) mutaties	-6.367	219
Andere oorzaken	-35	-160
	-74.491	98.054

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen worden aannames gedaan met betrekking tot sterftekanssen, interest en andere grondslagen. Omdat de werkelijkheid afwijkt van deze aannames, ontstaan resultaten ten gunste of ten laste van het pensioenfonds. Onderstaand worden de belangrijkste resultaten verder toegelicht.

Het resultaat op rendement en rente is 24.793 positief. Dat komt doordat de daling van de voorziening pensioenverplichtingen groter was dan het negatieve rendement op de beleggingen als gevolg van de gestegen rente. De beleggingsopbrengsten (rendement) zijn 318.269 negatief.

De benodigde interesttoevoeging (rente) aan de voorziening pensioenverplichtingen is 4.952 positief (deze is gebaseerd op de 1-jaarsrente uit de rentetermijnstructuur per 31 december 2021 van 0,486% negatief). Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen omgerekend naar de rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Doordat de rente gedurende 2022 is gestegen, leidde de wijziging van de rentetermijnstructuur tot een positief resultaat van 338.110 zijnde de onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen. De vaste rekenrente is 1,89%-punt gestegen (ultimo 2021: 0,60%, ultimo 2022: 2,49%).

In 2022 is een resultaat op premies van 686 positief gerealiseerd. Dit resultaat vloeit voort uit het feit dat de opslag voor solvabiliteit vanaf 2022 niet meer in de premie wordt meegenomen. De kostendekkende premie, de gedempte kostendekkende premie en de feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2022	2021
Kostendekkende premie	30.009	31.183
Gedempte kostendekkende premie	17.769	17.765
Feitelijke premie	26.121	25.086

De samenstelling van de kostendekkende premie, de gedempte kostendekkende premie en de feitelijke premie luidt als volgt:

	Kostendekkende premie	Gedempte premie	Feitelijke premie
	2022	2022	2022
Koopsom pensioeninkoop	23.215	8.728	23.484
Opslag voor uitvoeringskosten	2.220	2.220	2.220
Solvabiliteitsopslag	4.574	1.719	0
Voorwaardelijke onderdelen	0	5.102	0
Premiemarge			417
Totaal	30.009	17.769	26.121

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (de nominale rentetermijnstructuur van 31 december van het voorgaand jaar gepubliceerd door DNB). Bij het vaststellen van de gedempte kostendekkende premie – waarop de feitelijke premie wordt getoetst - is rekening gehouden met een verwacht rendement. De feitelijke premie is in 2022 hoger dan de gedempte premie. Er is geen sprake van premiekortingen dan wel premieopslagen.

De koopsom pensioeninkoop betreft de kosten van de jaarinkoop van de pensioenen inclusief de premies voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico. De toeslagverlening is voorwaardelijk en daarom geen onderdeel van de koopsom pensioeninkoop. De opslag voor uitvoeringskosten is de opslag die nodig is ter dekking van de uitvoeringskosten in het verslagjaar en volgt uit de staat van baten en lasten. De component “voorwaardelijke onderdelen” in de gedempte kostendekkende premie betreft de verplichte opslag in de premie voor voorwaardelijke toeslagverlening waarmee rekening gehouden moet worden bij premiedemping op basis van verwacht rendement. De hoogte van de feitelijke premie is medebepalend voor het opbouwpercentage, dat per 1 januari 2023 verhoogd is naar 1,16% van de pensioengrondslag (2022: 0,96%).

In 2022 is een positief resultaat op sterfte gerealiseerd. Dit resultaat bestaat uit een winst op langlevens en een winst op kortlevens, waarbij de winst op kortlevens hoger lag dan de winst op langlevens. De winst op langlevens is behaald omdat de deelnemers minder lang zijn blijven leven dan op grond van de sterftegrondslagen werd verwacht. De winst op kortlevens komt doordat de omvang van het nieuw ingaand partnerpensioen lager was dan verwacht werd op grond van de actuariële grondslagen.

In 2022 is een negatief resultaat op toeslagverlening gerealiseerd. Wij hebben eind 2022 besloten om de opgebouwde pensioenen per 1 januari 2023 te verhogen met 9,50%.

De post Overige (incidentele) mutaties betreft met name het effect van de wijziging van (sterfte)grondslagen en het effect van de verhoging van het opbouwpercentage op de voorziening voor premievrije voortzetting van arbeidsongeschikte deelnemers. Eind 2022 is bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen de nieuwe prognosetafel AG 2022 gebruikt en is ook de toegepaste ervaringssterfte bijgewerkt op basis van de waarnemingen in de meest recente jaren. Daarnaast is ook het hogere opbouwpercentage voor het ouderdompensioen vanaf 1 januari 2023 (1,16% in plaats van 0,96% in 2022) doorberekend in de voorziening voor premievrije voortzetting van pensioenopbouw voor de arbeidsongeschikte deelnemers.

3.2.3 Dekkingsgraad

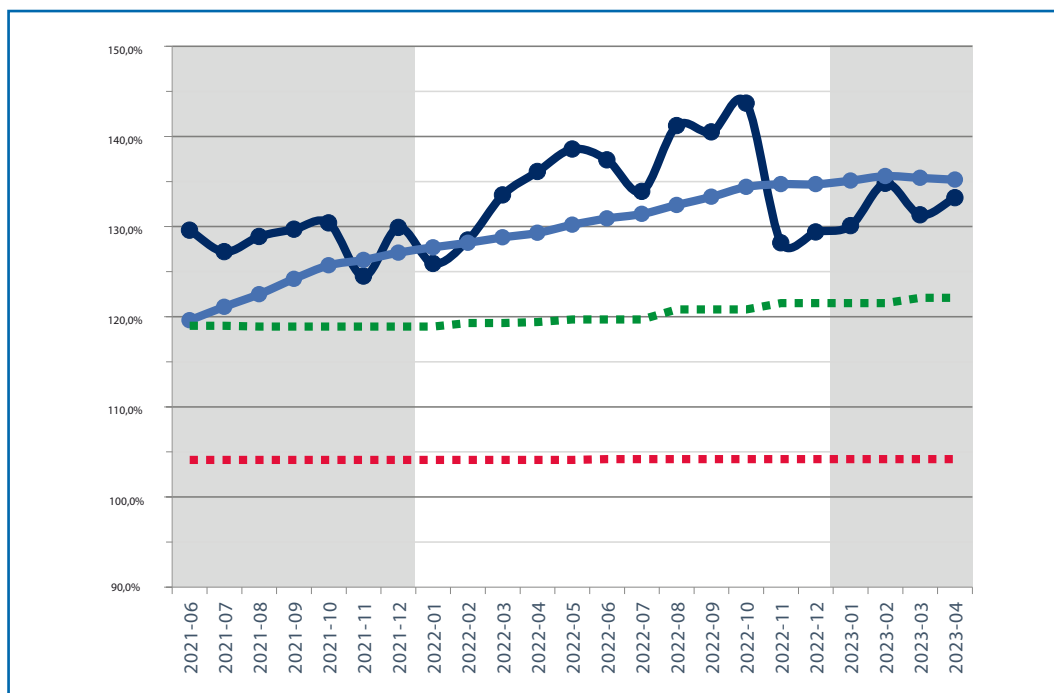
De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds is ultimo 2022 uitgekomen op 129,6% (ultimo 2021: 129,8%). De beleidsdekkingsgraad ultimo 2022 is 134,7% (ultimo 2021: 127,1%). De minimaal vereiste dekkingsgraad is ultimo 2022 104,2% en de vereiste dekkingsgraad is 122,0%. De reële dekkingsgraad, waarbij ervan wordt uitgegaan dat pensioenen in de toekomst worden verhoogd met de verwachte prijsstijgingen, bedraagt ultimo 2022 100,8% (2021: 102,1%).

De bijdrage van verschillende elementen aan de toename van de dekkingsgraad zijn in onderstaande tabel actuair gespecificeerd.

Verloop actuele dekkingsgraad	2022	2021
Dekkingsgraad primo boekjaar	129,8%	119,4%
Premie	-0,6%	-0,5%
Uitkeringen	0,7%	0,4%
Toeslagen	-11,2%	-4,1%
Rentetermijnstructuur	64,8%	8,4%
Rendement	-30,9%	6,5%
Overig	-23,0%	-0,3%
Dekkingsgraad ultimo boekjaar	129,6%	129,8%

De post "Overig" bestaat voor -0,8 %-punt uit het effect van gewijzigde sterftekosten en voor het overige uit het kruisefect dat het gevolg is van de gehanteerde methodiek, waarbij de procentuele wijzigingen alle uitgedrukt zijn als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo jaar. Deze post is dit jaar relatief groot maar heeft geen inhoudelijke betekenis.

De grafiek hieronder toont het dekkingsgraadverloop in het verslagjaar en het voorgaande jaar, met daar achteraan de eerste vier maanden van 2023.

● Dekkingsgraad
 ● Beleidsdekkingsgraad
 ● Minimaal vereist
 ● Vereist

Sinds begin 2022 is de dekkingsgraad gestegen van net onder de 130% naar een niveau van boven de 143% in oktober 2022. Dit was vooral het gevolg van de stijgende rente. In november 2022 werd het besluit genomen om per 1-1-2023 een toeslag te verlenen van 9,5%, hetgeen leidde tot een sterke daling van de dekkingsgraad in die maand. De dekkingsgraad ultimo 2022 kwam op 129,6% uit, vrijwel gelijk aan de start van het jaar – maar wel ná de toeslagverlening. De beleidsdekkingsgraad laat het hele jaar een geleidelijke stijging zien, tot 134,7% op jaareinde.

3.2.4 Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

De dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen van het pensioenfonds bedraagt 104,2% van de technische voorzieningen en de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen bedraagt 122,0% van de technische voorzieningen. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste 12 maanden) eind 2022 bedraagt 134,7%. Daarmee is de beleidsdekkingsgraad hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen (VEV). Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaardmodel van De Nederlandsche Bank (DNB).

3.2.5 Risicohouding en haalbaarheidstoets

Jaarlijks wordt met een haalbaarheidstoets gecontroleerd of het te verwachten pensioenresultaat op fondsniveau en de risico's die daarbij spelen, in lijn liggen met de afspraken die hierover met sociale partners zijn gemaakt. Daarbij realiseren wij ons dat het nemen van risico onvermijdelijk is om de gestelde doelstellingen te behalen. Een en ander leidt tot de volgende kwantitatieve en kwalitatieve risicohouding.

Kwantitatieve risicohouding

Ten behoeve van de kwantitatieve risicohouding wordt onderscheid gemaakt tussen de risicohouding op de korte termijn (bandbreedte rondom het vereist eigen vermogen) en de risicohouding op de lange termijn (ondergrenzen pensioenresultaat). De risicohouding op de lange termijn wordt getoetst met de haalbaarheidstoets (zie hieronder).

Korte termijn

Voor wat de risicohouding op de korte termijn betreft wordt een strategisch niveau van de vereiste dekkingsgraad van 120% gedefinieerd, met een bandbreedte van 5%-punt naar boven en naar beneden. Dit betekent dat de vereiste dekkingsgraad in principe ligt tussen 115% en 125%.

Lange termijn

Het pensioenfonds heeft de volgende ondergrenzen gedefinieerd voor wat betreft de risicohouding op de lange termijn:

- De mediaan van het verwachte pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie (situatie waarbij het eigen vermogen gelijk is aan het vereist eigen vermogen): 100%.
- De mediaan van het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke situatie: 100%.
- De maximale afwijking van de mediaan in een 'slecht weer scenario' (5e percentiel) ten opzichte van de mediaan vanuit de feitelijke situatie: 50%.

Haalbaarheidstoets

Zoals aangegeven worden in de haalbaarheidstoets de gedefinieerde (lange termijn) ondergrenzen getoetst en in hoeverre het verwachte pensioenresultaat nog steeds aansluit bij de oorspronkelijk gewekte verwachtingen. Jaarlijks wordt vanuit de feitelijke financiële positie van het pensioenfonds getoetst of het verwachte pensioenresultaat in voldoende mate aansluit bij de gekozen ondergrens en of het pensioenresultaat in het slecht-weer-scenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat. De uitkomsten van de in april 2023 uitgevoerde haalbaarheidstoets zijn als volgt: uitgaande van de beleidsdekkingsgraad van 134,7% per 31 december 2022 bedraagt het pensioenresultaat gemiddeld circa 139%, maar als het tegenzit (5e percentiel) circa 80%. De relatieve

afwijking bedraagt daarmee 42%. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets blijven hiermee binnen de hiervoor in de lange termijn risicohouding gestelde grenzen.

Kwalitatieve risicohouding

De kwalitatieve risicohouding komt tot uiting in de beleidsuitgangspunten van het pensioenfonds. Naast het in de inleiding verwoorde besef dat het nemen van risico noodzakelijk is voor het behalen van de doelstellingen, hebben wij op dat vlak het volgende vastgesteld:

- het vermijden van een korting op de opgebouwde pensioenen heeft de hoogste prioriteit;
- het risico van lagere/geen toeslagverlening bij tegenvallende economische omstandigheden wordt geaccepteerd;
- het risico op kleine kortingen wordt geaccepteerd;
- verliezen worden in principe niet doorgeschoven naar de toekomst (tekorten worden dus niet per definitie uitgesteld of gespreid conform de maximaal toegestane termijnen, waarbij evenwichtige belangenafweging het uitgangspunt is).

3.2.6 Herstelplan

Als er sprake is van een beleidsdekkingsgraad die lager is dan de vereiste dekkingsgraad dient er jaarlijks een actualisatie van het herstelplan te worden opgesteld. Op 1 september 2021 hebben wij het pensioenfonds “uit herstel” gemeld bij DNB; DNB heeft op 21 oktober 2021 schriftelijk laten weten in te stemmen met het einde van het herstelplan. Sindsdien is er geen sprake meer geweest van een tekort situatie.

3.2.7 Toeslagverlening

Toeslagbeleid

Het pensioenfonds heeft de ambitie om de opgebouwde pensioenen van de deelnemers alsmede de pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van de prijsinflatie.

Wij hanteren voor een besluit over de feitelijke toekenning de onderstaande beleidsstaffel als leidraad. Deze staffel geldt slechts als uitgangspunt; bij de jaarlijkse besluitvorming nemen wij eveneens relevante economische omstandigheden (zoals economische vooruitzichten en verwachte bestandsontwikkeling) in ogenschouw.

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening (als percentage van de maatstaf)
-----------------------------	--

Lager dan of gelijk aan 110%	0%
Tussen 110% en de TBI-grens	Gedeeltelijk (voor zover ook in de toekomst te realiseren)
Hoger dan de TBI-grens ¹⁾	100%

Als maatstaf voor de (gedeeltelijke) toeslagverlening voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden geldt de relatieve stijging van de prijsinflatie over de periode oktober-oktober. Als onderdeel van deze maatstaf hanteren wij sinds 1 januari 2020 een minimum van 1,9%, gelijk aan de lange-termijnverwachting voor de hoogte van de prijsinflatie zoals vastgesteld door de commissie parameters. De feitelijk toe te kennen toeslagverlening bedraagt echter nooit meer dan de feitelijke stijging van het (afgeleide) consumentenprijsindexcijfer (periode oktober-oktober), zoals vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Er bestaat geen recht op toeslagen. Bovendien wordt er geen bestemmingsreserve aangehouden en er wordt geen premie betaald om in de toekomst toeslagen te kunnen verlenen. De toeslagen worden derhalve gefinancierd uit rendement.

¹⁾ De TBI-grens is de grens voor Toekomstbestendig Indexeren. Het is een grens waar het fonds niet onder mag komen door verhoging van de pensioenen. De getalswaarde van deze grens verschilt per jaar en is van meerdere factoren afhankelijk. De afgelopen jaren lag de waarde rond de 126%. In 2022 lag die waarde daar ruim boven, op ca. 150%, als gevolg van de hoge inflatie(verwachting).

Toeslagverlening 2023

In november 2022 hebben wij besloten om de opgebouwde pensioenen van de deelnemers alsmede de pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2023 te verhogen met 9,5%.

De toeslagverlening is verwerkt in de voorziening pensioenverplichtingen en komt daarmee tot uitdrukking in de dekkingsgraad vanaf eind november 2022, direct nadat het besluit genomen was.

Toekomstbestendigheid basis voor besluit

Bij de besluitvorming over de toeslagverlening heeft het bestuur de belangen van alle deelnemers afgewogen, nu en in de toekomst. In de bijzondere tijden van hoge inflatie zoals die er in 2022 waren, hebben we rekening te houden met de koopkracht van gepensioneerden, maar ook met de economische vooruitzichten en de impact daarvan op de toekomstige pensioenen. Het bestuur vond het belangrijk dat het pensioenfonds ook na indexeren financieel sterk genoeg blijft om de komende jaren de kans op verlagen zo klein mogelijk te houden. Bovendien hebben pensioenfondsen zich te houden aan wet- en regelgeving. Volgens de wet moet een pensioenfonds bij het verlenen van een toeslag óók rekening houden met de toekomstige mogelijkheden tot toeslagverlening. En omdat de hoge inflatie mogelijk nog wel even zou aanhouden, heeft het bestuur extra voorzichtigheid willen betrachten. Wel zijn er voor 2022 versoepelingen aan de regels toegevoegd, speciaal voor pensioenfondsen die voorsorteren op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Zij hebben extra ruimte gekregen. Omdat wij voor ons fonds de overgang naar het nieuwe stelsel niet voorzien, heeft het bestuur de bestaande regels gevolgd en niet de versoepelde.

De financiële positie ten tijde van het besluit (de dekkingsgraad eind oktober 2022 was 143,7% en de beleidsdekkingsgraad 134,4%) was weliswaar gezond, maar vanwege de wettelijke regels toch te laag om de prijsinflatie geheel te compenseren. De prijsinflatie (over de periode oktober 2021 – oktober 2022) bedroeg 16,9%. Met de verhoging van 9,5% per 1 januari 2023 hebben we de inflatie voor een groot deel gecompenseerd en hielden we tegelijkertijd een financieel gezonde, toekomstbestendige financiële positie over ná de toeslagverlening.

3.3 Vooruitblik

In 2023 bereiden we ons voor op de sluiting van de pensioenregeling voor nieuwe pensioenopbouw per 1 januari 2025. Parallel daaraan maken we het pensioenfonds 'verhuisklaar'. Het pensioenfonds zou in theorie weliswaar nog jaren slapend fonds kunnen blijven nadat de pensioenopbouw is gestopt, maar die ambitie hebben wij niet. In deze bijzondere tijd van grootscheepse pensioentransities gaan wij op zoek naar de meest passende bestemming voor de opgebouwde pensioenen van onze (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

3.3.1 Gelijke premie, meer opbouw in 2023

Sociale partners hebben in november 2022 besloten om de pensioenpremie in 2023 gelijk te houden op 22,5% van de pensioengrondslag. Op grond van het premiebeleid kon het opbouwpercentage voor 2023 met 0,2%-punt worden verhoogd naar 1,16% van de pensioengrondslag. Deelnemers bouwen dus voor dezelfde premie meer pensioen op in 2023. De stijging van de franchise is voor 2023 beperkt tot 5%, waarmee sociale partners beogen te bewerkstellingen dat ook de lagere inkomens profiteren van meer pensioenopbouw.

3.3.2 Einde verplichtstelling en einde pensioenopbouw

Nadat de minister vanwege te lage representativiteit besloot om de verplichtstelling in te trekken per 1 januari 2025, hebben wij als bestuur besloten, eveneens vanwege het lage draagvlak, dat het pensioenfonds na die datum géén pensioenregeling op vrijwillige basis meer zal uitvoeren. Dit betekent dus ook het einde van de pensioenopbouw binnen ons pensioenfonds. De enige uitzondering hierop zijn de deelnemers met premievrije voortzetting wegens (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid. De komende jaren zullen dus in het teken staan van het ordentelijk stoppen van de pensioenopbouw. Sociale partners zijn bezig met een collectief aanbod

voor nieuwe pensioenopbouw te komen voor werkgevers in de binnenvaart voor de periode vanaf 1 januari 2025, om zo een pensioenvoorziening voor de sector te behouden.

3.3.3 Beschermen van de dekkingsgraad

Omdat er meerdere verschillende toekomstscenario's denkbaar zijn en open staan, blijven wij de beweging van de dekkingsgraad nauwgezet monitoren. De hoge dekkingsgraad doet de vraag rijzen: hoe dicht zijn we bij onze ambitie, wanneer is er genoeg buffer en hoeveel risico willen we nog nemen? Wij blijven daarom alert op de mogelijkheden ter bescherming van de dekkingsgraad, zowel in nominale als reële termen. Er zijn immers toekomstscenario's waarin een veiliggestelde indexatie in het belang van de deelnemers is.

3.3.4 Toekomst van het pensioenfonds

Als bestuur hebben wij de komende jaren de focus op twee zaken: 1) het ordentelijk sluiten van de pensioenregeling en het pensioenfonds 'verhuisklaar' maken en 2) het verder verkennen van wat op termijn de beste manier is om met de al opgebouwde pensioenen om te gaan. In het kader van het sluiten van de pensioenregeling zijn de eerste vrijwillige aansluitingen reeds opgezegd per 1 januari 2025. En in het licht van de verkenning van de toekomstige bestemming van het opgebouwde pensioen, gaan wij verder met het verkennen van de markt en zijn we van plan eind 2023 een keuze te maken uit de verschillende strategische richtingen die voorhanden zijn. Weliswaar is er geen noodzaak om direct per 1 januari 2025 of kort daarna een volledige collectieve waardeoverdracht naar een andere uitvoerder te doen, maar wij hebben ook niet de ambitie om tot in lengte van dagen een slapend fonds te blijven.

4 Vermogensbeheer

4.1 Inleiding

Per einde 2022 is ons vermogen bij de volgende vermogensbeheerders ondergebracht:

- AXA Investment Managers
- BNP Paribas
- Syntrus Achmea Real Estate & Finance (SAREF)
- Northern Trust
- Partners Group
- Altera Vastgoed
- Fidelity International

Aan BNP Paribas is ook het beheer van valutaderivaten uitbesteed. Derivaten worden alleen afgesloten om bestaande risico's te verkleinen. Wij hebben, onder meer in de vorm van een service level overeenkomst en het instellen van een beleggingscommissie, maatregelen getroffen om toezicht te houden op de activiteiten van de vermogensbeheerders. Hierbij is vooral het monitoren van het beleggen binnen de mandaten zoals door ons verstrekt van belang. Bovendien wordt hierbij aandacht gegeven aan de aard, juiste interpretatie en uitvoering van beleggingen in lijn met de uitkomsten zoals de ALM-studie die door ons periodiek wordt uitgevoerd en/of herijkt waarbij rekening wordt gehouden met de risicobereidheid van de deelnemers. Bij de selectie van vermogensbeheerders wordt rekening gehouden met ons beleid op het gebied van verantwoord beleggen. De vermogensbeheerders verstrekken ter controle interne beheersingsrapportages, die door de beleggingscommissie worden beoordeeld.

4.2 Jaaroverzicht 2022

Economische groei per regio

Het IMF heeft in haar januari 2023 update van de World Economic Outlook de economische verwachtingen voor 2023 gepubliceerd. In deze update zijn de nodige voorbehouden gemaakt waarbij het IMF ten aanzien van de economische groei, nog risico's ziet en de economische groei lager zal kunnen uitvallen, mede als gevolg van de strijd van centrale banken om de hoge inflatie tegen te gaan en de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. In de januari 2023 update geeft het IMF aan dat de wereldeconomie naar verwachting met 3,4% is gegroeid in 2022. Dit is 2,8% lager dan de definitieve groei van de wereldeconomie in 2021.

Het IMF heeft in oktober 2022 geschat dat de wereldwijde economische groei in 2022 3,2% zou kunnen bedragen. In de update van januari 2023 heeft het IMF aangegeven de verwachte groei van de wereldeconomie met 0,2% naar boven bij te stellen naar 3,4%. Deze positieve bijstelling is vooral het gevolg geweest van de meer dan verwachte veerkracht die diverse economieën wereldwijd hebben getoond in deze onrustige tijden. Zo is de economische groei van de Verenigde Staten met 0,4% naar boven bijgesteld naar 2,0%. De bestedingen van de Amerikaanse consument blijven op pijl en daarnaast is de Amerikaanse arbeidsmarkt nog steeds heel erg krap. De Amerikaanse economie lijkt vooralsnog goed om te kunnen gaan met de renteverhogingen die door de Amerikaanse centrale bank (Fed) in 2022 zijn doorgevoerd. Daarnaast lijkt de Amerikaanse inflatie per eind 2022 in een dalende trend te zijn beland. Maar deze is nog lang niet in de buurt van de 2% doelstelling van de Fed. Jerome Powell (voorzitter van de Fed) heeft gedurende 2022 ook meermaals aangegeven dat de Fed er alles aan zal doen om de inflatie terug te brengen naar de doelstelling van 2%. Voor China is de groei met 0,2% verlaagd naar 3,0% voor het jaar 2022. De economische bedrijvigheid in China vertraagde in het vierde kwartaal

van 2022 door meerdere grote corona-uitbraken in verschillende dichtbevolkte steden. De Chinese overheid had aan het eind van 2022 namelijk besloten om haar "zero covid" beleid los te laten met een snelle rondgang van het virus tot gevolg. Desalniettemin heeft het loslaten van het "zero covid" beleid er ook toe geleid dat China weer geopend is voor de rest van de wereld. Het IMF verwacht dan ook dat de economische groei voor China in 2023 verder zal aantrekken als gevolg van de volledige heropening. Het IMF heeft haar groeiverwachting voor opkomende landen voor 2022, ondanks de verlaagde groeiverwachting voor China, met 0,2% verhoogd naar 3,9%. Dit is onder andere het gevolg geweest van een verhoging van de economische groei voor Brazilië en Mexico. Daarnaast weerspiegelt deze verhoging ook een kleinere economische krimp voor Rusland t.o.v. de raming van oktober 2022. Voor het Eurogebied in het algemeen en voor Duitsland in het bijzonder is de economische groei voor 2022 met 0,4% opgehoogd naar respectievelijk 3,5% en 1,9%. Deze verhoging is mede het gevolg van de steun die overheden huishoudens hebben geboden die hard getroffen zijn door de energiecrisis. Daarnaast zijn de gasprijzen in het Eurogebied meer gedaald dan eerder werd verwacht. Er is namelijk minder vraag naar gas doordat de winter warmer was dan gebruikelijk.

Valuta

In 2022 is de Euro met 5,85% in waarde gedaald ten opzichte van de US Dollar. Het omgekeerde beeld is zichtbaar bij de wisselkoers van het Britse Pond. De Euro is in 2022 namelijk met 5,23% in waarde gestegen ten opzichte van het Britse Pond. Ten opzichte van de Japanse Yen heeft de Euro ook terrein gewonnen; de Euro steeg namelijk met 7,27% in waarde ten opzichte van de Japanse Yen. De daling van de Euro ten opzichte van de US Dollar is vooral het gevolg van het monetaire beleid van de centrale bank in de Verenigde Staten. De Fed heeft in 2022 de beleidsrente in een snel tempo verhoogd om de hoge inflatie de kop in te drukken. De Europese centrale bank is in 2022 ook begonnen met haar verkrappingscyclus, maar begon hier pas op een later moment mee dan de Fed. Dit heeft tot gevolg gehad dat de korte rente in de Verenigde Staten sneller is opgelopen in vergelijking met de eurozone. Een hogere rentevergoeding voor een valuta leidt uiteindelijk tot een sterkere koers. De Euro is in 2022 sterker geworden t.o.v. het Britse Pond, omdat het Verenigd Koninkrijk nog steeds de negatieve consequenties voelt van de Brexit. Daarnaast bereikte het Britse Pond gedurende 2022 een dieptepunt toen de regering van toenmalig premier Truss een pakket met omstreden belastingverlagingen voor de hoogste inkomens had gepresenteerd. De Euro is in 2022 sterker geworden t.o.v. de Japanse Yen, omdat de Japanse centrale bank in tegenstelling tot veel westerse centrale banken nog steeds een ruim monetair beleid voert en daarmee de beleidsrente laag houdt.

4.3 Beleggingscategorieën, beheerders en benchmarks

De portefeuilleonderdelen en benchmarks worden beheerd zoals hieronder aangegeven.

	Beheerder	Benchmark
Matching		
Particuliere hypotheke	SAREF	Barclays Capital Customized PHF Maturity Swap index
Bedrijfsobligaties	AXA IM	Bank of America Merrill Lynch Euro Corporate Index
LDI-mandaat	BNP Paribas	Rendement van de pensioenverplichtingen excl. Het deel dat wordt afgedekt door de particuliere hypotheke en bedrijfsobligaties
Return		
<i>Vastrentende waarden</i>		
Private debt	Partners Group	3-maands Euribor + 3,5% per jaar
<i>Aandelen</i>		
Wereldwijd ESG	Northern Trust	MSCI World Custom ESG hedged to Euro Index
Opkomende markten ESG	Northern Trust	MSCI Emerging Markets Custom ESG Index

Vastgoed direct

Woningen	Altera	MSCI Netherlands Residential Property Index
Europees gemengd	Fidelity	Customized Pan-European Property Fund Index

Vastgoed indirect

Wereldwijde vastgoedaandelen	Northern Trust	FTSE EPRA/NAREIT Global Developed Real Estate Index
------------------------------	----------------	---

Performance 2022

	Portefeuille	Benchmark	Relatief
Particuliere hypotheke	-16,06%	-15,57%	-0,49%
Bedrijfsobligaties	-14,36%	-13,95%	-0,41%
LDI-mandaat	-46,55%	-41,59%	-4,96%
Totaal vastrentende waarden matching	-35,55%	-29,64%	-5,91%
Private debt 2016 commitment	-5,14%	3,88%	-9,02%
Private debt 2017 commitment	0,41%	3,88%	-3,47%
Private debt – Private loans SICAV	0,57%	3,88%	-3,31%
Totaal vastrentende waarden return	0,02%	3,88%	-3,86%
Totaal vastrentende waarden	-32,56%	-26,75%	-5,81%
Aandelen wereldwijd ¹⁾	-18,80%	-19,08%	0,28%
Aandelen opkomende markten	-15,67%	-15,59%	-0,08%
Totaal aandelen ²⁾	-19,00%	-18,74%	-0,26%
Woningen	0,81%	6,25%	-5,44%
Europees gemengd vastgoed	3,08%	8,56%	-5,48%
Totaal vastgoed direct ³⁾	1,83%	7,48%	-5,65%

1) Het pensioenfonds belegt in wereldwijde aandelen gehedged naar euro via een indexfonds. De benchmark wordt op maandbasis berekend. Het rendement van dit fonds wijkt af als gevolg van de som van de volgende factoren: kosten die binnen het fonds worden verrekend, fiscale optimalisatie middels een terugvordering van dividendbelasting en transacties die gedurende het jaar hebben plaatsgevonden. De terugontvangen dividendbelasting is onderdeel van het resultaat van het aandelenfonds waarmee in een beginsel een outperformance wordt bereikt ten opzichte van de benchmark.

2) Inclusief 57,5% afdekking van het valutarisico binnen het aandelenfonds opkomende markten via US-dollar. De afwijking in rendement ten opzichte van de benchmark is het gevolg van de volgende factoren: kosten die binnen de fondsen worden verrekend en transacties die gedurende het jaar hebben plaatsgevonden.

3) Het verschil tussen de performance van de portefeuille en de benchmark voor totaal vastgoed direct kan grotendeels worden verklaard door de vertraging in de benchmark rendementen van de directe vastgoed beleggingen; deze lopen één kwartaal achter in de tijd en het vierde kwartaal liet forse negatieve rendementen zien die wel in de vastgoed direct portefeuilles zijn verwerkt.

	Portefeuille	Benchmark	Relatief
Vastgoedaandelen wereldwijd	-19,50%	-20,18%	0,68%
Totaal vastgoed indirect	-19,50%	-20,18%	0,68%
Totaal vastgoed ¹⁾	-7,51%	-3,73%	-3,78%
Totaal portefeuille inclusief valuta- en rente-overlay	-24,23%	-20,40%	-3,83%

Obligatie- en geldmarkten

In 2022 zijn het de centrale banken die de richting van obligatie- en geldmarkten hebben bepaald doordat zij vooral hebben geprobeerd de hoge inflatie te verlagen. De inflatie steeg al als gevolg van de stijgende vraag naar producten en diensten na de coronaperiode. En vervolgens kwam daar de Russische inval in Oekraïne nog bij waardoor de afhankelijkheid van Russisch gas en olie ook voor een prijsschok en dus een hogere inflatie zorgde. In rap tempo werden beleidsrentes fors verhoogd. In de Verenigde Staten verhoogde de Fed de beleidsrente in zeven stappen van een bandbreedte van 0,00% tot 0,25% tot 4,25% tot 4,50%. In Europa verhoogde de ECB de beleidsrente van +/- 0,50% in vier stappen naar 2,00%. Daarnaast werd in Europa door de ECB aangekondigd dat het opkopen van obligaties versneld zou worden afgebouwd. In combinatie met de renteverhogingen leidde dit tot turbulentie op de obligatiemarkten. Vooral de sterke stijging van de Italiaanse rente tot boven de 4% was reden tot zorg. De ECB beseft dat Italië en andere zwakkere eurolanden kwetsbaar zijn voor beleidsnormalisatie. Daarom maakte de ECB na een spoedzitting bekend dat de rente en aflossingen uit het obligatie-opkoopprogramma (PEPP) voortaan flexibel zouden worden ingezet. Dit komt neer op herbeleggen in Italiaanse staatsobligaties.

Hieronder is een tabel opgenomen waarin verschillende rentestanden worden weergegeven.

	31-12-2022	31-12-2021	Verschil (absoluut)
Nederland 10-jaars obligatie rente	2,89%	-0,04%	2,93%
Duitsland 10-jaars obligatie rente	2,57%	-0,18%	2,75%
Duitsland 30-jaars obligatie rente	2,53%	0,19%	2,34%
Verenigde Staten 10-jaars obligatie rente	3,88%	1,51%	2,37%

Ook voor de geldmarkten was 2022 een turbulent jaar als gevolg van de forse stijging van de beleidsrente in Europa. Het

niveau van 6-maands rente die de banken elkaar in rekening brengen (Euro Interbank Offered Rate of EURIBOR) is gestegen van -0,55% ultimo 2021 tot 2,69% per eind 2022.

Hypotheke

In 2022 heeft de participatie in het particuliere hypothekefonds een rendement opgeleverd van -16,06%. Hiermee is een

underperformance van 0,49% behaald ten opzichte van de benchmark. Deze underperformance is grotendeels het resultaat van de nieuwe verstrekkingen die het fonds in 2022 heeft gedaan. Hypotheekaanbiedingen werden gedaan tegen de geldende marktrenten en dan heeft de klant vervolgens een aantal weken om dit voorstel te accepteren.

¹⁾ Inclusief 100% afdekking van het US Dollar risico binnen het wereldwijde vastgoedaandelenfonds. De afwijking in rendement ten opzichte van de benchmark is het gevolg van de volgende factoren: kosten die binnen het fonds worden verrekend en transacties die gedurende het jaar hebben plaatsgevonden.

Maar omdat de rente gemiddeld sterk bleef stijgen, was de rente op het moment van acceptatie door de klant hoger dan de gedane aanbieding van enkele weken daarvoor. Hierdoor kwamen de hypotheke in het fonds met een lagere waarde dan de nominale waarde.

Bedrijfsobligaties

In het afgelopen jaar heeft het beleggingsfonds dat in bedrijfsobligaties belegt een rendement behaald van -14,36%. Het rendement van het beleggingsfonds ligt 0,41% onder haar benchmark. De underperformance is het resultaat van allocatie en selectie van debiteuren. Het beleggingsfonds stuurt actief in de wegingen van regio's en selectie van debiteuren. Geheel 2022 was het beleggingsfonds overwogen in de Europese periferie en in high yield obligaties. Zowel allocatie als selectie heeft negatief bijgedragen aan het relatieve rendement.

LDI-mandaat

Dit deel van de vastrentende waarden matching portefeuille, waar de integrale Liability Driven Investments (LDI) manager het daadwerkelijke beheer over voert, is het sluitstuk om de gehele afdekking van het renterisico op marktwaarde volgens de doelstelling te beheren. Het rendement van dit mandaat wordt dan ook beoordeeld ten opzichte van haar benchmark. Het rendement van deze benchmark wordt berekend aan de hand van de kasstromen van de verplichtingen, waarbij gecorrigeerd wordt voor het hypothekefonds en het bedrijfsobligatiefonds, die worden berekend met behulp van de swap rente. Deze correctie is nodig omdat de integrale LDI-manager niet verantwoordelijk gehouden kan worden voor het rendement dat het gevolg is van wijzigingen in kredietopslagen van het hypothekefonds en het bedrijfsobligatiefonds.

Gedurende 2022 heeft dit mandaat een rendement van -46,55% behaald. Dit is 4,96% lager in vergelijking met de benchmark. De grootste bijdrage aan de negatieve relatieve performance is het gevolg van het feit dat de kredietopslagen van staats- en staatsgerelateerde obligaties fors sterker zijn gestegen dan de risicovrije rente waarmee het rendement van de benchmark wordt berekend.

Vastrentende waarden matching

Het totaal van de vastrentende waarden matchingportefeuille is gelijk aan het integrale LDI-mandaat dat uit twee delen bestaat; een deel waar de integrale LDI-manager het daadwerkelijke beheer over voert en de gehele matching portefeuille waarbij de integrale LDI-manager de rentegevoeligheid van het hypothekefonds en het bedrijfsobligatiefonds meeneemt. Hierbij dekken het hypothekefonds en het bedrijfsobligatie mandaat vooral de kortlopende verplichtingen af. Het integrale LDI-mandaat heeft in totaliteit als doel om 50% van de rentegevoeligheid van de kasstromen van de verplichtingen tegen marktwaarde af te dekken.

In 2022 heeft de vastrentende waarden matchingportefeuille in totaliteit een rendement van -35,55% behaald. Dit is 5,91% lager in vergelijking met de benchmark. In deze underperformance is niet alleen de negatieve impact van de sterk gestegen kredietopslagen van staatsobligaties, maar ook die van bedrijfsobligaties en particuliere hypotheke goed terug te zien.

Private debt

Het pensioenfonds belegt in deze categorie in drie beleggingsfondsen.

Het 2016-beleggingsfonds heeft in 2022 een rendement van -5,14% behaald. Het rendement van de benchmark, 3-maands Euribor plus een opslag van 3,5% per jaar, bedroeg 3,88%. De underperformance is grotendeels het gevolg van de herstructurering van een lening aan een Amerikaanse bedrijf. Omdat dit beleggingsfonds zich al geruime tijd in de afbouwende fase bevindt, is het aantal leningen in portefeuille sterk afgenomen. Problemen bij een bedrijf waaraan een lening is verstrekt, hebben dat ook een groot negatief effect op het rendement van het gehele fonds.

Het 2017-fonds heeft in de eerste drie kwartalen van 2022 beter gepresteerd in vergelijking met haar benchmark. Maar in het vierde kwartaal heeft het fonds een lening aan een Europees bedrijf moeten afwaarderen. Voor geheel 2022 heeft dit tot een rendement van 0,41% geleid ten opzichte van het benchmarkrendement van 3,88%, eveneens gebaseerd op de 3-maands Euribor + 3,5% per jaar.

Het derde beleggingsfonds verschilt met de eerdergenoemde beleggingsfondsen door de herinvestering van renteopbrengsten en aflossingen waardoor dit beleggingsfonds geen einddatum kent. Daarnaast worden de leningen in portefeuille, in tegenstelling tot de gesloten fondsen, door een onafhankelijke derde partij maandelijks gewaardeerd. Het beleggingsfonds heeft een rendement van 0,57% behaald. Dit is een underperformance van 3,31% ten opzichte van haar benchmark, wederom de 1-maands Euribor + 3,5% per jaar. De underperformance is voor een groot deel te verklaren doordat dit fonds maandelijks in lijn met de markt wordt gewaardeerd waardoor lagere koersen het gevolg zijn van de gestegen kredietopslagen bij vergelijkbare bedrijfsobligaties.

Vastrentende waarden return

De vastrentende waarden return portefeuille bestaat uit de eerdergenoemde drie private debt fondsen die een gecombineerd rendement van 0,02% hebben behaald in 2022. Dit is 3,86% lager dan de benchmark die bestaat uit de 1-maands Euribor + 3,5% per jaar.

Direct vastgoed

Het direct vastgoed bestaat per 31 december 2022 uit een beleggingsfonds dat in Nederlandse woningen belegt en een

beleggingsfonds dat in Europees vastgoed belegt. De benchmark is opgebouwd uit een 50%-50% verdeling van de fondsbenchmarks. De investering in het Nederlandse woningenfonds behaalde een rendement van 0,81% in 2022. Dit is 5,44% lager dan zijn benchmark. De investering in het Europees vastgoed beleggingsfonds heeft een rendement van 3,08% behaald. De benchmark van het fonds behaalde een rendement van 8,56%.

Het totale direct vastgoed heeft met een rendement van 1,83% een underperformance van 5,65% behaald ten opzichte van zijn benchmark.

Indirect vastgoed

De beleggingen in beursgenoteerd vastgoed hebben een resultaat van -19,50% opgeleverd tegenover een benchmark rendement van -20,18%. De outperformance is behaald door middel van de voor dividendbelasting geoptimaliseerde beleggingsoplossing. Doordat het beleggingsfonds tax-transparant is, wordt op voorhand minder dividendbelasting ingehouden en kan de geheven dividendbelasting grotendeels teruggevorderd worden. Hierdoor is een structureel hoger rendement te behalen ten opzichte van de benchmark. In 2022 bedroeg deze outperformance 0,68%.

Aandelenmarkten

Net als obligatiemarkten hebben aandelenmarkten te leiden gehad onder de onzekerheden naar aanleiding van de Russische inval in Oekraïne en de hoge inflatie en de reactie daarop van centrale banken. Vooral de rentegevoelige aandelen sectoren, zoals de technologiesector, werden hard geraakt. Waar deze sectoren eerder van de lage renteomgeving hebben geprofiteerd, werkte dit nu sterk tegen. Als reden kan worden aangevoerd dat de verwachte winsten verder in de toekomst liggen waardoor een rentestijging een groter effect heeft op de contante waarde van deze beleggingen. Hetzelfde gold trouwens ook voor de rentegevoelige vastgoedaandelen.

Hieronder is een tabel opgenomen waarin de indexstanden en rendementen worden weergegeven in lokale valuta.

	31-12-2022	31-12-2021	Rendement
MSCI World Index (USD)	2.602,69	3.231,73	-19,46%
MSCI Emerging Markets Index (USD)	956,38	1.232,01	-22,37%
S&P 500 Index (USD)	3.839,50	4.766,18	-19,44%
EuroStoxx 50 Index (Euro)	3.793,62	4.298,41	-11,74%

Aandelen

De beleggingen in aandelen bestaan uit een wereldwijd aandelenfonds met zowel dividendoptimalisatie als een ESG-filter en een aandelenfonds voor opkomende markten met eveneens een ESG-filter. Het wereldwijde aandelenfonds behaalde in geheel 2022 een rendement van -18,80% in vergelijking met -19,08% voor de benchmark. Deze outperformance is geheel toe te wijzen aan de fiscale structuur waardoor op voorhand minder dividendbelasting wordt ingehouden of meer dividendbelasting teruggevorderd kan worden. Het aandelenfonds voor opkomende markten behaalde een rendement van -15,67% ten opzichte van -15,59% voor de benchmark. Deze underperformance is grotendeels het gevolg van de ingehouden kosten binnen dit beleggingsfonds.

Beleggings- en renteaftdeckingsbeleid

Wij hebben het strategisch beleggingsbeleid en de beleggingsrisico's voor 2022 vastgesteld op basis van de in 2020 afgeronde ALM-studie. Onderdeel van de ALM-studie betreft een 'portefeuille-optimalisatie'. Deze optimalisatie bestaat uit een drietal onderdelen, te weten: het optimaliseren van het strategisch beleggingsbeleid passend bij de risicohouding van het pensioenfonds, toetsing van de toegevoegde waarde van specifieke beleggingscategorieën en de daadwerkelijke vertaling van strategisch beleggingsbeleid naar beleggingsportefeuille in de vorm van het Beleggingsplan 2022.

	Beleggingsplan Wegingen	Bandbreedte 2022	Feitelijk per 31-12-2022	ALM
Vastrentende waarden	50,0%	45 tot 55%	45,7%	50%
Aandelen	35,0%	30 tot 40%	36,4%	35%
Vastgoed	15,0%	10 tot 20%	16,4%	15%
Cash en overige	0,0%	-1 tot 5%	1,5%	0%

4.4 Z-score en performancetoets

Z-score

De beleggingsprestaties van verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen worden jaarlijks getoetst met behulp van de zogenoemde 'z-scores' en 'performancetoetsen'. De z-score is een maatstaf die weergeeft wat de beleggingsresultaten zijn ten opzichte van de resultaten van vooraf gekozen normrendementen die de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds weerspiegelen. Deze kan fors verschillen per jaar. De z-scores worden gecontroleerd door de accountant.

In onderstaand overzicht worden de z-scores van de afgelopen 5 jaar getoond:

- 2022:	- 2,35
- 2021:	+ 1,30
- 2020:	- 0,50
- 2019:	+ 1,16
- 2018:	- 0,76

De negatieve z-score over 2022 is met name tot stand gekomen door het negatieve resultaat van de vastrentende waarde portefeuille ten opzichte van de respectievelijke benchmarks (zie paragraaf 4.3).

Performancetoets

Op basis van de z-scores voert het pensioenfonds tevens een performancetoets uit. Dit is de som van de z-scores van de afgelopen vijf jaar gedeeld door de wortel uit vijf. Volgens het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 dient bij deze ongecorrigeerde performancetoets 1,28 opgeteld te worden. De uitkomst van deze gecorrigeerde performancetoets moet positief zijn. In artikel 5 van het Vrijstellingsbesluit Wet BPF 2000 staat opgenomen dat als de performancetoets lager is dan 0, een werkgever onder strikte voorwaarden om vrijstelling van de verplichte deelname kan vragen. De gecorrigeerde performancetoets over de periode 2018-2022 is evenals voorgaand jaar positief: 0,77.

4.5 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds heeft een lange termijn beleggingsperspectief. Dit vertaalt zich in een lange termijn beleggingsbeleid waarvan de wens om verantwoord te beleggen een belangrijk onderdeel is. Zo willen we vanuit het pensioenfonds ons steentje bijdragen aan een betere wereld. Waar mogelijk houden we rekening met de impact van onze beleggingen op mens, milieu en maatschappij. Daarom beleggen we niet in bedrijven die controversiële wapens maken, zoals clusterbommen en landmijnen. En we beleggen niet in de tabaksindustrie. We gaan, via onze vermogensbeheerders, ook in gesprek met ondernemingen waarin we beleggen. De basis hiervoor vormen onze investment beliefs.

Dit betekent niet dat onze pensioenregeling en beleggingsmix daarmee volgens de Europese regels ook duurzaam zijn. Wil een pensioenfonds zichzelf duurzaam mogen noemen, dan moet het voldoen aan de nieuwe Europese regels die sinds 10 maart 2021 gelden: de Sustainable Finance Disclosure Regulations (SFDR). Die regels gelden voor alle institutionele beleggers en dus ook voor ons pensioenfonds.

Volgens de SFDR moeten pensioenfondsen op hun website duidelijk aangeven of de uitvoering van hun regeling duurzaam is. En dat is alleen het geval als duurzaamheid een belangrijk kenmerk is van het pensioenfonds volgens de Europese regels en als dat kan worden bewezen met uitgebreide (en daardoor vaak ook dure) rapportages.

Dat we ons volgens de Europese regels niet 'duurzaam' mogen noemen, wil natuurlijk niet zeggen dat we dus ook niets doen aan duurzaamheid. Voor ons pensioenfonds geldt dat we het belangrijk vinden om verantwoord met onze beleggingen om te gaan en dat dit niet ten koste mag gaan van het rendement. Ook vinden we dat de kosten die dit met zich meebrengt, acceptabel moeten zijn. Ons doel is allereerst om een degelijke pensioenregeling uit te voeren voor al onze deelnemers tegen acceptabele kosten.

Het pensioenfonds heeft het verantwoord beleggingsbeleid in 2022 als volgt uitgewerkt:

1. Niet beleggen in onverantwoorde sectoren

Het pensioenfonds streeft ernaar om beleggingen in controversiële wapens en grondstoffen geschikt voor consumptie (zogenaamde 'soft commodities') in zijn geheel uit te sluiten. Het pensioenfonds houdt zich vanzelfsprekend aan het wettelijk verbod op het investeren in bedrijven die clustermunitie produceren. Daarnaast streven wij ernaar niet te investeren in aan controversiële wapens gelieerde ondernemingen. Naast clustermunitie maken ook landmijnen, biologische en chemische wapens onderdeel uit van controversiële wapens. Het beleggen in grondstoffen wordt in verband gebracht met stijgende voedselprijzen en voedselschaarste. Hoewel sluitend bewijs hiervoor niet algemeen geaccepteerd is, kiest ons pensioenfonds er veiligheidshalve voor om niet te beleggen in grondstoffen die geschikt zijn voor consumptie. Dit betreft onder andere mais, graan en soja.

2. Selectie van vermogensbeheerders

Wij hebben een duidelijke focus op een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en verwachten van de externe vermogensbeheerders dat zij conform internationale standaarden handelen en dit kenbaar maken. Uitgangspunt daarbij is dat dit beleid beleggingstechnisch verantwoord is en zeer beperkte meerkosten mag opleveren.

Bij het invullen van de beleggingsportefeuille zijn wij afhankelijk van wat in de markt wordt aangeboden. Gegeven dit aanbod streeft ons pensioenfonds ernaar een zo goed mogelijk passend verantwoord beleggingsbeleid te implementeren. Wij onderschrijven de ESG due-diligence stappen conform het OESO richtsnoer. We streven via onze beleggingen naar (maatschappelijke) lange-termijn-waardecreatie. Dit doen wij onder meer door het financieren van reële economische activiteiten met onderliggende waardecreatie. In de selectie van onze vermogensbeheerders eisen wij van de aan te stellen beheerder dat deze de UNPRI onderschrijft. Daarnaast wenst ons pensioenfonds dat de beheerder ESG beleid in zijn beleggingsbeleid implementeert met internationale standaarden als uitgangspunt. Bij de selectie van een beleggingsoplossing wegen deze twee elementen zwaar.

In het beleggingsbeleid streven wij ernaar om bedrijven die de UNPRI principes over mensenrechten, werkomstandigheden, anti-corruptie en milieu schenden uit de beleggingsportefeuille te weren. Al onze beheerders onderschrijven de UNPRI. In nieuwe overeenkomsten met vermogensbeheerders of vernieuwingen van bestaande contracten zullen wij ons beleid en onze vereisten omtrent verantwoord beleggen expliciet opnemen.

3. Selectie van beleggingsoplossingen

Het pensioenfonds belegt in hoofdzaak in beleggingsfondsen van vermogensbeheerders. Bij de selectie van beleggingsoplossingen vormt het ESG beleid van een beheerder een selectiecriteria. Omdat wij waar mogelijk extra stappen willen nemen op dit gebied blijven we ook na het aanstellen van een vermogensbeheerder doorlopend in gesprek op dit onderwerp.

4. Negatieve impact voorkomen en/of mitigeren

Het pensioenfonds verlangt van zijn vermogensbeheerders dat zij op een zorgvuldige wijze het stemrecht uitoefenen in het belang van ons pensioenfonds en in overeenstemming met ons duurzaam beleggingsbeleid. Bij de selectie van vermogensbeheerders is dit een selectiecriteria. Wanneer ondernemingen in onze beleggingsportefeuille (potentieel) negatieve impact veroorzaken, verwachten wij van onze vermogensbeheerder dat zij hun invloed gebruiken om deze impact te voorkomen en/of te mitigeren en herstel en/of verhaal mogelijk te maken. Dit doen zij onder andere via het voeren van dialoog (engagement) en/of door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

5. Betrokkenheidsbeleid beursgenoteerde aandelen

Het pensioenfonds belegt in beursgenoteerde aandelen en vastgoedaandelen via beleggingsfondsen van Northern Trust. Dit betekent dat we niet rechtstreeks onze stem uit kunnen brengen op vergaderingen. Deze beleggingsfondsen kunnen dat wel, en hebben een eigen ESG- en stembeleid. Wij hebben een minderheidsbelang in deze beleggingsfondsen en sluiten ons aan bij het stembeleid/de stemrichtlijnen van Northern Trust als het gaat om het betrokkenheidsbeleid. Zowel de belegging in aandelen in ontwikkelde landen als de belegging in aandelen in opkomende landen zijn ESG-screened. Ook is er een voting- en engagementbeleid van toepassing.

De gezamenlijke beleggingsoplossing voor beleggingen in vastgoedaandelen, volgt op het gebied van ESG-beleid en proxy voting hetzelfde beleid als de aandelen beleggingsoplossingen.

Gedurende 2022 werd via onze vermogensbeheerder op 4.483 aandeelhoudersvergaderingen gestemd. Op een totaal aantal onderwerpen van 47.832 werd er 4.778 maal tegen voorstellen van het bestuur van de desbetreffende onderneming gestemd. De belangrijkste onderwerpen waarop werd tegen gestemd hadden, net zoals verleden jaar, betrekking op governance issues zoals benoemingen en beloningen van bestuurders.

Er wordt binnen de beleggingsoplossingen die in aandelen en vastgoedaandelen beleggen gebruikt gemaakt van engagement. De beheerder is van mening dat het financiële succes van de door haar geboden gezamenlijke beleggingsoplossingen afhankelijk is van een gezond mondiaal milieu, een stabiele samenleving en goed functionerende ondernemingen. Via onze vermogensbeheerder is, namens de eerdergenoemde beleggingsoplossingen die in aandelen en vastgoedaandelen beleggen, gedurende 2022 de dialoog met 1.170 ondernemingen aangegaan ten aanzien van 3.891 onderwerpen die betrekking hadden op milieu, sociale en ethische issues, governance en strategie, risico's en communicatie.

6. Verantwoord beleggingsbeleid vermogensbeheerders

Wij kiezen uit efficiëntie overwegingen voor beleggingsoplossingen die beheerd worden door vermogensbeheerders. Doordat we in alle beleggingscategorieën, behalve het LDI-mandaat, een minderheidsaandeel in een beleggingsfonds hebben, kunnen we niet direct stemmen op bijvoorbeeld aandeelhoudersvergaderingen en zijn de rechtstreekse mogelijkheden tot beïnvloeding beperkt.

7. Monitoring van de voortgang en resultaten

Wij monitoren de voortgang en impact van het ESG-beleid door de jaarlijkse rapportages van de vermogensbeheerders te beoordelen en hierover met hen in gesprek te gaan.

8. Communicatie

Wij achten het van groot belang transparant te zijn en relevante informatie te delen met belanghebbenden. De communicatie over het verantwoord beleggingsbeleid is een belangrijk onderdeel hiervan.

4.6 Beleggingen in Nederland

Wij hebben als taak om op een solide en prudente manier het vermogen te beheren. Binnen deze taakomschrijving past het aanbrengen van een brede geografische spreiding van de beleggingen. Tegelijkertijd investeren wij graag in Nederland. Hiermee willen wij bijdragen aan een sterke en groeiende Nederlandse economie.

Van het totale vermogen is 23,0% in Nederland belegd. Van de Nederlandse beleggingen bestaat 33,9% uit hypotheekleningen verstrekt aan particuliere huizenbezitters, 33,7% uit vastgoedbeleggingen, 28,4% uit Nederlandse staatsobligaties, 1,7% uit aandelenbeleggingen, 1,3% uit bedrijfsobligaties, en 1,0% niet-beursgenoteerde leningen.

5 Risicomanagement

5.1 Inleiding

Het pensioenfonds moet beschikken over solide administratieve en boekhoudkundige procedures en doeltreffende interne controlemechanismen. We stellen beleid op om risico's te beheersen en zorgen voor de uitvoering daarvan. Kort gezegd zijn we verantwoordelijk voor het "in control" zijn en blijven van het pensioenfonds.

In de omgeving van het pensioenfonds vinden zowel interne als externe ontwikkelingen plaats die bestaande risico's beïnvloeden of nieuwe risico's met zich meebrengen. Het doel van integraal risicomanagement is niet om risico's te voorkomen of te vermijden op zichzelf, omdat het bewust nemen van financiële risico's kan bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het pensioenfonds. Het gaat erom de financiële en niet-financiële risico's op een goede en integere manier te beheersen.

Integraal risicomanagement (IRM) is het interactieve proces van:

- het opstellen van de risicostrategie en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en risicobereidheid;
- het identificeren van risico's;
- het opstellen en implementeren van beleid voor risicobeheersing, tot;
- de uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

Dit proces wordt continu doorlopen, zodat er een organisatie is en blijft bestaan die:

- op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie is,
- zich bewust is van de mogelijke impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang, alsook
- van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties hiervan.

'Integraal' benadrukt dat het gaat om het management van alle verschillende risicogebieden in onderlinge samenhang. Hiervoor is gebruikt gemaakt van het FIRM-ricomodel van DNB als raamwerk voor de beheersing van risico's. Dit raamwerk is aangevuld met de ESG risico's zodat in zijn totaliteit voldaan wordt aan de risicoterreinen zoals benoemd in IORP II.

5.2 Risicostrategie

Wij hebben diverse doelstellingen geformuleerd voor het pensioenfonds. Om deze doelen, die voortkomen uit onze missie en visie, te bereiken, is het noodzakelijk dat we de ingelegde premies beleggen en het vermogen beheren. Dit brengt echter ook risico's met zich mee. Sommige risico's nemen we bewust, terwijl we in andere situaties juist het risico tot een minimum willen beperken. Om dit integraal en adequaat te kunnen aanpakken, hebben we een risicoraamwerk opgezet dat gebaseerd is op een aantal uitgangspunten. Deze uitgangspunten dragen bij aan het realiseren van onze doelstellingen.

Het risicomanagement van ons pensioenfonds richt zich op het beheersen van risico's die het behalen van onze doelstellingen in de weg kunnen staan, of juist noodzakelijk zijn om deze doelstellingen te behalen. Onze doelstelling is om pensioenen te verstrekken aan deelnemers, gewezen deelnemers en/of hun echtgenoten, partners en kinderen, in geval van ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden, overeenkomstig de statuten en het pensioenreglement.

Risicomanagement voegt daarnaast waarde toe, omdat dit ons in staat stelt om:

- de pensioenregeling op een kwalitatief goed niveau uit te voeren;
- de wet- en regelgeving na te leven;
- de risico's af te wegen in relatie tot rendement;
- de risico's af te wegen in relatie tot kosten;
- de risico's af te wegen in relatie tot ESG-criteria;
- het treffen van de juiste beheersmaatregelen op basis van een risico-inschatting.

Onze visie is dat ons pensioenfonds zich moet kunnen handhaven in een dynamische wereld, waarbij de omgeving voortdurend verandert. Om waarde toe te kunnen voegen, hebben wij daarom ons risicomanagement ingericht op basis van drie pijlers: proactief, integraal en continu.

Risicohouding en ambitie

De risicobereidheid van het pensioenfonds hangt af van verschillende factoren, waaronder de doelstellingen en ambities van het pensioenfonds. Onze doelstelling is om nominale pensioenen uit te keren en we hebben de ambitie om een toeslagverlening te realiseren die in lijn is met de prijsinflatie, rekening houdend met het benodigde risico en de gewenste zekerheid. Dit vertalen we naar een korte- en langetermijnrisicohouding, waarbij we de hoogte van de premie, het verwachte pensioenresultaat, de toeslagambitie en de risico's met betrekking tot beleggingen afwegen.

Om de positie en functie van risicomanagement binnen ons pensioenfonds te waarborgen, hebben we ons IRM-beleid vastgelegd in een integraal risicomanagement document dat wordt weergegeven in de actuariële en bedrijfstechnische nota. De doelstellingen van ons IRM-beleid kunnen worden samengevat als het vaststellen van normen en tolerantiegrenzen, het beheersen van risico's en de verantwoording van risicomanagement.

Governance

De governance structuur met betrekking tot risicomanagement wordt gevormd door een aantal interne en externe entiteiten. Deze interne en externe entiteiten hebben hun eigen verantwoordelijkheden met betrekking tot risicomanagement:

- Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het risicomanagement en de beleidsbepaling.
- De sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft risicomanagement als specifiek aandachtsgebied. Vanuit deze verantwoordelijkheid overziet de sleutelfunctiehouder de implementatie van het beleid en zorgt de sleutelfunctiehouder ervoor dat wij beschikken over alle benodigde informatie over het risicomanagement.
- De verschillende commissies, adviserend actuaris, compliance officer, de administrateur en de vermogensbeheerders en de custodian hebben vanuit hun diverse werkzaamheden inzicht in de verschillende risico's van ons pensioenfonds. In het kader hiervan dragen zij bij aan de te ondernemen acties en de monitoring van de verschillende risico's. De sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft als taak toezicht te houden op de processen van het risicomanagement. Dit gebeurt in samenwerking met de vervuller risicobeheer, waarbij zij worden ondersteund door het bestuursbureau.

Risicosoorten & risicobereidheid

Wij onderkennen de risico's die samenhangen met de doelstellingen van ons pensioenfonds. Een periodieke risico-inventarisatie houdt het risicobeleid up-to-date. Wij onderscheiden de volgende risicosoorten:

- Financiële risico's: hieronder vallen de risico's die een directe impact hebben op de solvabiliteitspositie van ons pensioenfonds, zoals het matching- en renterisico, marktrisico, kredietrisico en verzekeringstechnisch risico. Op basis van wet- en regelgeving en eigen normen zijn deze risico's te normeren en te kwantificeren;
- Niet-financiële risico's: Deze risico's hebben geen directe impact op de solvabiliteitspositie van ons pensioenfonds. Dit betreft de volgende risico's: operationeel risico, uitbestedingsrisico, IT-risico, integriteitsrisico en juridisch risico.

De risicobereidheid is aan te merken als een middel, waarmee de afweging wordt weergegeven tussen de verschillende doestellingen. De risicobereidheid per categorie wordt in de volgende tabel weergegeven.

Financiële risico's	Risico-bereidheid	Niet-financiële risico's	Risico-bereidheid
Matching- en renterisico	●●○	Omgevingrisico	●●○
Marktrisico	●●●	Operationeel risico	●●○
Kredietrisico	●●●	Uitbestedingrisico	●●○
Verzekeringstechnisch risico	●○○	IT risico	●○○
		Integriteitrisico	○○○
		Juridisch risico	●○○

- (Nihil) Dit risico dient voorkomen te worden dan wel zoveel mogelijk te worden vermeden. Het pensioenfonds accepteert dat dit risico incidenteel kan voorkomen.
- (Laag) Het pensioenfonds wil dit risico zoveel mogelijk mitigeren vanwege de grote impact als het optreedt.
- (Middel) Het risico wordt geaccepteerd indien de verwachte baten hoger zijn of de beheerskosten niet in verhouding staan. Het risico kan worden gemonitord en worden bijgestuurd.
- (Hoog) Het pensioenfonds accepteert dit risico of zoekt het zelfs op, bijvoorbeeld vanwege de verwachte baten.

Risico waardering

De FIRM-methode wordt toegepast als basis voor de identificatie van risico's. Hierbij beschrijven we zowel financiële als niet-financiële risico's en de bijbehorende beheersmaatregelen. Voor elk risico wordt een kwalificatie (hoog/middel/laag) en risicohouding (mate van mitigatie) vastgesteld. We geven tevens aan welke commissie verantwoordelijk is voor de monitoring van de werking van de beheersmaatregelen per risico.

5.3 Financiële risico's

Matchingrisico's en beleggingsrisico's

Het pensioenfonds belegt voor de lange termijn en we geloven erin dat het lopen van risico wordt beloond.

Matchingsrisico's

Het pensioenfonds gebruikt derivaten om het matchingrisico te beheersen. Hierdoor ontstaan de volgende (sub)risico's:

- Renterisico
- Valutarisico
- Liquiditeitsrisico
- Tegenpartijrisico.

Het renterisico houdt in dat de dekkingsgraad kan veranderen door een verschuiving in rentetarieven. Het risico bestaat dat de marktwaarde van de pensioenverplichtingen sneller stijgt dan de marktwaarde van de beleggingen. Ons pensioenfonds heeft het strategische afdekkingspercentage van het renterisico vastgesteld op 50% op basis van marktwaarde, met een toegestane marge van plus of min 5%. Gegeven de beleggingsportefeuille van eind 2022 is de vereiste buffer van ons pensioenfonds voor het renterisico 46.310 (in 2021 was dit 17.108) uitgedrukt in VEV. Het verwachte diversificatievoordeel zorgt er echter voor dat de bijdrage van het renterisico aan het VEV op totaalniveau lager is.

Valutarisico is het risico van een waardedaling van beleggingen in vreemde valuta als gevolg van een daling van de vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het pensioenfonds kiest er strategisch voor om valutarisico's alleen voor de US Dollar af te dekken naar de euro. Uitgedrukt in bijdrage aan het VEV en uitgaande van de beleggingsportefeuille eind 2022 dient ons pensioenfonds voor het valutarisico een buffer aan te houden van 19.342 (2021: 24.462).

Het risico van onvoldoende liquiditeit betreft het risico dat ons pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Om deze reden hebben wij een beleid opgesteld waarin voldoende liquiditeiten worden aangehouden om specifieke schokken in de rente- en valutamarkten op te vangen. Normaal gesproken zijn de inkomsten uit premies hoger dan de maandelijkse uitkeringen. Het beleid heeft het liquiditeitsrisico echter dermate beperkt dat er geen aparte buffer voor hoeft te worden aangehouden.

Het tegenpartijrisico betreft het risico dat de tegenpartij bij een transactie niet in staat blijkt te zijn om aan zijn contractuele verplichtingen te voldoen. Om dit risico te beheersen, wordt er dagelijks contant onderpand uitgewisseld bij de handel in derivaten, waardoor er geen noodzaak is om een aparte buffer aan te houden.

Beleggingsrisico's

Omdat wij beleggen, ontstaan onder andere de volgende (sub)risico's:

- Marktrisico
- Kredietrisico.

Het risico op veranderingen in marktprijzen en waarderingen die de waarde van de beleggingsportefeuille kunnen beïnvloeden, wordt aangeduid als marktrisico. Ons pensioenfonds voert een beleid dat gericht is op het behalen van voldoende rendement op lange termijn door bewust en beheerst risico te nemen in de beleggingsportefeuille. Het marktrisico wordt beschouwd als een beloond risico, dat naar verwachting rendement oplevert. Op basis van de beleggingsportefeuille eind 2022 moet ons pensioenfonds een buffer van 126.424 (2021: 162.295) aanhouden voor het marktrisico, uitgedrukt in VEV. Door verwacht diversificatievoordeel is de bijdrage van het marktrisico aan het totale niveau van het VEV lager.

Het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen niet nakomt, wordt aangeduid als kredietrisico. Ons beleid met betrekking tot het kredietrisico op vastrentende waarden omvat het spreiden van beleggingen in schuldpapier en verstrekte kredieten over verschillende tegenpartijen met een zo hoog mogelijke kredietwaardigheid. Op basis van de beleggingsportefeuille eind 2022 moet ons pensioenfonds een buffer van 26.548 (2021: 44.020) aanhouden voor het kredietrisico, uitgedrukt in VEV. Door verwacht diversificatievoordeel is de bijdrage van het kredietrisico aan het totale niveau van het VEV lager.

Verzekeringstechnisch risico is risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het pensioenproduct. Dit risico bestaat uit de volgende onderdelen:

- het langlevensrisico; dit is het risico dat pensioengerechtigden langer leven dan vooraf ingeschat;
- het kortlevensrisico; dit is het risico dat (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden eerder overlijden dan vooraf ingeschat;
- het arbeidsongeschiktheidsrisico; dit is het risico dat meer deelnemers arbeidsongeschikt raken dan vooraf ingeschat.

Er zijn geen extra maatregelen getroffen voor deze risico's. Het pensioenfonds beheert deze risico's intern en heeft geen verzekering afgesloten om ze af te dekken. Aan het einde van 2022 moet ons pensioenfonds een buffer van 22.691 aanhouden voor het verzekeringstechnische risico, gemeten in VEV (in 2021 was dit 31.939). Het verwachte diversificatievoordeel zorgt ervoor dat de bijdrage van het verzekeringstechnische risico aan het totale VEV lager ligt.

Monitoring financiële risico's

Wij houden de financiële risico's zorgvuldig in de gaten en maken regelmatig (per kwartaal) gebruik van rapportages om de ontwikkeling van deze risico's te analyseren. De kwartaalrapportages bevatten onder andere informatie over de ontwikkelingen en gevoeligheidsanalyses. Een voorbeeld van een gevoeligheidsanalyse is de dekkingsgraadmatrix, die laat zien hoe de dekkingsgraad UFR verandert als er een rente- en/of aandelenschok optreedt. De getallen in de tabel zijn afgerond op hele procenten om geen schijn van precisie te wekken.

Scenario tabel dekkingsgraad		Rendement zakelijke waarden				
		-25,0%	-12,5%	0,0%	+12,5,0%	+25,0%
Parallele verschuiving UFR curve	-1,00%	105%	112%	118%	125%	131%
	-0,75%	107%	114%	121%	127%	134%
	-0,50%	109%	116%	123%	130%	137%
	-0,25%	112%	119%	126%	134%	141%
	0,00%	114%	122%	129,6%	137%	145%
	0,25%	117%	125%	133%	141%	149%
	0,50%	120%	128%	137%	145%	154%
	0,75%	123%	132%	141%	150%	159%
	1,00%	127%	136%	146%	155%	164%

	< Minimaal Vereiste dekkingsgraad
	< Vereiste dekkingsgraad
	> Vereiste dekkingsgraad

Deze tabel toont het effect van schokken als volgt: in het midden staat de uitgangspositie, de dekkingsgraad van 31-12-2022, te weten 129,6%. Ieder stap naar links in de tabel toont het effect van negatieve rendementen. Een stap naar rechts toont juist het effect van positieve rendementen. Een stap vanuit het midden naar boven in de tabel, toont wat er gebeurt als de rente scherp zou dalen. Sterk mee- of tegenvallende rendementen en sterke rentedalingen (of -stijgingen) kunnen ook samen optreden, al dan niet in gelijke richting.

5.4 Niet financiële risico's

Om niet-financiële risico's te beheersen, zijn diverse maatregelen genomen. Elk kwartaal wordt er een onafhankelijk beoordeling gedaan van de effectiviteit en werking van deze maatregelen, en wat de impact hiervan is op de beoogde beheersdoelen. Dit oordeel wordt gevormd door middel van monitoring, toetsing en analyse van de genomen maatregelen.

Het operationele risico omvat het gevaar van schade als gevolg van menselijk falen, gebrekkige processen en falende systemen. Dit heeft onder meer betrekking op de datakwaliteit. Om dit risico te beperken, heeft de pensioenadministrateur beleidsmaatregelen ingevoerd voor interne beheersing, incidentenbeheer, productontwikkeling, Risk Self Assessments en archivering. De belangrijkste risicogebieden waarop deze maatregelen gericht zijn, omvatten het beheer van aanspraken, het beheer van werkgevers, (voormalige) deelnemers en gepensioneerden, facturatie en incasso, uitkeringen en betalingen, financiële administratie en pensioencommunicatie. In 2023 zal een externe partij onderzoek doen naar de kwaliteit van de data.

Het uitbestedingsrisico heeft betrekking op mogelijke schade als gevolg van beperkingen in de continuïteit en kwaliteit van dienstverlening door externe leveranciers. Om dit risico te beheersen, heeft het pensioenfonds een uitbestedingsbeleid opgesteld. De belangrijkste risicogebieden zijn de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en kwaliteit van de dienstverlening. Een belangrijk instrument voor het monitoren van uitbestede diensten is het gebruik van ISAE 3402-verklaringen en SLA-rapportages. Met behulp van deze rapportages stellen wij vast of de opzet, het bestaan en de werking van de beheersdoelstellingen en beheersmaatregelen bij dienstverleners effectief zijn.

Het IT risico betreft het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT. De belangrijkste risicogebieden hebben betrekking op IT strategie & beleid, beveiliging, beheersbaarheid en de continuïteit van de bedrijfsvoering.

Om dit risico vanuit ons pensioenfonds te beheersen maken wij gebruik van de volgende stuurinstrumenten:

- uitbestedingscontracten ten aanzien van pensioenbeheer en vermogensbeheer;
- Service Level Agreements met de uitbestedingsrelaties;
- jaarlijks overlegt de opdrachtnemer de ISAE-3402 verklaring of vergelijkbaar over de juistheid van de processen. De verantwoording over de werking van de IT controls is hier een onderdeel van.

Het integriteitsrisico is het gevaar dat de (goede) reputatie van het pensioenfonds wordt aangetast, of dat het vermogen of de resultaten van het fonds bedreigd worden als gevolg van onvoldoende naleving van wettelijke voorschriften. Dit risico kan optreden bij niet integer of onethisch handelen, handelen met voorkennis, witwassen, financiering van terrorisme, fraude of niet-naleving van sanctiewetgeving. Ook bewust verkeerd communiceren valt onder dit risico. Middels de jaarlijkse systematische integriteitsrisico analyse (SIRA) bepaalt het bestuur of de beheersmaatregelen betreffende de integriteitsrisico's adequaat en doeltreffend zijn. Dit onder andere om fraude preventief tegen te gaan. Ook afgelopen jaar zijn er geen fraudegevallen bij het pensioenfonds aan de orde geweest. De ontwikkelingen betreffende dit onderwerp worden door de sleutelfunctiehouder risicobeheer nauwlettend gevolgd.

Wij dragen een grote verantwoordelijkheid voor de bescherming van de belangen van (voormalige) deelnemers en pensioengerechtigden die deelnemen aan onze pensioenregeling. Hun vertrouwen is de basis voor de uitvoering van deze regeling. Dit verplicht ons tot transparant en voortdurend toezicht om hun belangen te waarborgen en hen te informeren. Bij de uitvoering van onze taken voldoen wij aan de relevante wet- en regelgeving. Om dit risico vanuit ons pensioenfonds te beheersen maken wij gebruik van de volgende stuurinstrumenten:

- een verantwoord en beheerst beloningsbeleid;
- een klokkenluidersregeling en een gedragscode;
- een klachtenprocedure en geschillencommissie;
- een integriteitbeleid;
- een 'Verklaring inzake Beleggingsbeginselen';

- naleving van de sanctiewetgeving;
- het verrichten van alleen girale betalingen.

Het juridisch risico heeft betrekking op het gevaar dat ontstaat door wijzigingen in wet- en regelgeving en de naleving daarvan, alsmede de mogelijke bedreiging van de rechtspositie van het pensioenfonds, inclusief de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. De belangrijkste risicogebieden hebben betrekking op aansprakelijkheid en reputatieschade.

Met betrekking tot de naleving van de AVG heeft het pensioenfonds een privacybeleid en privacyverklaring die jaarlijks worden geëvalueerd. Er zijn passende maatregelen genomen om te voldoen aan de vereisten van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Europese privacywetgeving. In 2022 heeft het pensioenfonds een analyse uitgevoerd waaruit blijkt dat zij voldoen aan de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfonds van de Pensioenfederatie.

Risico exposure

Op basis van de uitgevoerde Risk Self Assessments (RSA's) hebben wij de volgende risico-inschatting gemaakt. Onderstaand wordt een opsomming gegeven van de grootste risico's waaraan het pensioenfonds is blootgesteld.

1 Reputatie risico: Intrekken van de verplichtstelling.

Afgelopen jaar is duidelijk geworden dat de verplichtstelling wordt ingetrokken. Dit brengt een aantal onzekerheden met zich mee. Het behoud van vertrouwen en tevredenheid onder werkgevers en belanghebbenden is voor ons pensioenfonds van groot belang. Wij hechten veel waarde aan de beeldvorming en reputatie van ons pensioenfonds. Om te voorkomen dat ons imago schade oploopt, dragen wij zorg voor een adequate informatievoorziening richting onze werkgevers en belanghebbenden.

2 Uitbestedingsrisico's: Kwaliteit van de dienstverlening in relatie tot uitbesteding aan derden

Het bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor de volledige keten van uitbestedingspartijen, inclusief de diensten die worden uitbesteed door partijen zoals AZL. In de afgelopen jaren hebben we meer inzicht verkregen in deze keten, inclusief uitbestedingen aan derden (onderuitbesteding). We streven ernaar om zicht te houden op deze keten en worden op de hoogte gesteld als er wijzigingen optreden.

3 IT-risico's: Cyberrisico's

Ons pensioenfonds maakt, net als veel andere bedrijven, veelvuldig gebruik van IT-systemen. Wij vinden het van groot belang dat er zorgvuldig wordt omgegaan met de informatie van onze (voormalige) deelnemers en pensioengerechtigden en dat de essentiële processen ongestoord kunnen verlopen. Om dit te waarborgen, bespreken wij regelmatig met onze uitbestedingsrelaties hoe zij de cyberrisico's beheersen. We controleren bijvoorbeeld of er penetratietesten worden uitgevoerd en welke maatregelen zijn genomen om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen. Om op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen op dit gebied, bezoeken wij verschillende seminars, waaronder die van DNB. Tevens hebben wij afgelopen jaar stappen ondernomen om op het vereiste volwassenheidsniveau te komen betreffende de informatiebeveiliging zoals door DNB wordt voorgeschreven.

4 Matching- /renterisico's: renterisico

Vanwege de strategische renteafdekking van 50% is er sprake van renterisico voor ons pensioenfonds. Dit betekent dat de waarde van de verplichtingen sneller kan stijgen of minder snel kan dalen dan de waarde van de beleggingen. Om dit risico voldoende te beheersen, monitort de beleggingscommissie de effectiviteit van de renteafdekking op maandbasis.

5 Operationele risico's: De beheersing van de kosten

We zijn ons ervan bewust dat het geld dat we beheren afkomstig is van onze belanghebbenden en daarom vinden we het belangrijk om de kosten te beheersen. Om dit te bereiken ontvangen we elk kwartaal een rapportage waarin verantwoording wordt afgelegd over de gerealiseerde kosten in vergelijking met de begroting.

5.5 Financieel crisisplan

Het pensioenfonds heeft een financieel crisisplan opgesteld om effectief te kunnen handelen in situaties waarin de dekkingsgraad snel daalt of kritieke waarden bereikt. Het plan bevat beschrijvingen van maatregelen die op korte termijn genomen kunnen worden om de doelstelling van het pensioenfonds te waarborgen. Bij een daadwerkelijke crisissituatie zal het pensioenfonds de maatregelen afstemmen op de aard van de crisis en de omstandigheden die zich voordoen. Het pensioenfonds zal er alles aan doen om de belangen van de deelnemers en pensioengerechtigden te beschermen. Wij hebben de mogelijkheid om de volgende maatregelen te treffen:

- aanpassen beleggingsbeleid;
- wijziging premiebeleid;
- aanpassing pensioenregeling;
- korten pensioenen;
- buy-out.

Er is naar de mening van het bestuur sprake van een financiële crisis zodra één van de volgende omstandigheden zich voordoet:

1. De dekkingsgraad bevindt zich onder (of beweegt zeer snel richting) kritieke waarden waardoor er naar verwachting geen herstel (meer) mogelijk is binnen de hiervoor wettelijk gestelde termijnen, zonder aanspraken en rechten te korten. Om te bepalen of de dekkingsgraad zich op een kritiek niveau bevindt wordt zowel gekeken naar de actuele dekkingsgraad als naar de beleidsdekkingsgraad.
2. De pensioenregeling, zoals afgesproken door CAO-partijen, kan door het fonds niet meer worden uitgevoerd binnen de overeengekomen financiële randvoorwaarden.

Gedurende afgelopen jaar is het crisisplan niet gebruikt.

5.6 Eigenrisicobeoordeling (ERB)

Door de invoering van IORPII is het periodiek opstellen van een eigenrisicobeoordeling (ERB) voor pensioenfonds verplicht. Het doel van de ERB is het creëren van inzicht en samenhang tussen:

- de strategie van het pensioenfonds;
 - de risicohouding van het pensioenfonds;
 - de materiële risico's (financieel & niet-financieel) die het pensioenfonds kunnen bedreigen;
 - de mogelijke consequenties hiervan voor de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en het pensioenfonds;
 - de beoordeling van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer.
- De ERB wordt eens in de drie jaar uitgevoerd en opgesteld (afgerond in 2021). Naast deze 3-jaarlijkse cyclus kunnen zogeheten "triggers" aanleiding geven tot het tussentijds uitvoeren van een ERB. Triggers zijn gebeurtenissen die een significante wijziging van het risicoprofiel tot gevolg hebben. Wij hebben in dit kader de triggers vastgesteld zoals voorgeschreven door DNB. Afgelopen jaar zijn er geen triggers geraakt waarin niet was voorzien in de recent uitgevoerde ERB.

5.7 Vooruitblik

Voor komend jaar staan vanuit risicobeheerperspectief de volgende onderwerpen op de agenda:

- beheersen van de projectrisico's betreffende het stoppen van de pensioenopbouw, het verhuisklaar maken van het pensioenfonds en het vinden van een bestemming voor de opgebouwde pensioenen;
- het monitoren van de acties inzake het waarborgen van de datakwaliteit bij AZL;
- het volgen van de integratie van de beheersing van de ESG-risico's in de beleggingsportefeuille;
- het monitoren van de implementatie van beheersmaatregelen om te voldoen aan het vereiste volwassenheidsniveau op het gebied van informatiebeveiliging;
- het jaarlijks ondersteunen van de systematische integriteitsrisico analyse;
- het verder faciliteren van het risicobewustzijn van het bestuur en zijn omgeving.

6 Communicatie

Ons pensioenfonds communiceert op basis van een communicatiebeleidsplan, dat is afgeleid van de missie, visie en strategie van het pensioenfonds. Het beleidsplan was vastgesteld voor een periode van drie jaar (2020 tot en met 2022). Eind 2022 is een nieuw beleidsplan vastgesteld voor de periode 2023 tot en met 2025. Daarnaast stellen wij ieder jaar een communicatiejaarplan op met de acties voor het betreffende jaar. In 2022 hebben we zowel de bij ons aangesloten werkgevers en administratiekantoren als de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden door het jaar heen regelmatig geïnformeerd over relevante pensioenontwikkelingen. Zowel op het gebied van ons pensioenfonds, als op het gebied van (nieuwe) wet- en regelgeving.

Nieuwsbrieven

In 2022 hebben we opnieuw regelmatig en proactief met onze doelgroepen gecommuniceerd. We verstuurden vier e-nieuwsbrieven aan de werkgevers en administratiekantoren en ook vier e-nieuwsbrieven aan de groep deelnemers die zich op deze nieuwsservice heeft geabonneerd. Onze papieren nieuwsbrief "PensioenNieuws" viel in gedrukte vorm op de mat bij de deelnemers die niet geabonneerd zijn op de e-nieuwsbrief. Het ontwerp van PensioenNieuws hebben we dit jaar gemoderniseerd. Het decembernummer van PensioenNieuws werd doorgeschoven naar januari, zodat we via ons magazine gelijk alle deelnemers konden informeren over de toeslagverlening per 1 januari 2023. Werkgevers- en administratiekantoren ontvangen PensioenNieuws eveneens (als pdf) ter informatie. We communiceerden in 2022 over allerlei uiteenlopende pensioenactualiteiten, waaronder natuurlijk de toekomst van het pensioenfonds en bijvoorbeeld pensioenopbouw tijdens zwangerschapsverlof en nieuwe mogelijkheden op het pensioenvlak, zoals 10% van je pensioen in één keer opnemen. We hebben gedurende het jaar aandacht besteed aan pensioenonderwerpen waarvan we weten dat deelnemers hiernaar online zoeken of waarover ze de klantenservice benaderen. We hebben hierop ingespeeld met nieuwsberichten en artikelen in onze uitingen. Vanuit PensioenNieuws verwezen we ook regelmatig via QR-codes naar verdiepende informatie op de website, om zo een brug te slaan tussen onze offline en online informatie.

Wettelijk verplichte informatie

De Pensioenwet bevat uitgebreide informatieverplichtingen voor pensioenuitvoerders. Uit deze verplichtingen volgt dat het pensioenfonds onder meer op de volgende momenten verplichte informatie ten aanzien van de pensioensituatie moet verstrekken:

- aan deelnemers: bij aanvang deelneming en jaarlijks door middel van een uniform pensioenoverzicht (UPO);
- aan gewezen deelnemers: bij beëindiging van de deelneming en periodiek (jaarlijks).
- aan ex-partners: bij scheiding en periodiek (om de vijf jaar);
- aan pensioengerechtigden: bij pensioeningang en jaarlijks;
- bij aanvang van deelname: laag 1 van Pensioen 1-2-3;
- gebruik van de nieuw ingevoerde 'navigatiemetafoor' in het UPO.

De (actuele) pensioenen worden vermeld op het digitaal pensioenoverzicht (www.mijnpensioenoverzicht.nl). De informatieverplichtingen van het pensioenfonds zijn in het pensioenreglement opgenomen, zodat betrokkenen uit dit reglement kunnen opmaken op welke momenten er bepaalde informatie aan hen moet worden verstrekt.

Verdere digitalisering

In 2022 is het aantal e-mailadressen van gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en actieve deelnemers in onze pensioenadministratie verder gestegen. Voor de tweede keer werden zowel de jaaropgaves als de UPO's digitaal via MijnPensioencijfers

aangeboden aan onze deelnemers. Deelnemers ontvingen een e-mail of – als er geen e-mailadres bekend was – een brief met daarin de mededeling dat er voor hen persoonlijke post klaar stond in MijnPensioencijfers. Deze aanpak leverde ons veel nieuwe bezoeken aan MijnPensioencijfers en nieuwe e-mailadressen op.

Nieuwe vormen van communicatie met deelnemers

In 2021 voerden we een aantal pilots uit om onze deelnemers op een verrassende manier te laten nadenken over hun pensioen. In 2022 hebben we dit structureel voortgezet. Allereerst ontvangen deelnemers die 56 of 59 jaar worden in de week van hun verjaardag een verjaardagskaart van het pensioenfonds. Ze worden via de kaart uitgenodigd om informatie over hun pensioen op te zoeken op de website. Deze informatie is beschikbaar in het Nederlands, het Duits en in het Engels. Ruim 18% van de geadresseerden bezocht in 2022 ook de betreffende webpagina.

Ook werden deelnemers die de leeftijd van 62 bereikten per post uitgenodigd voor een gratis pensioenspreekuur. In 2022 vonden er geen fysieke voorlichtingssessies plaats. Doordat er nog te weinig duidelijkheid was over de toekomst van het pensioenfonds, vonden wij het nog te vroeg voor voorlichtingssessies.

Toekomst fonds in beeld op de Website

We hebben dit jaar nieuw, herkenbaar beeldmateriaal van mensen uit de sector voor de website laten maken. Op de website verscheen een dossier over de toekomst van het pensioenfonds. In dit dossier vertelt de bestuursvoorzitter in drie korte video's waarom het pensioenfonds niet meer verplicht zal zijn, waarom er besloten is dat vanaf 1-1-2025 geen pensioen meer wordt opgebouwd en hoe het verder gaat met de opbouw van het pensioen in de sector vanaf 2025. De video's zijn ondertiteld in het Duits. Via het e-mailadres voorzitter@bprb.nl kunnen deelnemers rechtstreeks met de bestuursvoorzitter communiceren over de toekomst van het pensioenfonds. We kozen ervoor een aantal nieuwe animaties te laten maken over pensioenonderwerpen; in een animatie vroegen we zo aandacht voor de mogelijkheden van MijnPensioencijfers.

Klankbordgroep

In 2022 is de klankbordgroep één keer (online) bij elkaar geweest. Via de input van de leden, die zelf deelnemer of administrateur zijn, horen we wat er leeft in het veld. Hun input is waardevol voor ons pensioenfonds, omdat zij als deelnemer goed kunnen vertellen hoe de boodschap op hen overkomt. Tijdens de bijeenkomst kwam onder meer aan de orde dat er behoefte is aan meer informatie over de keuzes die je bij pensionering kunt maken. Ook wordt op sommige punten gesignaleerd dat de klantenservice niet altijd even goed op de hoogte is. Deze signalen zijn waar mogelijk opgepakt en naar passende (communicatie)acties vertaald.

7 Kosten vermogensbeheer en pensioenbeheer

In dit hoofdstuk doet het pensioenfonds verslag van de in het verslagjaar gemaakte uitvoeringskosten. Conform de wettelijke voorschriften worden daarbij drie categorieën kosten onderscheiden: de administratieve uitvoeringskosten (ofwel kosten pensioenbeheer), de kosten vermogensbeheer en de transactiekosten. Van ieder van deze drie categorieën zijn in de tabel hieronder de totaalbedragen in euro opgenomen en de betreffende ratio. De ratio's zijn :

- Kosten pensioenbeheer: als bedrag in euro per deelnemer en pensioengerechtigde
- Kosten vermogensbeheer: als percentage van het in het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen
- Transactiekosten: als percentage van het in het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen.

Kostencategorie	2022		2021	
	Kosten in 1.000 euro	Ratio	Kosten in 1.000 euro	Ratio
Kosten pensioenbeheer	2.666 ¹⁾	333 ²⁾	3.025	368
Kosten vermogensbeheer	3.854	0,35%	4.148	0,33%
Transactiekosten	717	0,07%	659	0,05%

De kosten vermogensbeheer en de transactiekosten zijn nader toegelicht in paragraaf 7.1 en de kosten pensioenbeheer zijn nader toegelicht in paragraaf 7.2.

Extra kengetal

Wij maken -naast bovenstaande kostencijfers en ratio's- ook graag inzichtelijk wat de totale uitvoeringskosten zijn, zowel in absolute zin als uitgedrukt als percentage van het in het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen.

De 'totale uitvoeringskosten' zijn de kosten uit de drie bovengenoemde categorieën bij elkaar opgeteld, dus pensioenbeheer-, vermogensbeheer- en transactiekosten samen.

1) De genormaliseerde kosten excl. de eenmalige bate uit de schikking met Syntrus Achmea bedragen 3.021, waardoor de genormaliseerde kosten per deelnemer en pensioengerechtigde op 377 uitkomen (zie volgende pagina voor meer toelichting).

2) Conform definities van de AFM.

Extra Kengetal	2022		2021	
	Kosten in 1.000 euro	Ratio	Kosten in 1.000 euro	Ratio
Totale kosten	7.237	0,66% ¹⁾	7.832	0,62% ²⁾

7.1 Kosten vermogensbeheer

Het beheren van vermogen kost geld. Wij stellen ons kritisch op ten aanzien van het maken van kosten. De kosten worden gezien in het licht van onder meer de aard van de beleggingen, de te verrichten inspanningen en de risicobeheersing. Voor ons is het omlaag brengen van de kosten belangrijk, maar geen doel op zichzelf. In voorkomende gevallen kunnen wij oordelen dat het maken van hogere kosten gerechtvaardigd is vanuit een gunstig rendementsperspectief.

Het pensioenfonds volgt al enige jaren de aanbevelingen van de Pensioenfederatie over de mate waarin en de manier waarop pensioenfondsen hun uitvoeringskosten in beeld moeten brengen en daarover dienen te rapporteren. Goed inzicht in alle kostencomponenten stelt een bestuur in staat om daarover per doelgroep op maat gesneden te communiceren en verantwoording af te leggen. De toelichting op de vermogensbeheerkosten is opgesteld conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie.

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de kosten van vermogensbeheer. Bij de beleggingskosten zijn de vergoedingen opgenomen die aan de vermogensbeheerders, adviseurs en custodian zijn betaald. Tevens zijn kosten opgenomen die vanuit de pensioenuitvoerings- en administratiekosten toegerekend worden aan de vermogensbeheerkosten, zoals een deel van de algemene governance- en controlekosten.

Bij het pensioenfonds is geen sprake van performance-gerelateerde kosten.

1) De genormaliseerde kosten excl. de eenmalige bate uit de schikking met Syntrus Achmea bedragen 3.021, waardoor de genormaliseerde kosten per deelnemer en pensioengerechtigde op 377 uitkomen (zie volgende pagina voor meer toelichting).

2) Dit zijn de totale kosten in euro gedeeld door het gemiddeld belegd vermogen in 2022 te weten 1.100.224 (2021: 1.261.177), uitgedrukt als percentage.

Vermogensbeheerkosten 2022 per beleggingscategorie

	Vermogens- beheer- kosten	Transactie- kosten	Totaal
Vastgoed ¹⁾	856	54	910
Aandelen ¹⁾	300	181	481
Vastrentende waarden ¹⁾	1.474	476	1.950
Kosten overlay beleggingen	20	6	26
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	2.650	717	3.367
Kostenallocatie vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau	476		476
Bewaarloon	28		28
Advieskosten vermogensbeheer	407		407
Overige kosten	293		293
Vermogensbeheerkosten	1.204		1.204
Totale kosten van vermogensbeheer	3.854	717	4.571

Toelichting op de vermogensbeheerkosten

Het gemiddeld belegd vermogen in 2022 bedroeg 1.100.224 (2021: 1.261.177). De totale kosten voor het vermogensbeheer, inclusief de kosten die ten laste van het rendement zijn gebracht bedroegen 0,35% (2021: 0,33%) van het gemiddeld belegd vermogen. De aan de vermogensbeheerders en custodian betaalde vergoedingen en overige kosten bedragen hiervan 0,31% (2021: 0,30%), de advieskosten bedragen 0,04% (2021: 0,03%). De transactiekosten inclusief aan- en verkoopkosten bedragen 0,07% (2021: 0,05%). Bij een aantal beleggingscategorieën is de vergoeding die aan de beheerder betaald wordt in mindering gebracht op het rendement.

	2022	2021	2020	2019	2018
Totale kosten vermogensbeheer	3.854	4.148	3.868	2.817	2.202
Vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld beheerd vermogen	0,35%	0,33%	0,33%	0,28%	0,2
Transactiekosten incl. aan- en verkoopkosten	717	659	367	1.059	964
Transactiekosten als percentage van het gemiddeld beheerd vermogen	0,07%	0,05%	0,03%	0,11%	0,11%

In de bovenstaande tabel is te zien dat de totale kosten van vermogensbeheer uitgedrukt in een percentage in 2022 hoger zijn dan in 2021. De vermogensbeheerkosten zijn in absolute zin gedaald omdat het gemiddeld beheerd vermogen ook is gedaald.

¹⁾ Totaal van separaat gefactureerde beheerkosten en beheerskosten die ten laste van het rendement zijn gebracht.

De stijging van de vermogensbeheerkosten uitgedrukt in een percentage is dus volledig te wijten aan de gestegen overige vermogensbeheerkosten die niet afhankelijk zijn van de omvang van het beheerd vermogen.

Net als het voorgaande jaar zijn de transactiekosten volgens Markets in Financial Instruments Directive (MiFiD II) wetgeving gerapporteerd. Dit betekent dat ook de interne transactiekosten, die binnen de beleggingsfondsen ten laste van het rendement worden gebracht, separaat in het totaal van de transactiekosten inzichtelijk is gemaakt.

Een bedrag van 401 van de in de jaarrekening verantwoorde kosten voor pensioenbeheer is toegerekend aan de vermogensbeheerkosten. In 2021 was dit een bedrag van 445. De advieskosten waren met 407 lager in vergelijking met 2021 (417). De beheerkosten zijn in 2022 gedaald van 3.144 naar 2.650. De overige vermogensbeheerkosten zijn gestegen van 1.004 naar 1.204. Omdat het gemiddeld belegd vermogen is gedaald, stegen de kosten als percentage van het beheerd vermogen exclusief transactiekosten naar 0,35% in vergelijking met 0,33% 2021. De totale vermogensbeheer- en transactiekosten bij elkaar opgeteld als percentage van het beheerd vermogen zijn gestegen naar 0,42% (2021: 0,38%). Dit is het gevolg van de per saldo gedaalde kosten bij een lager gemiddeld beheerd vermogen. De transactiekosten zijn in absolute bedragen licht gestegen als gevolg van de hogere allocatie richting direct vastgoed. De transactiekosten voor aandelen en vastrentende waarden zijn in lijn met 2021.

Aansluiting met vermogensbeheerkosten in de jaarrekening

De aanbevelingen van de Pensioenfederatie nemen naast de directe kosten ook de indirecte kosten mee en maken expliciet onderscheid tussen de vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten die direct bij ons pensioenfonds in rekening zijn gebracht ad 1.233 (2021: 1.084) opgenomen. De direct toe te rekenen beleggings- en transactiekosten binnen de beleggingsfondsen maken in de jaarrekening onderdeel uit van de waardeveranderingen van de beleggingen. Tevens is 401 van de in de jaarrekening verantwoorde pensioenuitvoeringskosten toegerekend aan de vermogensbeheerkosten, onder meer omdat het bestuursbureau en bestuursleden naast werkzaamheden voor het pensioenbeheer ook werkzaamheden verrichten in het kader van vermogensbeheer.

7.2 Kosten pensioenbeheer

Ook voor het uitvoeren van de pensioenregeling maakt het pensioenfonds kosten. Naast de kosten van vermogensbeheer, die nader zijn toegelicht in de vorige paragraaf, is in deze paragraaf een rapportage over de kosten voor pensioenbeheer opgenomen. De kosten worden gepresenteerd overeenkomstig de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

De kosten voor pensioenuitvoering en administratie in 2022 bedroegen 3.067 (2021: 3.470). In deze kosten zijn ook componenten opgenomen die toegerekend worden aan vermogensbeheer, zoals een deel van de bestuurskosten en de kosten van het bestuursbureau. De kosten die toegerekend worden aan vermogensbeheer (401) zijn opgenomen in de vorige paragraaf. Na aftrek hiervan bedroegen de totale kosten voor pensioenbeheer 2.666 in 2022 (2021: 3.025).

De kosten per deelnemer voor pensioenbeheer en pensioengerechtigde vielen in 2022 met 333 lager uit dan in 2021 (368), dat vrijwel geheel wordt verklaard door de eenmalige bate uit hoofde van de schikking met Syntrus Achmea (terwijl de reguliere jaarlijkse administratiekosten juist iets stegen). Ook het aantal deelnemers en pensioengerechtigden is gedaald.

	2022			2021		
	Pensioen- beheer	Vermogens beheer	Totaal	Pensioen beheer	Vermogens beheer	Totaal
Administratie	1.463	-	1.463	1.728	-	1.728
Governance	844	309	1.153	830	358	1.188
Controlekosten	54	40	94	47	40	87
Advieskosten	204	26	230	315	20	335
Overige kosten	101	26	127	105	27	132
Totaal Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	2.666	401	3.067	3.025	445	3.470
Aantal actieve deelnemers	4.634			4.964		
Aantal pensioengerechtigden	3.377			3.266		
Totaal	8.011			8.230		
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten per (actieve en pensioengerechtigde) deelnemer	€ 333			€ 368		
Genormaliseerde pensioenuitvoerings- en administratiekosten per (actieve en pensioengerechtigde) deelnemer	€ 377			€ 368		

In de kosten pensioenbeheer is een eenmalige bate verwerkt. Dit betreft een teruggave uit een schikking met Syntrus Achmea met betrekking tot uitvoeringskosten in de jaren 2014, 2015 en 2016. Het gaat om een bedrag van 388 dat in boekjaar 2022 in het resultaat is verwerkt. Hiertegenover staat een bedrag ad 33 aan gemaakte kosten. Zou deze eenmalige bate, onder aftrek van de bijbehorende kosten, buiten beschouwing zijn gelaten, dan bedragen de genormaliseerde pensioenuitvoeringskosten in het boekjaar 3.021 en komen de genormaliseerde kosten per deelnemer en pensioengerechtigde op 377 euro uit.

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn in 2022 gedaald ten opzichte van 2021, met 11,6%. Deze afname wordt vooral veroorzaakt door de eenmalige bate uit hoofde van de schikking met Syntrus Achmea. Het totaal aantal deelnemers en pensioengerechtigden is met ongeveer 3% gedaald. Tezamen is de ratio "kosten pensioenbeheer", uitgedrukt als een bedrag in euro per deelnemer en pensioengerechtigde in 2022 per saldo gedaald ten opzichte van 2021.

De administratiekosten bestaan uit kosten voor het verrichten van de volgende werkzaamheden:

- communicatie-advies en uitvoering;
- werkgeversadministratie;
- deelnemersadministratie;
- uitkeringenadministratie;

-
- financiële administratie;
 - verslaglegging;
 - klachten en geschillen.

Wij stellen ons ten doel kostenbewust te werken. Dit is één van de kernwaarden van het pensioenfonds. Daarbij houden wij in ogenschouw dat kosten in relatie staan tot de gewenste beheersing van financiële en niet-financiële risico's. Wij bezien kosten niet geïsoleerd van de primaire doelstelling om pensioenen te kunnen verhogen met daarbij een geaccepteerde kans om in tegenvallende situaties een beperkte korting te moeten toekennen.

8 Governance

8.1 Organisatie

8.1.1 Bestuur

Het bestuur bestaat uit acht leden. Vier leden worden voorgedragen door de werkgeversvereniging in de bedrijfstak. Drie leden worden voorgedragen door de werknemersverenigingen in de bedrijfstak en een lid wordt namens de pensioengerechtigden voorgedragen na verkiezingen onder de pensioengerechtigden. In bijlage 1 is een overzicht van de samenstelling van het bestuur per 31 december 2022 opgenomen. In 2022 zijn twee aspirant bestuursleden toegetreden: mevrouw Shantinella Mariano en de heer Tim van Dijk. De laatste is in 1 januari 2023 als lid toegetreden tot het bestuur. Op die datum is ook mevrouw I. Blom gestart als aspirant bestuurslid. De heren Hijlke Hijlkema en Michiel Koning zijn eind 2022 afgetreden. Naast een overzicht van de samenstelling van het bestuur, is een overzicht opgenomen van de commissies die adviseren over pensioenuitvoering, communicatie, beleid en vermogensbeheer. Het bestuur is in het verslagjaar 19 maal bijeengekomen in 13 bestuursvergaderingen, 4 (gezamenlijke) heisessies en 2 speciaal aan de toekomst van het pensioenfonds gewijde vergaderingen, waarbij vrijwel iedere vergadering het voltallige bestuur aanwezig was.

8.1.2 Sleutelfuncties

In 2019 is de IORP-II wetgeving geïmplementeerd. In 2020 zijn de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit ingevuld. De sleutelfunctie risicobeheer is belegd bij een bestuurslid en de actuariële sleutelfunctie is extern belegd. Voor de sleutelfunctie interne audit is een extern ingehuurd houder aangesteld. De sleutelfunctiehouders zijn goedgekeurd door DNB. Op 1 juni 2023 hebben wij afscheid genomen van onze sleutelfunctiehouder interne audit de heer Stef Borghouts en verwelkomden wij de nieuwe sleutelfunctiehouder interne audit de heer Robert Verweij.

8.1.3 Verantwoordingsorgaan

Het pensioenfonds kent statutair een verantwoordingsorgaan. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het gevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes. De samenstelling van het verantwoordingsorgaan, de taken, de bevoegdheden en de werkwijze van het orgaan zijn vastgelegd in het reglement van het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden uit drie geledingen: drie leden vertegenwoordigen de deelnemers, een lid vertegenwoordigt de pensioengerechtigden en twee leden vertegenwoordigen de werkgevers. In bijlage 1 is een overzicht van de samenstelling van het verantwoordingsorgaan opgenomen. Het verantwoordingsorgaan heeft per 31 december 2022 vacatures voor de posities van plaatsvervangende leden voor de geledingen van deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Het verantwoordingsorgaan is in het verslagjaar elfmaal bijeen geweest, waaronder een zelfevaluatie en twee bijeenkomsten in gezamenlijkheid met het bestuur en de raad van toezicht en een opleidingsmiddag. In hoofdstuk 9 is het verslag van het verantwoordingsorgaan over het verslagjaar opgenomen.

8.1.4 Intern toezicht

Het intern toezicht wordt ingevuld door een raad van toezicht die is samengesteld uit drie onafhankelijke leden. De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. In dat kader is de raad van toezicht belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. De raad van toezicht

staat het bestuur met raad ter zijde en stelt zich op als gesprekspartner. Goedkeuringsrechten van de raad van toezicht zijn in lijn met de Pensioenwet en vastgelegd in het reglement van de raad. In bijlage 1 is een overzicht van de samenstelling van de raad van toezicht opgenomen. Mevrouw K. Bitter is medio 2022 afgetreden. Haar opvolger is mevrouw A. Eikenboom, die startte op 1 juli 2022 na een zorgvuldig selectieproces. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag (zie hoofdstuk 10). In 2022 heeft het bestuur de aanbevelingen opgevolgd die de raad van toezicht in zijn verslag over het jaar 2021 heeft gedaan. In de dagelijkse praktijk worden leden van de raad betrokken bij (invulling van) strategische vraagstukken, waarbij zij het bestuur met raad terzijde staan. Aan de raad van toezicht wordt jaarlijks verslag uitgebracht over compliance met de normen uit de Code Pensioenfondsen.

8.1.5 Bestuurlijke commissies

Het pensioenfonds kent de volgende commissies:

- Beleggingscommissie.
- Governance- en regiecommissie.
- Pensioen- en communicatiecommissie.
- Financecommissie.

De beleggingscommissie heeft naast voorbereidende taken ook besluitvormende bevoegdheden binnen het kader van het door het bestuur vastgestelde beleggingsbeleid.

In bijlage 1 is de samenstelling van de commissies vermeld.

8.1.6 Statuten en reglementen

De statuten zijn in 2022 geactualiseerd. In de statuten zijn de bepalingen over benoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden, leden van de raad van toezicht en leden van het verantwoordingsorgaan aangescherpt. Ook is, conform de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen, in de statuten vastgelegd hoe gehandeld wordt in geval van belet en ontstentenis van bestuurders.

In het pensioenreglement dat ingaat op 1 januari 2023 zijn de premie, de franchise, het opbouwpercentage en de flexibiliserings- en afkoopfactoren voor 2023 opgenomen. De tekst over aanvullend geboorteverlof is aangepast. En de artikelen over premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid en over vrijwillige voortzetting na einde dienstverband zijn aangepast op de situatie die op 1 januari 2025 zal ontstaan wanneer de nieuwe pensioenopbouw stopt in het fonds.

Ook het uitvoeringsreglement is hierop aangepast.

8.1.7 Uitbestedingspartners

Het pensioenfonds heeft meerdere activiteiten uitbesteed aan externe partijen, onze uitbestedingspartners. Deze uitbestedingspartners kunnen activiteiten beter en/of tegen lagere kosten uitvoeren dan ons pensioenfonds zelf. Ook in het kader van functiescheiding kan het gewenst zijn activiteiten uit te besteden. Voorwaarden bij uitbesteding zijn onder meer dat de kwaliteit van de dienstverlening door de uitbestedingspartners gewaarborgd is en dat het bestuur 'in control' is ten aanzien van de uitbestede activiteiten. Het bestuur blijft te allen tijde eindverantwoordelijk voor de activiteiten van het pensioenfonds en houdt dan ook toezicht op uitbestedingspartners. Het pensioenfonds heeft het beleid rond uitbesteding vastgelegd in een uitbestedingsbeleid. Daarin is onder meer beschreven wat het doel en de reikwijdte is van het uitbestedingsbeleid, en wat de uitgangspunten zijn die worden gehanteerd in geval van uitbesteding en het proces dat daarbij wordt gevolgd. Als gevolg van de implementatie van privacywetgeving wordt sinds 2018 bij iedere nieuwe overeenkomst en bij iedere contractverlenging beoordeeld of er (aanpassing van de) gegevensverwerkersovereenkomsten nodig zijn.

De uitbesteding heeft betrekking op:

- Bestuursbureau: ondersteuning bij alle bestuurlijke processen en regievoering.
- Pensioenadministratie: werkgevers-, deelnemers- en uitkeringsadministratie en verslaglegging en communicatie.
- Vermogensbeheer: vermogensbeheer, bewaarneming, valutahedge, rente-overlay en beleggingsadvies.
- Compliance officer voor naleving van de gedragscode.
- Adviserend actuaris.
- Waarmerkend actuaris.
- Actuariële sleutelfunctiehouder.
- Accountant.

Tot besluit van deze paragraaf wordt verwezen naar bijlage 1 voor een opsomming van de uitbestedingspartners die aan het pensioenfonds zijn verbonden.

8.2 Goed pensioenfondsbestuur

De procedures rondom benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht zijn vastgelegd in de statuten en de reglementen van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Deze reglementen zijn in het verslagjaar geëvalueerd en op punten herzien en aangescherpt.

Code Pensioenfonds

De Code Pensioenfonds gaat in op het besturen van een pensioenfonds, het intern toezicht daarop en over het afleggen van verantwoording over wat het pensioenfonds doet, gepland en gerealiseerd heeft. De Code is wettelijk verankerd in de Pensioenwet. In 2018 is de Code geactualiseerd en ingedeeld aan de hand van acht thema's. In bijlage 3 is uitgewerkt hoe het pensioenfonds de normen van de Code naleeft. Op enkele normen is een aanvullende toelichting gegeven; ook is een aantal normen specifiek toegelicht.

Geschiktheid en diversiteit

De gewenste complementaire geschiktheid van de bestuursleden is vastgelegd in het geschiktheidsbeleid. Daarin zijn ook de eisen vastgelegd die worden gesteld aan leden van de beleggingscommissie en bestuursleden die tevens sleutelfunctiehouder zijn. Het bestuur vindt permanente scholing noodzakelijk, voor het bestuur als geheel en voor bestuursleden afzonderlijk. Het bestuur heeft in 2022 diverse heidagen besteed aan educatie op het gebied van vermogensbeheer, duurzaam beleggen, het nieuwe pensioenstelsel en risicomangement. Verder hebben de bestuursleden literatuur bijgehouden, seminars en lezingen op pensioengebied bijgewoond en ervaringen met andere bestuursleden uitgewisseld. Enkele bestuursleden hebben een opleiding gevolgd.

Naast geschiktheid van de leden is diversiteit van de pensioenfondsorganen een belangrijk streven. Ons pensioenfonds kent hiervoor een beleid met de doelstelling om de samenstelling van de organen van het pensioenfonds wat leeftijd en geslacht betreft een zo goed mogelijke afspiegeling te laten zijn van het deelnemersbestand. Concreet betekent dit dat wij ernaar streven dat er ten minste één vrouw en ten minste één 40-minner zitting heeft in:

- a. het bestuur;
- b. het verantwoordingsorgaan; en
- c. de raad van toezicht.

Het bestuur wordt steeds diverser. Er is per 1 januari 2023 een bestuurder onder de 40 jaar benoemd, die het grootste deel van 2022 al aan boord was als aspirant. Ook draait er sinds medio 2022 een vrouwelijk aspirant bestuurslid jonger dan 40 jaar mee in het bestuur en is op 1 januari 2023 een nieuw, vrouwelijk aspirant-bestuurslid gestart. Het bestuur vraagt voordragende partijen rekening te houden met de diversiteitsdoelstelling van het pensioenfonds. De raad van toezicht bestaat uit twee vrouwen en één man, allen boven de

40 jaar. Het verantwoordingsorgaan had het grootste deel van 2022 één vrouwelijk plaatsvervangend lid en bestaat verder uit enkel mannen.

8.2.1 Beloningsbeleid

Het bestuur heeft een beloningsbeleid vastgesteld. Onderdeel daarvan is een regeling voor de beloning van bestuursleden. Het is voor de deelnemers en overige betrokkenen van belang dat de bestuursleden, als eindverantwoordelijke van een financiële instelling, professioneel opereren. Daar hoort ook een adequate beloning tegenover te staan. Onze beloning is in beginsel gebaseerd op de geschiktheid en tijdsbesteding. Er wordt gemiddeld uitgegaan van een dag per week. De beloningen bestaan uit vaste vergoedingen die periodiek geëvalueerd worden. De beloningen bevatten dus geen enkele prikkel die betrokkenen zouden kunnen uitnodigen of aanzetten tot het nemen van onnodige risico's alsmede niet-duurzaam gedrag. In 2022 is het beloningsbeleid aangepast na de periodieke evaluatie. De belangrijkste wijziging is de actualisatie van de hoogte van de beloningen, die in de afgelopen drie jaar niet waren gewijzigd, en de overgang naar jaarlijkse indexatie. De actuele bedragen van de beloningen zijn openbaar gemaakt op de website van het pensioenfonds.

8.2.2 Integriteitsbeleid en gedragscode

Het pensioenfonds kent een integriteitsbeleid, een beleid inzake belangenverstrengeling en een gedragscode. De gedragscode moet worden nageleefd door de (aspirant) leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht, (externe) leden van commissies, sleutelfunctiehouders en -vervullers en de medewerkers van het bestuursbureau. In de gedragscode worden regels en richtlijnen gesteld die belangenconflicten tussen het pensioenfonds en betrokkenen moeten voorkomen. Elke verbonden persoon verklaart jaarlijks schriftelijk de gedragscode na te leven. Het bestuur heeft de rapportage inzake naleving van de gedragscode over 2022 in het bestuur besproken. Eind 2022 is de SIRA opnieuw uitgevoerd en zijn de compliance documenten geëvalueerd, waaronder het integriteitsbeleid.

Incidenten- en klokkenluidersregeling

Het pensioenfonds heeft een incidenten- en klokkenluidersregeling vastgesteld. Deze regeling geeft aan welke stappen worden gevolgd als het vermoeden bestaat dat er sprake is van een incident binnen ons pensioenfonds. De regeling geeft aan hoe verbonden personen van het pensioenfonds incidenten kunnen melden en hoe met een melding wordt omgegaan en biedt waarborgen voor de bescherming van de verbonden persoon die melding maakt van een incident. In het verslagjaar zijn ons geen incidenten gemeld.

8.2.3 Zelfevaluatie en functioneringsgesprekken

In 2022 heeft het bestuur een beknopte bestuurlijke zelfevaluatie uitgevoerd in aanwezigheid van de directeur van het bestuursbureau. Deze zelfevaluatie bestond dit jaar uit een voorbereiding, een sessie op 30 maart 2022 en een nabespreking in het bestuur. De zelfevaluatie was gericht op zowel het bestuurlijk functioneren, de bestuurlijke opvolging als de onderlinge samenwerking in het bestuur. De opvolging van de zelfevaluatie staat begin 2023 gepland. Aan het einde van 2022 hebben ook weer de jaarlijkse individuele functioneringsgesprekken plaatsgevonden tussen de voorzitter en alle bestuursleden.

8.2.4 Klachtenprocedure

Het bestuur heeft gezorgd voor een adequate interne klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is via de website van ons pensioenfonds. Onderdeel van de klachtenprocedure is de mogelijkheid van het instellen van beroep tegen een beslissing van het bestuur bij de Ombudsman Pensioenen. Daarnaast beschikt het pensioenfonds over een commissie om geschillen te behandelen. In 2022 zijn geen klachten ontvangen en hebben zich geen geschillen voorgedaan. Dit is mede het gevolg van de stringente definitie van een klacht zoals die tot eind 2022 werd gehanteerd. Het pensioenfonds heeft zijn werkwijze rondom klachten begin 2023 in lijn gebracht met de gedragslijn Goed omgaan met klachten. Hierdoor zijn in het eerste kwartaal van 2023 wel een aantal klachten geregistreerd en behandeld.

8.2.5 Wet- en regelgeving

Het bestuur heeft in 2018 een kader geschetst om te kunnen voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Onder meer is daarbij beleid vastgesteld rond privacy en informatiebeveiliging. Toentertijd is ook de privacy officer aangesteld. Aan het pensioenfonds zijn in 2022 geen incidenten gemeld rond de verwerking van persoonsgegevens. Mochten zich wel incidenten voordoen, dan wordt hiervan melding gedaan aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). In het verslagjaar is er één datalek gemeld aan de AP. Deze melding had betrekking op een brief die niet aan een deelnemer was gestuurd maar naar diens bewindvoerder, terwijl het bewind al afgelopen was. Bij een datalek zien wij erop toe dat bij het verwerken van persoonsgegevens de gedragslijn van de Pensioenfederatie wordt gerespecteerd.

8.3 Toezichthouders

Het pensioenfonds staat onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM), De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). In het verslagjaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. DNB en AFM hebben geen aanwijzingen aan het pensioenfonds gegeven. Er is geen bewindvoerder aangesteld. Het pensioenfonds had geen toestemming van de toezichthouder nodig bij het gebruik van de normale bevoegdheden.

AFM

De AFM is als toezichthouder belast met het bevorderen van een zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, waaronder het bewaken van de informatie die pensioenfonds verschaffen ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid.

Afgezien van de jaarlijkse uitvraag communicatie is er geen contact geweest met AFM in 2022.

DNB

DNB is als toezichthouder belast met het prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stevigheid van financiële ondernemingen. Doel is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Het pensioenfonds legt daarom structureel alle wijzigingen in statuten, reglementen, ABTN en de jaarstukken voor aan DNB. Verder informeert ons pensioenfonds DNB met de voorgeschreven rapportages periodiek over zijn financiële situatie. Eind februari 2022 ontving het pensioenfonds van DNB een mitigatiebrief over het op orde brengen van beheersmaatregelen rondom de risico's op het gebied van informatiebeveiliging. Het bestuur is verderop in het jaar een project gestart om de controls naar volwassenheidsniveau 4 te brengen.

Verder is er in 2022 met DNB periodiek overleg geweest over de intrekking van de verplichtstelling, de (afgewezen) aanvaarding van de opdracht van sociale partners tot invoering van een nieuwe regeling, de bestuurlijke opvolging en uiteraard over de toekomst van het pensioenfonds.

AP

De AP is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt. De AP houdt toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens.

De pensioenuitvoeringsorganisatie heeft namens het pensioenfonds in 2022 één datalek gemeld bij de AP. Deze melding had betrekking op een brief die niet aan een deelnemer was gestuurd maar naar diens bewindvoerder, terwijl het bewind al afgelopen was.

Rotterdam, 19 juni 2023

Het bestuur van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart

Ronald van Oostrom, voorzitter

Michael Vos, vicevoorzitter

Cees Blokzijl

Marion Braamkolk - van de Runstraat

Tim van Dijk

Hans van der Knaap

Michel Steketee

9 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (verder: "het VO") van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart is ingesteld per 1 juli 2014 en rapporteert middels dit verslag over zijn bevindingen en oordelen over het jaar 2022.

Het VO heeft zes leden: twee leden namens de aangesloten werkgevers, drie leden namens de deelnemers en één lid namens de pensioengerechtigden. Voor elk van de groeperingen kan een plaatsvervangend lid aanwezig zijn, deze heeft dan geen stemrecht. Er zijn momenteel drie vacatures voor de plaatsvervangende leden van de geledingen deelnemers en pensioengerechtigden en werkgevers.

Gedurende het verslagjaar hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

- Mevrouw Ingrid Blom is per 01-10-2022 afgetreden als plaatsvervangend VO lid.
- De heer Rob Uittenbosch is per 01-01-2022 aangetreden als VO-lid namens de werkgevers.

Het VO is aan het eind van het verslagjaar als volgt samengesteld:

Voorzitter:	Egbert Schelhaas	namens werkgevers (KBN)
plv. Voorzitter:	Rien van den Boogaard	namens pensioengerechtigden (Nautilus)
Secretaris:	Jan van der Laan	namens deelnemers (Nautilus)
plv. Secretaris:	Gerard Schenk	namens deelnemers (Nautilus)
Lid:	Antoine Hermes	namens deelnemers (Nautilus)
Lid:	Rob Uittenbosch	namens werkgevers (KBN)

Conform het rooster van aftreden kwamen de volgende drie leden van het VO gedurende het jaar 2022 in aanmerking voor herbenoeming:

- De heer Gerard Schenk
- De heer Rien van den Boogaard
- De heer Jan van der Laan

Alle drie de leden zijn herbenoemd.

De openstaande vacatures per einde verslagjaar zijn:

- Plaatsvervangend lid namens de deelnemers (Nautilus).
- Plaatsvervangend lid namens de pensioengerechtigden (Nautilus).
- Plaatsvervangend lid namens de werkgevers (KBN).

Het VO geeft achteraf zijn oordeel over het handelen van het bestuur en de door het bestuur gemaakte beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast heeft het VO adviesrechten die in de statuten en het Reglement Verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd. Tevens legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de Code Pensioenfondsen 2018, principes voor goed pensioenfondsbestuur zoals vastgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. Hierin zijn onder meer de frequentie van het overleg met het bestuur, het recht op informatie en overleg met externe deskundigen, de te behandelen onderwerpen met

betrekking tot het beleid alsmede de verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan vastgelegd. Het VO baseert zijn oordeel op het jaarverslag van het pensioenfonds, de jaarrekening, de bevindingen van de Raad van Toezicht en overige informatie.

Het oordeel van het VO wordt tenminste één maal per jaar schriftelijk vastgelegd in het jaarverslag van het pensioenfonds en samen met de reactie van het bestuur daarop, op korte termijn bekend gemaakt aan de bij het VO betrokken belangengroepen. Daarnaast wordt het goedgekeurde jaarverslag van het pensioenfonds geplaatst op de website van het pensioenfonds.

Het VO heeft in 2022 onder andere gebruik gemaakt van het adviesrecht ten aanzien van:

- De samenstelling van de feitelijke premies en de hoogte van de premiecomponenten
- Herijking van het beloningsbeleid
- Opzegging vrijwillige aansluitingen
- Uitvoeringsovereenkomst vrijwillige aansluiting
- Communicatiebeleidsplan 2023/2025

Onderlinge vergaderingen en overleg met het bestuur

In het verslagjaar 2022 is er acht keer onderling vergaderd en eenmaal overlegd in een gezamenlijke vergadering met het bestuur en de raad van toezicht. Ook is er een gezamenlijk informeel overleg geweest op de heidag van 24 juni 2022. Verder is er een opleidingsmiddag geweest waar uitgebreid is ingegaan op de verschillen die er zijn tussen verschillende pensioen uitvoerders. Hierbij is ook ingegaan op de rol van het VO bij een eventuele collectieve waardeoverdracht van ons pensioenfonds naar een andere uitvoerder en wat de verschillen zijn tussen de verschillende uitvoerders waarvoor uiteindelijk wordt gekozen. Verder hebben op verzoek van het VO de leden van het bestuur de vergaderingen van het VO deels bijgewoond om toelichting te geven op belangrijke zaken en actuele ontwikkelingen binnen het pensioenfonds. Er is ook regelmatig overleg tussen de voorzitters van het bestuur, de raad van toezicht en het VO.

Een delegatie van het VO neemt deel aan de klankbordgroep van het pensioenfonds. De klankbordgroep bestaat uit een aantal deelnemers, werkgevers vertegenwoordiging uit het bestuur en het bestuursbureau van het fonds. In 2022 heeft er één bijeenkomst plaatsgevonden.

De opleidingsmiddag en de vergaderingen op 31 maart, 8 juni en 14 oktober hebben fysiek plaatsgevonden, alle overige bijeenkomsten hebben vanwege de coronapandemie, maar later ook uit oogpunt van efficiëntie in goede orde plaatsgevonden via een videoconferentie.

Selectie nieuw lid Raad van Toezicht

De VO leden Gerard Schenk en Jan van der Laan hebben deel uitgemaakt van de selectiegroep om een nieuw lid van de raad van toezicht te selecteren uit de vele sollicitanten die gehoor hebben gegeven aan onze oproep om te reageren op de vacante vacature die ontstond door het vertrek van mevrouw Karin Bitter uit de raad.

Daarnaast is het VO door het bestuur op de hoogte gesteld van:

- Dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad
- Besluitvorming over de parameters 2022 / premiebeleid / toeslagverlening per 1 januari 2023
- Toekomst van het fonds i.v.m. de beëindigen van de verplichtstelling per 1 januari 2025 en het nieuwe Pensioenstelsel
- Financiële en actuariële analyses
- Discussie over de toekomstvisie
- Beleggingsbeleid 2023 / risicohouding (ambities/ risico's en zekerheden)
- Communicatiejaarplan 2023/2025
- Transitie en implementatie pensioenadministratie.

Gebeurtenissen gedurende het jaar 2022

Zoals de voorgaande twee jaren behoorlijk beïnvloed werden door de coronapandemie, zo werd het jaar 2022 vooral gekenmerkt door de inval van Rusland in Oekraïne waar nog steeds een zware oorlog woedt. Dit heeft grote gevolgen gehad op de financiële markten vanwege sancties van Europa op goederen en grondstoffen vanuit Rusland. Dit had grote gevolgen voor de diverse logistieke stromen in de wereld welke ook een impact hadden op de Europese binnenvaart. Als gevolg van de sterke reductie van export van gas vanuit Rusland stegen de energieprijzen tot ongekende hoogte, hetgeen leidde tot een uitzonderlijke inflatie die op het hoogtepunt zelfs 17% bedroeg.

Aandachtspunten 2022

Het VO had voor 2022 de volgende aandachtspunten benoemd:

- Toekomst van het fonds
- Pensioencommunicatie
- Rol van het VO bij de overgang naar het nieuwe Pensioenstelsel.

Bevindingen, Conclusies en aandachtspunten van het Verantwoordingsorgaan

1. Communicatie

Aan de klankbordgroep wordt deelgenomen door enkele leden van het VO. De planning is om dan twee maal per jaar bij elkaar te komen. Ondanks dat dit jaar er maar éénmaal een videoconferentie heeft plaatsgevonden is onze bevinding dat dit in goede orde is verlopen.

2. Toekomst pensioenfonds

De sociale partners vinden het van belang de mogelijkheid van pensioendeelname te houden, ook na het vervallen van de verplichtstelling. Inmiddels is het besluit genomen om dit niet zelf te gaan uitvoeren als een vrijwillig fonds. Sociale partners zullen verder zoeken naar een andere uitvoerder die vanaf 1 januari 2025 een pensioenregeling kan aanbieden voor de werkenden in de sector. Er wordt nog verder onderzoek gedaan waar reeds opgebouwde pensioenen heen gaan en wanneer de beste timing is dit te doen. Dit kan een andere partij zijn, dan waar de actieven verder gaan opbouwen.

3. Scholing

Ook dit jaar is er weer het nodige gedaan aan scholing om de noodzakelijke kennis en ervaring te onderhouden die nodig is om goed te kunnen functioneren in het VO. De studiemiddag in oktober 2022 is gebruikt om dieper in te gaan op de rol van het VO bij de collectieve waardeoverdracht van ons pensioenfonds naar een andere uitvoerder en wat de verschillen zijn tussen de uitvoerders waarvoor uiteindelijk kan worden gekozen. Op de heidag is er dieper ingegaan op de gevolgen van de intrekking van de verplichtstelling en de voorbereiding op de benodigde vervolgstappen. Tevens is er gekeken naar de diverse scenario's voor na de intrekking, zoals overgang naar een derde partij of als slapend fonds verder gaan voor de niet actieven.

4. Procedure voormalige pensioenuitvoeringsorganisatie

De hoger beroep procedure welke het bestuur heeft aangespannen in de zaak met de voormalige pensioenuitvoeringsorganisatie Syntrus Achmea vanwege de te veel gedeclareerde uren, is inmiddels tot een conclusie gekomen. Het VO heeft dit een aantal jaren lang met grote belangstelling gevolgd en is verheugd met de voor het pensioenfonds bevredigende uitkomst.

5. Overlegstructuur

In iedere vergadering zijn één of meerdere personen van het bestuur kort aanwezig om toelichting te geven op de besluiten van het bestuur en antwoorden te geven op vragen die er bij het VO leven. Het VO waardeert dit zeer.

6. Aanpassing premies, opbouwpercentage en franchise

Aan het einde van dit verslagjaar is door sociale partners besloten dat de premie ongewijzigd blijft op 22,5% voor het jaar 2023. Het opbouwpercentage wijzigt bij deze premie van 0,96% in 2022 naar 1,16% in 2023. Op verzoek van sociale partners is de franchise met maar 5% verhoogd in plaats van de 17% welke op basis van het reglement gehanteerd zou moeten worden.

7. Samenwerking sociale partners en bestuur

De samenwerking tussen enerzijds de sociale partners en anderzijds het bestuur is goed naar onze indruk. Nu de huidige vorm van het pensioenfonds zijn einde nadert, treedt het bestuur vaker in overleg met de sociale partners om te kijken hoe nu verder. Het VO acht het van groot belang dat er een goede relatie blijft tussen beide partijen in het kader van de toekomst van het fonds.

8. Toeslagverlening

Nadat het bestuur duidelijk en goed heeft onderbouwd waarom een volledige toeslag niet verleend kan worden, is er een gedeeltelijke toeslag verleend. Voor 2023 wordt een gedeeltelijke toeslag verleend van 9,5%.

9. Communicatie buitenlandse werknemers

Sinds jaren heeft het VO vanwege de problematiek rond de communicatie met de buitenlandse werknemers veel aandacht besteed aan de bereikbaarheid van met name de nabestaanden van deze werknemers in geval van overlijden van de werknemer of ex-werknemer. Dit omdat de nabestaanden vaak niet bekend zijn met de opgebouwde rechten en hoe het pensioen aan te vragen. Omdat dit probleem ook bij andere fondsen speelt is er door het pensioenfondsen contact gezocht met de sociale verzekeringsbank om te kijken hoe dit kan worden aangepakt. Dit heeft er uiteindelijk geresulteerd dat de sociale verzekeringsbank eenmalig van alle buitenlandse werknemers in Nederland de gegevens aanlevert om zo de databestanden van het pensioenfonds op orde te krijgen. Het VO blijft dit onderwerp intensief volgen.

10. Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid was het afgelopen jaar, zoals afgesproken in 2018, toe aan een herijking. In december 2021 heeft het bestuur voorgesteld om een indexatie toe te passen op basis van de loonindex verzekeraars en pensioenfondsen in plaats van een nieuw kostbaar benchmark onderzoek uit te voeren. Tevens heeft het bestuur voorgesteld om een additionele beloning te kunnen toekennen aan specifieke bestuursleden als zij extra werkzaamheden bovenop hun reguliere taken gaan verrichten voor de toekomst van het pensioenfonds. Tenslotte heeft het bestuur voorgesteld om over te willen stappen van een driejaarlijkse ijking naar een jaarlijkse indexering. De advisering hieromtrent liep door naar het jaar 2022. Het VO heeft uitgebreid kennis genomen van het voorstel en heeft op bepaalde onderdelen een positief en op andere onderdelen een negatief advies uitgebracht. Vervolgens heeft het bestuur na raadpleging van de Raad van Toezicht een nieuw beloningsbeleid vastgesteld, waarin niet aan alle bezwaren van het VO tegemoet is gekomen, echter aan de meeste wensen van het VO is in het aangepaste beloningsbeleid wel gehoor gegeven.

Oordeel

Nu het pensioenfonds per 1 januari 2025 zijn verplichtstelling verliest en daarna niet in op de huidige voet verder zal gaan, is een goed overleg tussen bestuur enerzijds en de sociale partners anderzijds van groot belang. Naar ons oordeel maakte het bestuur werk van de toekomst van het pensioenfonds, zowel intern als in haar activiteiten richting sociale partners en ministerie(s).

Onze conclusie is dat het bestuur een zorgzaam en opbouwend beleid heeft gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen evenwichtig zijn afgewogen. Ook heeft het VO de rapportage over het jaar 2022 van de raad van toezicht ontvangen. Naar het oordeel van het VO geeft dit een goed overzicht van zijn gedane werkzaamheden en taken. Het VO is verheugd met de (pro)actieve houding van de raad en neemt een inhoudelijk sterke toezichthouder waar.

Rotterdam, 19 juni 2023

Namens het Verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart,

Egbert Schelhaas
Voorzitter

Jan van der Laan
Secretaris

9.1 Reactie bestuur

In 2022 hebben er voor het pensioenfonds wederom markerende gebeurtenissen plaatsgevonden. Alle redenen om alle gremia goed aangehaakt te houden en frequent zaken af te stemmen. Van het oordeel van het verantwoordingsorgaan hebben wij met waardering kennisgenomen. We hebben de intensiteit van onze samenwerking met het VO verder zien toenemen. De onderlinge contacten leveren in onze ogen een positieve bijdrage aan het besluitvormingsproces. Die contacten – waaronder de aanwezigheid bij de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan – zetten wij in 2023 graag op dezelfde wijze voort. We blijven het verantwoordingsorgaan steeds betrekken bij de ontwikkelingen rondom de toekomst van het fonds en we spraken met elkaar af hier elk halfjaar een gezamenlijke heidag aan te besteden.

Wij zijn verheugd dat we mevrouw Blom, tot 1 oktober 2022 plaatsvervangend lid van het VO, hebben mogen verwelkomen als aspirant lid van het bestuur.

Wij zijn het verantwoordingsorgaan erkentelijk voor de manier waarop betrokkenheid wordt getoond bij de belangen van werknemers die buiten Nederland woonachtig zijn. Dit onderwerp krijgt mede als gevolg daarvan binnen het communicatieplan bijzondere aandacht. En wij danken het VO voor de positief kritische feedback bij de herijking van het beloningsbeleid. Met het oog op de uitdagingen waar het pensioenfonds zich in de toekomst voor ziet gesteld, zullen wij de goede samenwerking met het verantwoordingsorgaan blijven voortzetten.

10 Raad van toezicht

De oorlog in de Oekraïne heeft z'n stempel gedrukt op het jaar 2022. Vele mensen zijn slachtoffer geworden van oorlogsgeweld waar nog geen einde aan lijkt te komen. Vrede en veiligheid liggen onder vuur. Naast de verschrikkelijke humanitaire gevolgen heeft het ook invloed op de economie met een hoge inflatie als gevolg.

Hiernaast stond 2022 voor het pensioenfonds, net als 2021, in het licht van het vervallen van de verplichtstelling per 1 januari 2025. Zowel het fonds als de sociale partners hebben daarbij verdere stappen gezet. De sociale partners hebben de mogelijkheden van een nieuwe pensioenregeling voor pensioenopbouw na einde verplichtstelling onderzocht. Het fonds heeft moeten concluderen dat het deze pensioenregeling niet gaat uitvoeren. Naast de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling in het hier en nu, bereidt het bestuur zich voor op een passende uitvoeringsvorm voor na 1 januari 2025.

Werkwijze raad van toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De RvT is tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en in het jaarverslag. De RvT staat daarnaast het bestuur met raad ter zijde.

De RvT heeft in 2022 zevenmaal vergaderd in eigen kring. Tijdens deze vergaderingen is, in aanwezigheid van de directeur van het bestuursbureau, over actuele zaken gesproken met individuele bestuursleden, waaronder de activiteiten in het licht van het vervallen van de verplichtingstelling, de werking van de commissies, het vermogensbeheer en de kwaliteit van de administratie. De RvT heeft ook gesproken met de sleutelfunctiehouders en is aanwezig geweest bij diverse vergaderingen, waaronder een vergadering van het verantwoordingsorgaan. Tevens heeft de RvT deelgenomen aan een gezamenlijke studiedag met bestuur en VO. Onder leiding van een externe partij heeft de RvT een zelfevaluatie uitgevoerd.

Thema's 2022

In 2022 heeft de raad van toezicht in het toezicht bijzondere aandacht geschonken aan de volgende onderwerpen:

1. Financiële ontwikkeling van het fonds

De oorlog in Oekraïne en de gevolgen daarvan domineerden in 2022 de ontwikkeling van de financiële markten. De inflatie steeg naar niveaus die men lang niet meer voor mogelijk had gehouden. Centrale banken zagen zich daardoor genoodzaakt de rente sterk te verhogen. Terwijl het vermogen van het pensioenfonds kromp als gevolg van dalende aandelenmarkten en dalende obligatiekoersen, nam de dekkingsgraad per saldo juist toe. Dit maakte het mogelijk om per 1 januari 2023 een toeslag van 9,5% te verlenen. De RvT vindt dat het bestuur het besluitvormingsproces tot toeslagverlening zorgvuldig heeft doorlopen. De gestegen rente maakte het ook mogelijk om op basis van het geldende premiebeleid en een door sociale partners gelijk gehouden premie van 22,5% het opbouwpercentage voor 2023 te verhogen van 0,96% naar 1,16%. De jaarlijkse haalbaarheidstoets is in april 2022 in het bestuur besproken.

2. Governance en functioneren bestuur

Er is in 2022 veel beweging geweest in de samenstelling van het bestuur. Dit jaar zijn twee aspirant bestuursleden gestart, waarvan één op 1-1-2023 tot het bestuur is toegetreden. Per diezelfde datum is een nieuw aspirant bestuurslid gestart. Daarnaast is per 31-12-2022 afscheid genomen van twee zeer ervaren bestuursleden. Het bestuur heeft met deze gewijzigde samenstelling opnieuw naar de rolverdeling binnen het bestuur gekeken. Naast de voorzitterswissel in 2021, zijn eind 2022 een nieuwe vicevoorzitter van het bestuur en een nieuwe voorzitter van de PCC benoemd, beide met ingang van 1 januari 2023. In de beleggingscommissie loopt een aspirant bestuurslid warm. De RvT constateert dat het bestuur aandacht heeft voor de bestuurlijke continuïteit en kijkt naar een passende bezetting van de verschillende commissies. De RvT roept bestuur op te blijven beoordelen of de samenstelling van het bestuur nog aansluit bij wat nodig is in de nabije toekomst.

De bestuurlijke inrichting met commissies waarin sinds 2021 wordt gewerkt, werpt in 2022 zijn vruchten af, maar de RvT ziet mogelijkheden tot verbetering bij de PCC zowel in de aansturing van AZL als bij de voorbereiding voor besluitvorming door bestuur.

De RvT heeft aandacht gevraagd voor een jaarlijkse evaluatie van sleutelfuncties en uitbestedingspartijen. Het bestuur zal in 2023 de inrichting van IORP-II evalueren.

In november zijn aangepaste statuten goedgekeurd. De RvT heeft op basis van de statutenwijziging een belangrijke rol gekregen in de nieuw toegevoegde belet- en ontstentenisregeling. De RvT zal zich in 2023 voorbereiden op de mogelijkheid dat een beletsituatie zich daadwerkelijk voordoet.

Per 1 juli 2022 heeft Karin Bitter de RvT verlaten en is zij opgevolgd door Antoinetta Eikenboom.

3. Strategie pensioenfonds en toekomstvisie bestuur

Per 1 januari 2025 wordt de verplichtstelling ingetrokken. Sociale partners hebben tot 1 januari 2025 om met een nieuwe pensioenregeling te komen. In lijn met de eigen verantwoordelijkheid van het fonds heeft het bestuur in Q1 2022 toetsingscriteria voor de opdracht aanvaarding opgesteld en die gedeeld met de sociale partners. Medio 2022 heeft het bestuur moeten concluderen dat het fonds de opdracht tot uitvoering van een eventuele nieuwe pensioenregeling niet aanvaardt. De RvT vindt dat het bestuur hier een gedegen proces heeft gelopen vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid. Het bestuur heeft het VO en de RvT hier goed in meegenomen.

De RvT heeft opgeroepen om een nieuw integraal plan van aanpak met een heldere tijdsplanning te maken, om snelheid in het proces richting einde verplichtstelling te brengen en het proces goed te kunnen monitoren. Hier kunnen de RvT en het VO dan vanuit hun verschillende verantwoordelijkheden op aanhaken. Een belangrijk deelproject ziet op de datakwaliteit. Helaas is in dit project minder voortgang geboekt dan beoogd. Er is besloten een externe partij een nulmeting te laten verrichten.

Daarnaast heeft het bestuur een oriëntatie gedaan op mogelijke uitvoeringsvormen voor het fonds na 1 januari 2025, naast het worden van een slapend fonds. Deze criteria om tot een uitvoeringskeuze te komen, moeten nog nader geconcretiseerd worden om ook echt die keuze te kunnen maken wanneer zich een mogelijkheid voordoet. VO en RvT zijn hier, onder andere tijdens een gezamenlijk heidag, in meegenomen.

Het bestuur onderschrijft het belang van communicatie met werkgevers en deelnemers rond de toekomst van het fonds. Het VO vraagt specifiek aandacht voor hoe het bestuur weet 'wat een deelnemer wil' en voor de vraag of werkgevers zich voldoende bewust zijn van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de nieuwe opbouw. Met betrekking tot de rol van werkgevers en nieuwe opbouw ligt een belangrijke rol bij de sociale partners. Het fonds heeft werkgevers met vrijwillige aansluitingen aangeschreven en de bijbehorende uitvoeringsovereenkomsten per 1 januari 2025 opgezegd.

Vanwege het intrekken van de verplichtstelling en het besluit van het fonds om geen nieuwe pensioenregeling meer uit te voeren, heeft het bestuur opnieuw gekeken naar de missie, visie en strategie van het fonds. De visie is niet gewijzigd. Maar aan de missie is toegevoegd dat het fonds continu toetst welke uitvoeringsvorm de visie het beste realiseert: de huidige of een andere. Het bestuur heeft zijn missie, visie en strategie goed onderbouwd met onder andere een SWOT-analyse.

4. Risicobeheersing

Het integraal risicomanagement (IRM) functioneert op een volwassen niveau. Een bestuurslid functioneert als sleutelfunctiehouder risicobeheer. Daarnaast is er een externe sleutelfunctie vervuller. Op kwartaalbasis wordt een IRM-rapportage uitgebracht aan het bestuur. De RvT is van mening dat zowel de sleutelfunctiehouder risicobeheer als de sleutelfunctie vervuller op serieuze wijze invulling geven aan hun rol in het kader van IORP II.

Voor een goede werking van het risicomanagement is het van belang dat het gehele bestuur zich hiervoor inzet. De wijzigingen in de samenstelling van bestuur en commissies bieden een goede mogelijkheid om het risicobewustzijn bij de 1e lijn verder te verhogen en de rolverdeling tussen de 1e en 2e lijn verder aan te scherpen.

De RvT heeft geconstateerd dat het bestuur in 2022 de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) heeft herijkt. Speciale aandacht is besteed aan eventuele potentiële belangenverstrengeling, met name tegen de achtergrond van de toekomst van het fonds en de mogelijke overdracht van de pensioenregeling. De RvT vindt het goed dat het bestuur hier diepgaand over gesproken heeft.

Ook de invulling van de derde lijn is onderdeel van de risicobeheersing door het pensioenfonds. Sinds eind 2020 is er een externe sleutelfunctiehouder interne audit. In 2022 is er onder andere een interne audit op het risicobeheer uitgevoerd. Begin 2023 heeft een evaluatie van de sleutelfunctiehouder interne audit plaatsgevonden.

5. Vermogensbeheer

Evenals voorgaande jaren heeft een delegatie van de Raad van Toezicht ook in 2022 vergaderingen van de beleggingscommissie bijgewoond en kunnen constateren dat deze naar behoren functioneert. Het proces verloopt efficiënt en zorgvuldig, met ruim voldoende expertise en countervailing power richting externe partijen. De RvT heeft kunnen constateren dat er gedurende 2022 adequate aandacht was van de beleggingscommissie voor de situatie in Oekraïne en de wereldwijde gevolgen daarvan voor de financiële markten. Het strategisch beleggingsbeleid werd gehandhaafd.

Gezien de situatie van het fonds vindt de RvT het terecht dat beleggingscommissie en bestuur uitgebreid onderzoek hebben gedaan naar de mogelijkheid en wenselijkheid om het risicoprofiel te reduceren (derisking). Het besluit om vooralsnog niet te derisken, maar wel triggers te benoemen om derisking opnieuw aan de orde te stellen, is de uitkomst van een naar de mening van de RvT zorgvuldig doorlopen proces.

Op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) is de aandacht vooral uitgegaan naar wet- en regelgeving, in het bijzonder de SFDR. In bredere zin is in 2022 besloten om de classificatie van het pensioenfonds als "overig product" te handhaven (artikel 6). Tegelijkertijd is besloten om in het belang van de communicatie naar deelnemers de MVB-uitingen op de website te handhaven. De RvT heeft begrip voor deze keuze.

Voorts heeft de beleggingscommissie ook in 2022 aandacht moeten besteden aan de administratieve diensten van custodian CACEIS, waarbij de eerdere operationele problemen geleidelijk aan verminderd zijn.

Eind 2022 zijn een geactualiseerde versie van het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan 2023 vastgesteld. Er waren daarbij geen materiële wijzigingen in het beleid.

6. Uitbesteding AZL

De uitvoering van de pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL. Per 1 januari 2022 is een nieuw contract voor 3 jaar afgesloten. In 2022 zijn diverse malen over de kwaliteit van de dienstverlening gesprekken met AZL gevoerd. Het is van belang dat het bestuur de situatie goed in kaart te brengt.

7. Stakeholdermanagement

Het fonds streeft zoveel mogelijk naar digitale communicatie. Het is goed te zien dat het aantal e-mailadressen toeneemt. Via Mijn pensioencijfers kunnen de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden hun gegevens raadplegen.

Eind 2022 heeft het bestuur een nieuw communicatiebeleidsplan opgesteld voor de periode 2023-2025. Het vormt de basis voor de communicatiejaarplannen. Onderdeel van het plan is het overzicht van communicatie thema's voor het fonds en voor sociale partners over de beëindiging van de verplichtstelling en de situatie daarna. De RvT vindt het van belang dat de informatie over de toekomst voldoende zichtbaar is. Vanaf 2023 zal de communicatie over het einde van het fonds onderdeel zijn van het communicatiejaarplan.

In 2022 heeft de toekomst van het fonds het overleg met sociale partners gedomineerd. De RvT constateert dat het bestuur zich bewust is van de eigen verantwoordelijkheden in de toekomst discussie en die van de sociale partners. Ook heeft het bestuur vastgelegd en met sociale partners besproken wie welke verantwoordelijkheden heeft in de communicatie naar andere stakeholders zoals deelnemers en werkgever. De toekomstige opbouw is aan sociale partners, het goed zorgen voor de reeds opgebouwde pensioenen is aan het fonds.

Het verantwoordingsorgaan wordt periodiek bijgepraat door het bestuur over recente ontwikkelingen en neemt deel aan gezamenlijke studiedagen. Het VO pakt zijn rol goed op en het bestuur neemt de adviezen van het VO mee in de besluitvorming.

Goed pensioenfondsbestuur (normen Code Pensioenfondsen).

De RvT constateert dat het bestuur gekeken heeft naar waar het de normen uit de Code Pensioenfondsen naleeft en toepast en waar niet. Het bestuur heeft daarbij voldoende beargumenteerd aangegeven waarom het aan een tweetal normen niet voldoet. Het bestuur heeft hierover verantwoording afgelegd in zijn bestuursverslag over het jaar 2022.

De RvT is verheugd te constateren dat het bestuur steeds diverser wordt. Er is per 1 januari 2023 een bestuurder onder de 40 jaar benoemd en er staan twee vrouwelijke aspirant bestuursleden klaar waarvan één aspirant bestuurslid ook jonger dan 40 is.

Opvolging aanbevelingen rapport 2021

De raad van toezicht heeft vastgesteld dat het bestuur opvolging heeft gegeven aan de oproep van de RvT om een goede balans te vinden tussen samen optrekken met de sociale partners en het nemen van eigen verantwoordelijkheid voor de toekomst van het fonds.

Tot slot

De raad van toezicht bedankt het bestuur, verantwoordingsorgaan en bestuursbureau voor de prettige en constructieve samenwerking in 2022. Ook 2023 zal in het teken staan van besluitvorming gericht op de toekomst van het fonds. De RvT vindt het van belang dat het bestuur voortvarend te werk gaat, voldoende vaart maakt, als geheel bestuur goed de vinger aan de pols houdt en elkaar challengeert. Het bestuur zal daarbij houvast hebben aan een gedegen plan van aanpak.

Naast mogelijke keuzes met betrekking tot die toekomst en het op orde brengen van de datakwaliteit, zal het bestuur ook aandacht moeten houden voor de uitvoering in het hier en nu en het blijven voldoen aan geldende wet- en regelgeving (onder andere de van toepassing zijnde onderdelen van de WTP). Het VO en de RvT zijn het afgelopen jaar goed meegenomen. De oproep blijft ook voor komend jaar om alle gremia, maar ook werkgevers en deelnemers, goed mee te nemen in de te zetten stappen.

In 2023 zal de raad van toezicht, naast zijn wettelijke en statutaire toezichtstaak, in het bijzonder aandacht besteden aan het hoofdthema 'toekomst fonds'. Onder 'toekomst fonds' wordt het hele proces verstaan van nadenken over mogelijkheden voor het fonds na wegvallen verplichtstelling, via besluitvorming over deze toekomst, tot het daadwerkelijk onderbrengen van de opgebouwde rechten bij de meest geschikte pensioenuitvoerder.

Rotterdam, 19 juni 2023

Antoinetta Eikenboom

Ernst Hagen

Conchita Mulder-Volkers (voorzitter)

10.1 Reactie van het bestuur

Het bestuur dankt de raad van toezicht wederom voor zijn constructieve bijdrage in 2022. Het rapport van de raad is besproken tijdens de bestuursvergadering van 13 maart 2023 en was herkenbaar voor het bestuur. Het is prettig te constateren dat de gesprekken die wij hebben gevoerd met de raad van toezicht telkens hebben geleid tot aanscherpingen en verbeteringen.

Mede daarom ook hebben wij als bestuur de aanbeveling van de raad van toezicht gewaardeerd om bij het vormgeven van de toekomst van het fonds goed zicht te houden op de eigen rol en de eigen verantwoordelijkheid als fondsbestuur. Hier hebben we terdege rekening mee gehouden in onze gesprekken met sociale partners. Ook waarderen we de aanbeveling die de raad van toezicht eind 2022 deed om vlot over te gaan tot het maken van een integraal plan van aanpak voor de toekomst van het fonds. Het is evident dat deze toekomst ook voor 2023 het belangrijkste speerpunt is; het bestuur zal de stappen richting de toekomst zetten aan de hand van een helder plan en in nauwe samenwerking met de raad en met het verantwoordingsorgaan. Het bestuur stelt de samenwerking en de dialoog met de raad van toezicht in dit proces bijzonder op prijs. Ook ten aanzien van andere onderwerpen weet het bestuur zich gesteund door de inhoudelijke expertise van de leden van de raad.

11 Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart statutair gevestigd te Rotterdam de jaarrekening over boekjaar 2022 eindigend op 31 december 2022. In hoofdstuk 12 volgen de verklaringen van de waarmede actuaire en van de certificerende accountant van het pensioenfonds.

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2022	2021
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoedbeleggingen	161.250	200.262
Aandelen	357.494	485.080
Vastrentende waarden	458.417	611.047
Derivaten	27.105	15.020
	1.004.266	1.311.409
Vorderingen en overlopende activa [2]	19.514	11.066
Liquide middelen [3]	9.133	40.571
Totaal activa	1.032.913	1.363.046

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2022	2021
Stichtingskapitaal en reserves [4]	227.750	302.241
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	769.566	1.014.948
Overige technische voorziening [6]	202	199
	769.768	1.015.147
Kortlopende schulden en overlopende passiva [7]	35.395	45.658
Totaal passiva	1.032.913	1.363.046

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [8]		
Directe beleggingsopbrengsten	7.711	14.700
Indirecte beleggingsopbrengsten	-324.747	47.613
Directe kosten van vermogensbeheer	-1.233	-1.084
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	-318.269	61.229
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [9]	26.123	25.092
Saldo van overdrachten van rechten [10]	-360	-144
Pensioenuitkeringen [11]	-24.262	-20.365
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [12]		
Wijziging rentecurve	338.110	68.991
Benodigde intresttoevoeging	4.952	5.644
Inkoop nieuwe pensioenaanspraken	-22.470	-23.046
Binnenkomende waardeoverdracht	-1.248	-1.094
Uitgaande waardeoverdracht	1.529	1.166
Toename voorziening toekomstige kosten	-744	-763
Vrijval excassokosten	847	715
Uitkeringen	24.208	20.416
Actuarieel resultaat op sterfte	1.998	1.074
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	-167	-714
Actuarieel resultaat op mutaties	205	311
Toeslagverlening	-95.471	-37.208
Wijziging sterftegrondslagen	-5.588	0
Overige mutaties technische voorzieningen	-779	219
	245.382	35.711

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2022	2021
Mutatie overige technische voorzieningen [13]	-3	-5
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [14]	-3.067	-3.470
Overige baten en lasten [15]	-35	6
Saldo van baten en lasten	-74.491	98.054
Resultaatbestemming		
Algemene reserve	-74.491	98.054

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2022	2021
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	25.303	24.595
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.255	1.197
Overige ontvangsten	0	2
	26.558	25.794
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkopen	-23.984	-20.181
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.614	-1.341
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-3.634	-3.321
Overige uitgaven	-17	0
	-29.249	-24.843
Totaal pensioenactiviteiten	-2.691	951
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	8.754	14.990
Verkopen en aflossingen beleggingen	147.912	528.029
	156.666	543.019
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-173.727	-493.950
Kosten van vermogensbeheer	-1.240	-1.112
Betaald cash collateral	-10.446	-36.734
	-185.413	-531.796
Totaal beleggingsactiviteiten	-28.747	11.223
Mutatie liquide middelen	-31.438	12.174
Saldo liquide middelen 1 januari	40.571	28.397
Saldo liquide middelen 31 december	9.133	40.571

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Inleiding

Het doel van het pensioenfonds, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41126757, statutair gevestigd te Rotterdam is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds invaliditeitsuitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van het pensioenfonds. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de branche Rijn- en Binnenvaart verplicht aangesloten werkgevers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de in de branche verplicht gestelde pensioenregeling. Het vestigingsadres van het pensioenfonds is Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen.

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Waardering

Algemene grondslagen

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De gevolgen van de corona-pandemie brengen geen onzekerheden van materieel belang met zich mee die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over het vermogen van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de (geamortiseerde) kostprijs. In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien,

indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Stelselwijzigingen

In 2022 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijzigingen

In 2022 is de voorziening verhoogd met 5.588 als gevolg van de schattingswijziging door toepassing van de aangepaste prognosetafel AG2022 (5.912), voorheen AG2020, en aanpassing van de ervaringssterfte (-324).

In 2021 waren geen schattingswijzigingen van toepassing.

Opname van een actief, verplichting, bate of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld en indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een financieel actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta worden omgerekend naar Euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in buitenlandse valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in vastgoed beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

De ter beurse genoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden en aandelen in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor participaties in hypotheekfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Leningen op schuldbekentenis worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op staatsobligaties met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen, behorende bij het risicoprofiel van de leningen.

Deposito's worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor deposito's is het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde in het algemeen gering.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen. In deze waarderingsmodellen wordt voor de contante waarde berekening gebruik gemaakt van waarneembare marktdata.

RJ 610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven. De derivaten met een negatieve waarde zijn opgenomen in de post "kortlopende schulden en overlopende passiva".

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid. Vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van vorderingen in verband met beleggingstransacties.

Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn opgenomen de banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor buitenlandse valuta. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan, of onttrokken uit de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum

onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de markttrente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Bij de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de te bereiken pensioenaanspraken. Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen en een fondsspecifieke correctie voor ervaringssterfte.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Intrest

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo jaar. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord in de mutatie "wijziging rentecurve". De gewogen gemiddelde rente ultimo 2022 bedraagt 2,49%.

Intresttoevoeging

Onder het FTK is de intresttoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente primo boekjaar. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur is deze rente gelijk aan 0,486% negatief (2021: 0,533% negatief).

Sterfte

Voor mannen en vrouwen zijn de overlevingskansen ontleend aan de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022 waarop fondsspecifieke ervaringssterfte (op basis van het Willis Towers Watson ervaringssterfemodell 2022) wordt toegepast.

Gehuwdheid

Voor het latente partnerpensioen behorende bij niet-ingegaan ouderdompensioen wordt het onbepaalde partnersysteem gehanteerd, uitgaande van gehuwdheidsfrequenties volgens de CBS-cijfers 2013. Op de pensioenleeftijd wordt een partnerfrequentie

van 100% gehanteerd in verband met de mogelijkheid tot uitruil. Na pensionering wordt de werkelijke burgerlijke staat aangehouden (bepaalde partnersysteem).

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijden worden in maanden nauwkeurig bepaald.

Leeftijdsverschil

Uitgangspunt is dat de vrouw drie jaar jonger is dan de man.

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een kostenvoorziening begrepen van 3,5% (2021: 3,5%) van de netto voorziening.

Overige technische voorzieningen

Naast de voorziening pensioenverplichtingen heeft Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart de Voorziening spaarfonds voor gemoedsbezwaarden opgenomen in de balans.

Dit betreft een spaarregeling voor deelnemers die niet verzekerd willen zijn. Op de pensioenleeftijd wordt het gespaarde bedrag in 15 jaar uitbetaald.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Schuld in verband met niet-gevraagde pensioen

Het fonds heeft een aanvullende schuld opgenomen voor de financiering van niet-opgevraagde pensioenen die in de toekomst mogelijk alsnog opgevraagd worden. Deze schuld is gelijkgesteld aan de hoogte van de niet-uitgekeerde pensioenen over de jaren 2020 t/m 2022 en is per 31 december 2022 gelijk aan 600 (2021: 347).

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling. Directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kosten vermogensbeheer

Dit betreffen de vermogenskosten waarvoor het pensioenfonds facturen ontvangt. Kosten die ten laste van beleggingsfondsen worden gebracht, zijn niet afzonderlijk gepresenteerd.

Voorzover de transactiekosten niet zijn gefactureerd wordt gebruik gemaakt van inschattingen conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Inkoop nieuwe pensioenaanspraken

Inkoop nieuwe pensioenaanspraken betreft aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd op basis van de grondslagen primo jaar.

Benodigde intresttoevoeging

De benodigde intresttoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Vrijval excassokosten en uitkeringen

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoerings- en administratiekosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze posten betreffen de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Bestemming van het saldo

Het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is een overzicht dat de ingaande en uitgaande geldstromen (mutatie in de liquide middelen) per activiteit weergeeft. Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Tot de aan het fonds verbonden partijen behoren de bestuurders van het fonds, de directeur van het bestuursbureau en de bij het fonds aangesloten ondernemingen (de aan de pensioenregeling betalende werkgevers).

Transacties met (voormalige) bestuurders en directeur bestuursbureau

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

De directeur van het bestuursbureau is aangemerkt als medebeleidsbepaler van het fonds, maar is niet in dienst van het fonds en ontvangt ook geen andere beloning vanuit het fonds. Hij ontvangt zijn beloning van zijn werkgever Montae & Partners B.V. waarmee het fonds een uitbestedingsovereenkomst heeft gesloten.

Transacties met de aangesloten ondernemingen

De aangesloten ondernemingen zijn gehouden tot meebetalen aan de pensioenregeling, en daarmee verbonden aan het fonds. In het uitvoeringsreglement c.q. de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de aangesloten ondernemingen is met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling vastgelegd:

- de wijze waarop de premie wordt vastgesteld;
- de wijze waarop en de termijnen waarbinnen de premie moet worden voldaan;
- de procedures die van toepassing zijn bij het niet-nakomen van de verplichting tot premiebetaling;
- procedures die gelden bij het opstellen en wijzigen van het pensioenreglement;
- voorwaarden waaronder toeslagverlening plaatsvindt; en
- uitgangspunten en procedures die van toepassing zijn op besluitvorming over vermogensoverschotten en -tekorten.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen/Verstrekingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet-gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2022
Vastgoedbeleggingen						
Vastgoed beleggingsfondsen	200.262	10.000	-38.016	-2.177	-8.819	161.250
Aandelen						
Aandelen beleggingsfondsen	485.080	0	-44.000	-4.030	-79.556	357.494
Vastrentende waarden						
Vastrentende beleggingsfondsen	273.339	14.748	-24.601	-33	-34.779	228.674
Obligaties	337.708	121.033	-113.733	-15.003	-100.262	229.743
	611.047	135.781	-138.334	-15.036	-135.041	458.417
Derivaten						
Valutaderivaten	-1.172	0	72.438	-72.438	4.820	3.648
Rentederivaten	3.358	0	0	0	-12.470	-9.112
	2.186	0	72.438	-72.438	-7.650	-5.464
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	1.298.575	145.781	-147.912	-93.681	-231.066	971.697

Verdeling beleggingen activa/passiva

	2021			2022		
	Activa	Passiva	Totaal	Activa	Passiva	Totaal
Vastgoedbeleggingen	200.262	0	200.262	161.250	0	161.250
Aandelen	485.080	0	485.080	357.494	0	357.494
Vastrentende waarden	611.047	0	611.047	458.417	0	458.417
Derivaten	15.020	-12.834	2.186	27.105	-32.569	-5.464
Totaal beleggingen	1.311.409	-12.834	1.298.575	1.004.266	-32.569	971.697
Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	39.012	0	39.012	7.107	0	7.107
Totaal beleggingen inclusief liquide middelen	1.350.421	-12.834	1.337.587	1.011.373	-32.569	978.804

Methodiek bepaling marktwaarde

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Niveau 2: De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.

Niveau 3: De waarde wordt direct of indirect vastgesteld met de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingmethode worden vastgesteld, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages (intrinsieke waarde). Voor alle fondsen zijn de gecertificeerde jaarverslagen ontvangen.

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2022
Vastgoedbeleggingen	39.003	0	0	122.247	161.250
Aandelen	357.494	0	0	0	357.494
Vastrentende waarden	339.935	0	0	118.482	458.417
Derivaten	0	0	-5.464	0	-5.464
Overige beleggingen	7.107	0	0	0	7.107
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	743.539	0	-5.464	240.729	978.804

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Vastgoedbeleggingen	88.617	0	0	111.645	200.262
Aandelen	485.080	0	0	0	485.080
Vastrentende waarden	470.346	0	0	140.701	611.047
Derivaten	0	0	2.186	0	2.186
Overige beleggingen	39.012	0	0	0	39.012
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	1.083.055	0	2.186	252.346	1.337.587

Bovenstaande niveau-indelingen zijn niet op basis van look-through. De beleggingsfondsen zijn naar niveau ingedeeld door aan te sluiten bij de producten waarin de betreffende beleggingsfondsen overwegend beleggen.

Aansluiting beleggingen balans en risicoparagraaf

Om een beter inzicht te geven in de beleggingen zijn de cijfers met betrekking tot de beleggingen opgesteld volgens het lookthroughprincipe. Onderstaande tabel geeft een inzicht in de aansluiting met de balans en de risicoparagraaf.

Categorie	Stand ultimo 2022	Liquide middelen	Verschuiving look- through	Stand risico paragraaf 2022	Stand risico paragraaf 2021
Vastgoedbeleggingen	161.250	0	8.277	169.527	212.052
Aandelen	357.494	0	-6.726	350.768	473.144
Vastrentende waarden	458.417	0	-12.009	446.408	596.123
Overige	0	7.107	1.389	8.496	52.485
Totaal exclusief derivaten	977.161	7.107	-9.069	975.199	1.333.804
Derivaten	-5.464	0	9.069	3.605	3.783
Totaal inclusief derivaten	971.697	7.107	0	978.804	1.337.587

Collateral

Het pensioenfonds heeft eind 2022 € 7,3 miljoen aan onderpand verstrekt in de vorm van liquiditeiten, waarvan € 0,3 miljoen pending als gevolg van negatieve waardeontwikkeling van de derivaten. Er is geen onderpand verstrekt in de vorm van (staats) obligaties.

Securities lending

Het pensioenfonds stelt geen deel van de aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de risicoparagraaf op pagina 98.

	2022	2021
[2] Vorderingen en overlopende activa		
Premies		
Vorderingen op aangesloten ondernemingen	7.005	6.314 ¹⁾
Voorziening dubieuze debiteuren	-16	-139 ¹⁾
Subtotaal premies	6.989	6.175
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend		
– Vastgoedbeleggingen	436	828
– Vastrentende waarden	2.730	3.154
– Derivaten	1.605	647
Subtotaal lopende intrest en nog te ontvangen dividend	4.771	4.629
Vorderingen uit hoofde van betaald collateral	6.958	0
Terugvorderbare dividendbelasting	371	178
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	16	5
Vordering i.v.m. schikking Syntrus Achmea	388	0
Overige vorderingen	21	72
Vooruitbetaalde bedragen volgend boekjaar	0	7
Totaal vorderingen en overlopende activa	19.514	11.066
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
[3] Liquide middelen		
Depotbanken, beschikbaar voor beleggingen	7.107	39.012
ING Bank N.V. ²⁾	2.026	1.559
	9.133	40.571
De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking van het pensioenfonds.		

1) De vergelijkende cijfers over 2021 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast. In 2021 waren de ambtshalve nota's (261) enerzijds opgenomen in de post "vorderingen op aangesloten ondernemingen" en tevens als voorziening opgenomen in de post "voorziening dubieuze debiteuren" (-261).

2) Met een kredietlimiet van 1.100

	2022		2021	
[4] Stichtingskapitaal en reserves				
Stichtingskapitaal		0		0
Algemene reserve				
Stand per 1 januari		302.241		204.187
Saldobestemming boekjaar		-74.491		98.054
Stand per 31 december		227.750		302.241
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	32.350	104,2%	42.387	104,2%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	169.544	122,0%	200.391	119,7%
De beleidsdekkingsgraad is		134,7%		127,1%
De dekkingsgraad is		129,6%		129,8%
De dekkingsgraad wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de pensioenverplichtingen.				
De berekening van de dekkingsgraad is als volgt: $(227.750 + 769.768) / 769.768 = 129,6\%$				
De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.				
De vermogenpositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als voldoende.				

	2022	2021
Technische voorzieningen		
[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	1.014.948	1.050.659
Wijziging rentecurve	-338.110	-68.991
Benodigde intresttoevoeging	-4.952	-5.644
Inkoop nieuwe pensioenaanspraken	22.470	23.046
Binnenkomende waardeoverdracht	1.248	1.094
Uitgaande waardeoverdracht	-1.529	-1.166
Toename voorziening toekomstige kosten	744	763
Vrijval excassokosten	-847	-715
Uitkeringen	-24.208	-20.416
Actuarieel resultaat op sterfte	-1.998	-1.074
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	167	714
Actuarieel resultaat op mutaties	-205	-311
Toeslagverlening	95.471	37.208
Wijziging sterftegrondslagen	5.588	0
Overige mutaties technische voorzieningen	779	-219
Stand per 31 december	769.566	1.014.948
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd		
- Deelnemers	176.765	258.012
- Gewezen deelnemers	306.844	429.007
- Pensioengerechtigden	284.642	326.580
- Voorziening langdurig zieken	1.315	1.349
	769.566	1.014.948
[6] Overige technische voorzieningen		
Voorziening spaarfonds voor gemoedsbezwaarden		
Stand per 1 januari	199	194
Mutatie	3	5
Stand per 31 december	202	199
Totaal technische voorzieningen	769.768	1.015.147

	2022	2021
[7] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	32.569	12.834
Verplichting uit hoofde van ontvangen collateral	0	3.487
Schulden uit hoofde van effectentransacties	0	27.946
Schulden aan aangesloten ondernemingen	26	30
Belastingen en sociale premies	393	359
Schulden inzake kosten van vermogensbeheer	105	147
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	319	505
Overige schulden	2	0
Niet opgevraagd pensioen	600	347
Lopende interest derivaten	1.380	0
Overlopende passiva beleggingsopbrengsten	1	3
	35.395	45.658

Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.

Niet in de balans opgenomen activa en passiva

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft meerjarige overeenkomsten afgesloten met AZL N.V. inzake de pensioen- en deelnemersadministratie en de financiële administratie en met CACEIS inzake de beleggingsadministratie. Deze overeenkomsten hebben een looptijd korter dan vijf jaar.

Voor 2023 bedraagt de basisvergoeding inclusief omzetbelasting voor AZL € 1,7 miljoen en voor CACEIS € 0,2 miljoen.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden, Raad van Toezicht en verantwoordingsorgaan

Gedurende het boekjaar 2022 zijn de volgende vergoedingen betaald.

	2022	2021
Bestuursvergoedingen	-216	-164
Vergoedingen Raad van Toezicht	-49	-30
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	-37	-28
Totaal	-302	-222

De bezoldiging van leden van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan zijn in 2022 geïndexeerd met 5,76%. Daarnaast waren deze kosten in 2021 eenmalig lager door terugontvangen BTW en doordat er een groot deel van 2021 een vacature bestond in het bestuur.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2022 had Stichting Bedrijfspensioenfonds Rijn- en Binnenvaart geen personeelsleden in dienst.

	2022	2021
[8] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoedbeleggingen	1.272	4.535
Vastrentende waarden	6.301	8.422
Derivaten	-37	1.771
Overige beleggingen	94	197
Subtotaal	7.630	14.925
Banken	61	-250
Overige	20	25
Totaal directe beleggingsopbrengsten	7.711	14.700

	2022	2021
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Vastgoedbeleggingen	-2.177	-2
Aandelen	-4.030	29.189
Vastrentende waarden	-15.036	-1.641
Derivaten	-72.438	-2.423
Valutaresultaat liquide middelen	0	-87
	-93.681	25.036
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Vastgoedbeleggingen	-8.819	31.458
Aandelen	-79.556	55.871
Vastrentende waarden	-135.041	-23.030
Derivaten	-7.650	-41.722
	-231.066	22.577
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	-324.747	47.613
In de indirecte beleggingsopbrengsten zijn de indirecte kosten vermogensbeheer opgenomen die via de beleggingsfondsen rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn verdisconteerd in de koersen van de betreffende beleggingsfondsen. De indirecte beleggingskosten bedroegen in totaal 3.338 (2021: 3.723). Voor meer informatie wordt verwezen naar de kostenparagraaf in het bestuursverslag.		
Directe kosten vermogensbeheer		
Beheerloon		
– Vastrentende waarden	-475	-464
Transactiekosten		
– Vastrentende waarden	0	-12
Collateral management kosten	-32	-16
Bewaarloon	-28	-25
Beleggingsadvies	-408	-417
Beleggingsadministratie	-251	-95
Bankkosten e.d.	-39	-55
Totaal kosten vermogensbeheer	-1.233	-1.084

De directe kosten vermogensbeheer omvatten de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis betaalt. De kosten zijn, indien mogelijk, toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën. De transactiekosten zijn grotendeels gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De gesaldeerde transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen.

De toelichting op de kosten vermogensbeheer inclusief de rechtstreeks ten laste van rendementen gebrachte kosten in overeenstemming met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie is opgenomen in de kostenparagraaf in het bestuursverslag.

Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

[9] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Pensioenpremie werkgevers en werknemers
Pensioenpremie gemoedsbezwaarden

Feitelijke premie
Kostendekkende premie
Gedempte kostendekkende premie

De feitelijke premie is als volgt samengesteld:

- Actuarieel benodigd
- Opslag voor uitvoeringskosten
- Premiemarge

	2022	2021
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	-318.269	61.229
[9] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Pensioenpremie werkgevers en werknemers	26.121	25.086
Pensioenpremie gemoedsbezwaarden	2	6
	26.123	25.092
Feitelijke premie	26.121	25.086
Kostendekkende premie	30.009	31.183
Gedempte kostendekkende premie	17.769	17.756
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
- Actuarieel benodigd	23.484	22.089
- Opslag voor uitvoeringskosten	2.220	2.755
- Premiemarge	417	242
	26.121	25.086

De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:

- Actuarieel benodigd
- Opslag in stand houden vereist vermogen
- Opslag voor uitvoeringskosten

2022

2021

23.215

23.809

4.574

4.619

2.220

2.755

30.009

31.183

De gedempte premie is als volgt samengesteld:

- Actuarieel benodigd
- Opslag in stand houden vereist vermogen
- Opslag voor uitvoeringskosten
- Voorwaardelijke componenten

8.728

8.356

1.719

1.622

2.220

2.755

5.102

5.023

17.769

17.756

Toelichting

De pensioenpremie werkgevers en werknemers bedraagt in totaal 22,5% (1/3 werknemer, 2/3 werkgever) van de pensioengrondslag (2021: 22,5%).

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. Er is geen sprake van premiekortingen dan wel premieopslagen. In de Pensioenwet en het Besluit FTK is beschreven op welke wijze de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie moeten worden vastgesteld. Zoals beschreven in de ABTN, maakt het Pensioenfonds gebruik van de mogelijkheid de kostendeekkende premie te dempen. Bij het vaststellen van de gedempte kostendeekkende premie wordt gebruik gemaakt van een verwacht rendement. De zuivere kostendeekkende premie is gebaseerd op de door DNB gepubliceerde renteterminstructuur per 31 december 2021. De feitelijke premie is in 2022 hoger dan de gedempte premie.

	2022	2021
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen regulier	129	34
Overgenomen pensioenverplichtingen klein pensioen	1.125	1.163
Overgedragen pensioenverplichtingen regulier	-925	-464
Overgedragen pensioenverplichtingen klein pensioen	-689	-877
	-360	-144
[11] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdompensioen	-16.978	-16.094
Invalideitpensioen	-105	-103
Partnerpensioen	-3.898	-3.599
Wezenpensioen	-72	-63
Subtotaal	-21.053	-19.859
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-2.956	-340
Niet opgevraagd pensioen	-253	-166
Subtotaal	-3.209	-506
Totaal pensioenuitkeringen	-24.262	-20.365
[12] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risicopensioenfonds ¹⁾	245.382	35.711
[13] Mutatie overige technische voorzieningen	-3	-5
[14] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie		
– Regulier	-1.638	-1.452
– Eenmalig / implementatie / explementatie	-213	-276
– Schikking Syntrus Achmea	388 ²⁾	0
Totaal administratie	-1.463	-1.728

1) Een verdere specificatie is opgenomen in de staat van baten en lasten.

2) Dit betreft een teruggave uit een schikking met Syntrus Achmea met betrekking tot uitvoeringskosten in de jaren 2014, 2015 en 2016.

	2022	2021
Governance		
– Bestuursvergoedingen	-216	-164
– Vergoedingen Raad van Toezicht	-49	-30
– Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	-37	-28
– Kosten bestuursbureau	-771	-895
– Opleidingen	-18	-21
– Actuariële sleutelfunctie	-7	-10
– Sleutelfunctie Interne Audit	-29	-28
– Overige kosten governance	-26	-12
Totaal governance	-1.153	-1.188
Controlekosten		
– Accountant: Controle van de jaarrekening ¹⁾	-74	-67
– Accountant: Andere Controle opdrachten	0	0
– Accountant: Fiscale adviesdiensten	0	0
– Accountant: Andere niet-Controle diensten	0	0
	-74	-67
– Actuaris: Certificering	-20	-20
Totaal controlekosten	-94	-87
Advieskosten		
– Actuariële advieskosten	-112	-111
– Communicatie	-47	-121
– Overige advieskosten	-71	-103
Totaal advieskosten	-230	-335
Overige kosten		
– Bijdrage DNB	-53	-54
– AFM	-7	-7
– Contributie Pensioenfederatie	-18	-17
– Pensioenregister	-3	-3
– Projecten	-40	-36
– Overige kosten	-6	-15
Totaal overige kosten	-127	-132
Totaal Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-3.067	-3.470

1) Hieronder vallen ook de kosten voor de controle van de z-score, normportefeuille en basisgegevens.

	2022	2021
[15] Overige baten en lasten		
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	123	34
Afboeking oninbare vorderingen	-154	-34
Overige baten en lasten	-4	6
	-35	6
Saldo van baten en lasten	-74.491	98.054

	2022	2021
Actuariële analyse van het saldo		
Beleggingsopbrengsten ¹⁾	-313.317	66.873
Wijziging RTS	338.110	68.991
Premies	686	-1.477
Waardeoverdrachten	-79	-72
Kosten	0	0
Uitkeringen	-54	217
Sterfte	1.998	1.074
Arbeidsongeschiktheid	-167	-714
Reguliere mutaties	205	311
Toeslagverlening	-95.471	-37.208
Overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen	-6.367	219
Andere oorzaken	-35	-160
	-74.491	98.054

1) Dit betreft de beleggingsopbrengsten en de benodigde inresttoevoeging aan de technische voorziening

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2022 van 122,0% en 2021 van 119,7%.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij de procentuele buffers rekening gehouden wordt met de veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie).

	2022		2021	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	46.310	3,8	17.108	0,8
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	126.424	15,3	162.295	15,2
Valutarisico (S3)	19.342	0,3	24.462	0,3
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	26.548	2,2	44.020	2,9
Verzekeringstechnisch risico (S6)	22.691	0,4	31.939	0,5
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Diversificatie- en correlatie-effect	-71.771		-79.433	
Totaal Vereist eigen vermogen	169.544	22,0	200.391	19,7
Dekkingsgraad		129,6		129,8
Beleidsdekkingsgraad		134,7		127,1
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,2		104,2
Strategisch vereiste dekkingsgraad		122,0		119,7
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		123,2		120,7

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2022 134,7% en is hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds over voldoende vermogen beschikt. In boekjaar 2022 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 134,7%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2021 van 127,1%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 7,6%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Door het gebruik van rentederivaten wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd van 9,3 naar 16,1 jaar.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 16,1 (2021: 18,6)

Duratie van de pensioenverplichtingen 19,4 (2021: 21,8)

Het pensioenfonds dekt strategisch 50% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 50% op basis van de swapcurve is eind 2022 equivalent met een renteafdekking van 52,9% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 49,3% eind 2022.

Derivaten

Het renterisico is afgedekt door middel van renteswaps: dit betreft met CACEIS afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. De prijs is gebaseerd op de koers die de CACEIS in de markt ontvangt, plus of min de afgesproken opslag. De afloopdata variëren van februari 2024 tot december 2067 met een contractwaarde van 374.000 (2021: 382.000) en een marktwaarde van -9.000 (2021: 3.000). Hiervoor zijn ISDA/CSA-overeenkomsten afgesloten met een aantal tegenpartijen.

Er is onderpand (collateral) uitgewisseld om het tegenpartijrisico te reduceren.

Het pensioenfonds heeft eind 2022 7.300 (2021: 0) aan onderpand verstrekt in de vorm van liquiditeiten, waarvan 300 pending als gevolg van negatieve waardeontwikkeling van de derivaten.

Er is eind 2022 geen onderpand verstrekt in de vorm van (staats)obligaties (2021: 1.600). Als onderpand zijn geen liquiditeiten (2021: 3.500) en obligaties (2021: 3.400) ontvangen als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten.

Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vormgegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 50% van het renterisico af.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december:

Type contract	Onderliggende contract-omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Renteswaps per 31-12-2022	373.636	23.461	-32.565	-9.104
Renteswaps per 31-12-2021	382.150	14.966	-11.608	3.358

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 49.854 (4,1%) en voor het strategisch renterisico 46.310 (3,8%).

Het renterisico is fors gestegen ten opzichte van vorig jaar, zowel feitelijk als strategisch, als gevolg van de gestegen rente. De voorgeschreven risicoschokken voor de becijfering van het renterisico zijn relatief, waarbij een hoger renteniveau dus leidt tot hogere absolute schokken voor de bepaling van het renterisico.

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen en vastgoed categorieën getoond.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling Aandelen en Vastgoed per categorie:</i>				
Beursgenoteerd vastgoed	47.277	9,1	100.413	14,7
Niet-beursgenoteerd vastgoed	122.250	23,5	111.639	16,3
Ontwikkelde markten	291.176	56,0	401.765	58,6
Opkomende markten	59.592	11,4	71.379	10,4
	520.295	100,0	685.196	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 134.352 (16,3%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 126.424 (15,3%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte

van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Totaal beleggingen ¹⁾ naar valuta vóór afdekking met derivaten</i>				
Euro	573.739	59,4	750.075	56,1
Amerikaanse dollar	237.440	24,6	382.042	28,6
Britse pound sterling	21.879	2,3	28.189	2,1
Hongkongse dollar	21.923	2,3	26.878	2,0
Japanse yen	22.073	2,3	33.432	2,5
Overige valuta	89.042	9,1	115.920	8,7
Totaal beleggingen exclusief derivaten	966.096	100,0	1.336.536	100,0
Waarde derivaten	12.708		1.051	
Totaal beleggingen inclusief derivaten	978.804		1.337.587	
<i>Totaal beleggingen ¹⁾ naar valuta ná afdekking met derivaten</i>				
Euro	932.201	95,2	1.230.402	91,9
Amerikaanse dollar	-33.292	-3,4	3.086	0,2
Britse pound sterling	1.596	0,2	3.538	0,3
Hongkongse dollar	19.538	2,0	23.824	1,8
Japanse yen	4.185	0,4	7.746	0,6
Overige valuta	54.576	5,6	68.991	5,2
Totaal beleggingen inclusief derivaten	978.804	100,0	1.337.587	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. Dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum.

1) Inclusief liquide middelen beschikbaar voor beleggingen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december:

Type contract	Onder- liggende contract- omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
fx forwards per 31-12-2022	1.049.405	14.427	-1.719	12.708
fx forwards per 31-12-2021	1.205.469	3.337	-2.286	1.051

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 19.425 (0,3%) en voor het strategisch valutarisico 19.342 (0,3%).

Grondstoffenrisico

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 35%. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentendewaardenportefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentendewaardenbelegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' of 'geen rating' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	157.068	35,2	221.235	37,1
AA	102.887	23,0	161.176	27,0
A	31.786	7,1	43.922	7,4
BBB	57.634	12,9	79.751	13,4
Lager dan BBB	15.067	3,4	18.560	3,1
Geen rating ¹⁾	81.966	18,4	71.479	12,0
	446.408	100,0	596.123	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd minder dan 1 jaar	80.345	18,0	85.736	14,4
Resterende looptijd tussen 1 en 5 jaar	87.218	19,5	98.035	16,4
Resterende looptijd tussen 5 en 10 jaar	64.603	14,5	105.224	17,7
Resterende looptijd tussen 10 en 20 jaar	127.766	28,6	192.626	32,3
Resterende langer dan 20 jaar	86.476	19,4	114.502	19,2
	446.408	100,0	596.123	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naarmate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 25.229 (2,1%) en voor het strategisch kredietrisico van 26.548 (2,2%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnisch risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnisch risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

1) Dit betreft met name private debt.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 22.691 (0,4%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 22.691 (0,4%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Vastgoedbeleggingen				
<i>Verdeling Vastgoedbeleggingen per sector:</i>				
Kantoren	29.448	17,4	28.631	13,5
Winkels	8.046	4,7	7.817	3,7
Woningen	69.720	41,1	60.598	28,6
Overige	62.313	36,8	115.006	54,2
	169.527	100,0	212.052	100,0
<i>Verdeling Vastgoedbeleggingen per regio:</i>				
Europa binnen Europese Unie	125.216	73,8	120.680	56,9
Europa buiten Europese Unie	2.200	1,3	5.807	2,7
Noord-Amerika	30.538	18,0	64.514	30,5
Midden- en Zuid-Amerika	428	0,3	0	0,0
Azië (excl. Japan)	989	0,6	275	0,1
Oceanië	9.834	5,8	20.303	9,6
Overige	322	0,2	473	0,2
	169.527	100,0	212.052	100,0
<i>Grote posten: Vastgoedbeleggingen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:</i>				
Altera Vastgoed Woningen	69.720	6,7	60.597	4,4
Fidelity International Real Estate Fund	52.527	5,1	51.032	3,7
Northern Trust dev re es ind-a	39.003	3,8	88.617	6,5

	2022		2021	
	€	%	€	%
Aandelen				
<i>Verdeling aandelen per regio:</i>				
Europa binnen Europese Unie	42.505	12,1	50.896	10,9
Europa buiten Europese Unie	22.992	6,6	29.198	6,2
Noord-Amerika	192.482	54,8	282.215	59,6
Midden- en Zuid-Amerika	5.603	1,6	2.520	0,5
Azië (excl. Japan)	52.729	15,0	45.547	9,6
Oceanië	26.550	7,6	55.098	11,6
Overige	7.907	2,3	7.670	1,6
	350.768	100,0	473.144	100,0
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Basismaterialen	16.873	4,8	20.624	4,4
Communicatie diensten	26.176	7,5	43.712	9,2
Cyclische consumptiegoederen	39.876	11,4	62.173	13,1
Defensieve consumptiegoederen	25.266	7,2	30.331	6,4
Gezondheidszorg	46.130	13,2	55.657	11,8
Energie	19.105	5,4	14.026	3,0
Financiële dienstverlening	58.083	16,5	69.140	14,6
Industrie	36.114	10,3	39.387	8,3
Nutsbedrijven	9.572	2,7	11.169	2,4
Technologie	72.891	20,8	118.010	24,9
Diversen	682	0,2	8.915	1,9
	350.768	100,0	473.144	100,0
<i>Grote posten: aandelen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:</i>				
NT NT World Custom ESG EUR HDG EQY Index Fd	288.228	27,9	402.946	29,6
NT EM Custom ESG EQ Index fd Class C EUR	69.267	6,7	82.134	6,0

	2022		2021	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa binnen Europese Unie	418.369	93,6	523.263	87,8
Europa buiten Europese Unie	11.466	2,6	25.929	4,3
Noord-Amerika	12.283	2,8	36.791	6,2
Azië (excl. Japan)	0	0,0	1.531	0,3
Oceanië	3.862	0,9	8.325	1,4
Overige	428	0,1	284	0,0
	446.408	100,0	596.123	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden per soort:</i>				
Staatsobligaties	208.362	46,7	310.827	52,1
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	160.910	36,0	193.745	32,5
Hypotheke	77.136	17,3	91.551	15,4
	446.408	100,0	596.123	100,0
<i>Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:</i>				
AXA World Funds - Euro Credit Plus	104.776	10,1	122.342	9,0
Particulier hypothekefonds	77.136	7,5	91.551	6,7
Franse (staats) obligaties	57.740	5,6	81.764	6,0
Nederlandse (staats) obligaties	45.193	4,4	57.429	4,2
Partners Group private loan ineur	41.346	4,0	42.301	3,1
Oostenrijkse (staats) obligaties	20.310	2,0		

Beleggingen in fondsen, die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaken zijn tevens in bovenstaand overzicht opgenomen. Echter, in de beleggingsfondsen is sprake van voldoende diversificatie.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Derivaten				
<i>Verdeling derivaten waarden per soort:</i>				
Aandelen derivaten	1	0,0	1	0,0
Rente derivaten	-9.104	-252,5	3.358	88,8
Valutaderivaten	12.708	352,5	1.051	27,8
Overige derivaten	0	0,0	-627	-16,6
	3.605	100,0	3.783	100,0

Securities lending binnen de beleggingsfondsen

Het pensioenfonds heeft ultimo 2022 zelf geen beleggingen in- en uitgeleend. De beheerder van het bedrijfsobligatiefonds AXA World Funds - Euro Credit Plus heeft eind 2022 13,2% van de beleggingen uitgeleend. Er is onderpand ontvangen. Het onderpand heeft een hogere waarde in vergelijking met de waarde van de uitgeleende stukken (104,4%). Er zijn geen beleggingen in de bij het pensioenfonds aangesloten ondernemingen.

Hoogte buffer

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het pensioenfonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico op nihil gesteld.

Het bestuur heeft geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie.

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Volgens de aanlevering van de vermogensbeheerder is de tracking error voor het pensioenfonds in 2022 lager dan 1% en wordt er dus geen actief beheer risico becijferd.

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de becijfering van het totale vereist eigen vermogen dient gebruikt gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2022 -73.173 en voor de strategische beleggingsportefeuille -71.771.

Gebeurtenissen na balansdatum

Ultimate Forward Rate (UFR)

Conform de Pensioenwet toetst de Commissie Parameters uiterlijk iedere vijf jaar de voorgeschreven economische en rekenkundige uitgangspunten en komt vervolgens met haar oordeel. Het vorige advies dateert van 2019. Met de mogelijke inwerkingtreding van de Wtp per 1 juli 2023 is de Commissie gevraagd om eerder met een nieuw advies te komen.

Onderdeel van het advies is het vaststellen van de parameters van de zogeheten Ultimate Forward Rate (UFR)-methode. Met het advies heeft DNB besloten een aanpassing door te voeren in de UFR-methodiek die vanaf 1 januari 2021 stapsgewijs werd doorgevoerd. De belangrijkste wijziging is dat de nieuwe UFR-methode leidt tot een DNB-curve die tot een looptijd van 50 jaar gelijk is aan de swapcurve. In de per 31 december 2022 berekende voorzieningen en dekkingsgraden is rekening gehouden met de tot dat moment geldende stapsgewijze invoering van de UFR-methodiek. De meest recente aanpassing hierin dateert van 1 januari 2022. De wijziging volgens het advies van de Commissie van 30 november 2022 gaat in per 1 januari 2023. De impact van de verschillende aanpassingen in de DNB-rentetermijnstructuren op de voorzieningen en dekkingsgraden is in de volgende tabel weergegeven.

	DNB RTS huidig 50% UFR/ 50% nUFR	DNB RTS nieuw Methodiek 2023
Technische voorziening (risico fonds)	769.768	774.117
Dekkingsgraad (totaal fonds)	129,6%	128,9%
Strategisch vereiste dekkingsgraad (totaal fonds)	122,0%	122,0%

Resultaatbestemming

In de jaarrekening is het voorstel verwerkt om het negatieve resultaat over 2022 ad 74.491 ten laste te brengen van de algemene reserve

Rotterdam, 19 juni 2023

Het bestuur van de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart

De heer R. van Oostrom, voorzitter

De heer M. Vos, vicevoorzitter

De heer C.H. Blokzijl

Mevrouw M.L.J. Braamkolk - van de Runstraat

De heer H.D. van der Knaap

De heer T. van Dijk

De heer M. Steketee.

12 Overige gegevens

12.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

12.2 Actuariële verklaring

Door Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart te Rotterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 7.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 350.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Eindhoven, 19 juni 2023

drs. M.B.H. Ceelaert AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart per 31 december 2022 en van het saldo van baten en lasten over 2022, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Rijn- en Binnenvaart ('de Stichting' of 'het fonds') te Rotterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2022;
- 2 de staat van baten en lasten over 2022;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2022; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 7 miljoen
- Circa 0,7% van het pensioenvermogen

Risico's gerelateerd aan fraude & Noclar en continuïteit

- Risico's gerelateerd aan fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving (Noclar): verondersteld risico van doorbreken interne beheersing door het bestuur geïdentificeerd
- Risico's gerelateerd aan continuïteit: geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd

Kernpunten

- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds
- Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 7 miljoen (2021: EUR 9 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2022 (0,7%). De materialiteit voor de jaarrekening is verlaagd ten opzichte van vorig jaar als gevolg van de daling van het pensioenvermogen. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 350 duizend rapporteren aan het bestuur en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan CACEIS Investor Services (hierna: CACEIS). De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V. (hierna: AZL).

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door CACEIS en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van CACEIS en AZL, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-)rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij (indien noodzakelijk geacht) met de andere onafhankelijke accountant, de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2022 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan CACEIS en AZL.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd, waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemersgegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 5.4 van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomangement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne

beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling, het incidentenregister en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en de raad van toezicht. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- inzicht verkrijgen in hoe de Stichting het gebruik van informatietechnologie (IT) beheerst en de invloed daarvan op de jaarrekening, inclusief het risico van cybersecurity-incidenten die een materieel effect hebben op de jaarrekening;
- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten;
- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties (inclusief DNB en AFM);

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is. Wij hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Pensioenwet;
- Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfonds (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording (waaronder premieopbrengsten, directe beleggingsopbrengsten en indirecte beleggingsopbrengsten) als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten, de aanwezige uitbestedingsrelaties en de beperkte mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving dat relevant is voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden. Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te

mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.

- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van beleggingen.
- Wij hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen. In dit kader hebben we op basis van de onderliggende documentatie de juistheid van enkele afkopen van pensioenrechten gecontroleerd.

Zoals hierboven vermeld, heeft onze evaluatie van uitgevoerde procedures ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving niet geleid tot een kernpunt van de controle. Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht. Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur van de Stichting heeft zijn continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot een significant continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent.

De resultaten van onze risicobeoordelingsprocedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfondsen

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfondsen (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen van de Stichting bedragen circa 97% van het balanstotaal. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). Uit noot 1 van de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 743,5 miljoen (76%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op marktnoteringen en dat voor EUR 235,3 miljoen (24%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op afgeleide marktnoteringen en andere geschikte waarderingssystemen. Het bepalen van de marktwaarde voor deze laatste beleggingscategorieën is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormde de waardering van de beleggingen een kernpunt van onze controle.

In de paragraaf 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' en in de toelichting op de jaarrekening in noot 1 geeft de Stichting de gehanteerde waarderingssystemen weer en zijn de gehanteerde waarderingssystemen en belangrijke veronderstellingen voor de waardering van deze beleggingscategorieën. Het evalueren van de waarderingssystemen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Wij maken gebruik van de beheersmaatregelen die zijn ingericht bij de vermogensbeheerder en die onderdeel zijn van de Standaard 3402 type II-rapportage (waarbij een goedkeurend assurancerapport door de accountant is afgegeven). Deze relevante beheersmaatregelen zijn gericht op de aanstelling van betrouwbare fondsmanagers enerzijds en de betrouwbare aanlevering en toereikende evaluatie van periodieke performancecijfers anderzijds. Daarnaast hebben wij de aansluiting vastgesteld tussen de financiële administratie en de actuele financiële rapportages van fondsmanagers, indien nodig gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum.

De waardering van beleggingen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen hebben wij onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig bepaalde waarderingen op basis van zelfstandig verkregen in de markt waarneembare prijzen.

De waardering van beleggingen gebaseerd op andere geschikte waarderingssystemen hebben wij getoetst aan de hand van recente, door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingssystemen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke

accountant. Bovendien hebben wij de monitoring van de Stichting op recente financiële informatie van de beleggingen na balansdatum in onze werkzaamheden betrokken.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar, zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de paragraaf 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaris. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet-naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel

zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 19 juni 2023

KPMG Accountants N.V.

A.R.B. de Bruin RA

Bijlage 1: Fondsorganen en uitbestedingspartijen

Fondsorganen

De bezetting van de verschillende fondsorganen is per 31 december 2022 als volgt:

Bestuurssamenstelling

<i>Leden werkgevers herbenoeming</i>	<i>Geboortejaar</i>	<i>Voorgedragen door</i>	<i>Datum van aftreden of</i>
De heer M.J.M. Koning	1953	Centraal Bureau voor de Rijn- en Binnenvaart	1 januari 2023
De heer C.H. Blokzijl	1963	Centraal Bureau voor de Rijn- en Binnenvaart	1 januari 2025
De heer M. Vos	1959	Centraal Bureau voor de Rijn- en Binnenvaart	1 januari 2024
Mevrouw M.L.J. Braamkolk - Van de Runstraat	1970	Koninklijke BLN-Schuttevaer	1 januari 2024
<i>Leden werknemers</i>			
De heer R. van Oostrom, voorzitter	1977	CNV Vakmensen	1 juli 2024
De heer H.J.A.H. Hijlkema, vicevoorzitter	1949	Nautilus International	1 januari 2023
De heer M. Steketee	1966	Nautilus International	29 november 2025
<i>Lid pensioengerechtigden</i>			
De heer H.D. van der Knaap	1945	Pensioengerechtigden	1 juli 2022

De heren M.J.M. Koning en H.J.A.H. Hijlkema treden af per 1 januari 2023. Voor hen is aan het Koninklijke Binnenvaart Nederland (KBN) en aan Nautilus International gevraagd kandidaten voor te dragen voor opvolging. Dat heeft geresulteerd in drie aspirant-bestuursleden: mevrouw S. Mariano en de heer T.J. van Dijk (beiden voorgedragen door Nautilus International) waarvan de laatste benoemd is tot bestuurslid per 1 januari 2023 en mevrouw I. Blom als aspirant bestuurslid vanuit KBN als beoogde opvolger voor de heer M. Koning. De heer H.D. van der Knaap is per 1 juli 2022 herkozen. De heer M. Vos neemt vanaf 1 januari 2023 de rol van vicevoorzitter op zich na aftreden van de heer H.J.A.H. Hijlkema.

Commissies per 31 december 2022

Commissie

Beleggingscommissie	De heren C.H. Blokzijl, H.D. van der Knaap, J. Engel en mevrouw S. Mariano als aspirant bestuurslid
Financecommissie	De heer M. Vos en mevrouw M.L.J. Braamkolk - Van de Runstraat
Pensioen- en communicatiecommissie	De heer M.J.M. Koning, mevrouw M.L.J. Braamkolk - Van de Runstraat, de heer M. Steketee en de heer T.J. van Dijk als aspirant bestuurslid
Governance- en regiecommissie	De heren R. van Oostrom en H.A.J.H. Hijlkema
Geschillencommissie	De heren A.Th.M. van Hulst, D.A.J. Kamp en A.W. van Vliet

Verantwoordingsorgaan

<i>Leden namens de werkgevers</i>	<i>Geboortjaar</i>
De heer E. Schelhaas (voorzitter)	1965
De heer R. Uittenbosch	1961

Plaatsvervangend lid namens de werkgevers

Vacature	-
----------	---

Leden namens de deelnemers

De heer G. Schenk (plv. secretaris)	1949
De heer J. van der Laan (secretaris)	1952
De heer A. Hermes	1974

Plaatsvervangend lid namens de deelnemers

Vacature	-
----------	---

Lid namens de pensioengerechtigden

De heer M.W. van den Bogaard (plv. voorzitter)	1946
--	------

Plaatsvervangend lid namens de pensioengerechtigden

Vacature	-
----------	---

Raad van toezicht

Mw. C.M. Mulder-Volkers (voorzitter)	1966
Mw. A.E. Eikenboom	1968
Dhr. E.E. Hagen	1970

Sleutelfunctiehouders en -vervullers

Sleutelfunctie:	Actuariel	Interne audit	Risicobeheer
Houder:	M.B.H. Ceelaert	S.J.H. Borghouts	M. Vos
Vervuller:	M.B.H. Ceelaert	S.J.H. Borghouts	R. Grobbe

Uitbestedingspartijen

Bestuursbureau

Het bestuur heeft de uitvoerende taken gedelegeerd aan het bestuursbureau van het pensioenfonds, ondergebracht bij Montae & Partners B.V. De heer E.B.F. Ploeger is de directeur van het bestuursbureau.

Pensioenadministratie

De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V. te Heerlen. Het betreft naast de werkgevers-, deelnemers- en uitkeringsadministratie ook verslaglegging en uitvoering van de communicatie.

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer was in het verslagjaar ondergebracht bij de volgende dienstverleners:

- Altera Vastgoed
- AXA Investment Managers
- BNP Paribas
- Fidelity International
- Northern Trust
- Partners Group
- Syntrus Achmea Real Estate & Finance.

Als custodian is CACEIS N.V. aangesteld. The Index People is de beleggingsadviseur van het fonds.

In de overeenkomsten met de vermogensbeheerders zijn afspraken en richtlijnen opgenomen op grond waarvan de beleggingscommissie en het bestuur de uitvoering kunnen monitoren. Ook met de custodian en de beleggingsadviseur zijn Service Level Agreements afgesloten.

Compliance officer

De compliance officer heeft tot taak toe te zien op de naleving van de gedragscode van het pensioenfonds en heeft toegang tot alle geledingen binnen het pensioenfonds. De heer R. Mersch van GBA Accountants & Adviseurs vervulde in het verslagjaar de rol van compliance officer. Het onderwerp compliance komt gedurende het jaar in bestuursvergaderingen en portefeuilles aan bod, desgewenst in aanwezigheid van de compliance officer. De compliance officer ziet erop toe dat alle bestuursleden jaarlijks de gedragscode ondertekenen.

De compliance officer geeft in het rapport over 2022 aan dat de gedragscode is nageleefd en dat ook de andere relevante onderwerpen geen aanleiding geven tot het maken van opmerkingen.

Privacy officer

Het fonds heeft het belang onderkend van een privacy officer die toeziet op de naleving van wetgeving uit hoofde van de Algemene Verordening Persoonsgegevens. De privacy officer kan bijdragen aan een informatiebeveiligingsbeleid en adviseren bij uitbestedingen en eventuele datalekken. De heer R. Grobbe MBA RC heeft in het verslagjaar de rol van privacy officer vervuld.

Overige dienstverleners

Het pensioenfonds maakte in het verslagjaar voorts gebruik van de volgende dienstverleners:

Adviserend actuaris

Drs. F. van Rijn AAG
Towers Watson Netherlands B.V.
Postbus 780
1440 AT Purmerend

Waarmerkend actuaris & actuariële sleutelfunctiehouder

M.B.H. Ceelaert AAG
Towers Watson Netherlands B.V.
Schimmelt 26
5611 ZX Eindhoven

Accountant

A.R.B. de Bruin RA
KPMG Accountants N.V.
Papendorpseweg 83
3528 BJ Utrecht

Bijlage 2: Pensioenregeling

De pensioenregeling is een uitkeringsovereenkomst. De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling worden hieronder weergegeven.

Ouderdomspensioen

Het ouderdomspensioen is gebaseerd op een opbouwregeling (middelloonregeling). De regeling staat toe om binnen bepaalde grenzen zelf het tijdstip van uittreden te bepalen. De basis van de opbouwregeling is de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris inclusief alle vaste en variabele loonbestanddelen minus de franchise. De franchise voor 2022 is vastgesteld op € 19.938. In 2021 was de franchise € 19.304.

Het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen bedroeg in 2021 0,96% van de pensioengrondslag. Sinds 1 januari 2013 wordt pensioen opgebouwd met pensioenleeftijd 67 jaar. Het pensioengevend loon is sinds 1 januari 2015 gemaximeerd. In 2022 op € 114.866 (2021: € 112.189).

Partnerpensioen

Het partnerpensioen is op opbouwbasis. Gedurende het dienstverband wordt 70% van het jaarlijks opgebouwde ouderdomspensioen opgebouwd als partnerpensioen. Het is mogelijk het opgebouwde partnerpensioen uit te ruilen voor extra ouderdomspensioen. Deze uitruil is mogelijk bij beëindiging van het dienstverband of bij pensionering. Binnen het pensioenfonds is er sprake geweest van een periode waarin het partnerpensioen op risicobasis was verzekerd. Hierdoor kan het partnerpensioen lager zijn dan 70% van het ouderdomspensioen. De hoogte van het uiteindelijke partnerpensioen hangt af van de historie van de opbouw van het partnerpensioen en de gemaakte keuzes op de pensioeningangsdatum en uitdiensttreding voor uitruil tussen ouderdomspensioen en partnerpensioen. Partnerpensioen wordt toegekend vanaf de eerste dag van de maand van overlijden van de (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde en wordt uitgekeerd tot het einde van de maand van overlijden van de partner.

Wezenpensioen

Als een (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde overlijdt, bestaat er voor de kinderen recht op wezenpensioen. Gedurende het actieve dienstverband is een wezenpensioen verzekerd van 14% van het ouderdomspensioen. Het wezenpensioen wordt toegekend vanaf de eerste dag van de maand van overlijden van de deelnemer tot einde van de maand waarin de 18e (voor studerende kinderen uiterlijk tot de 27e) verjaardag van het kind valt. Het wezenpensioen eindigt voorts op de laatste dag van de maand, waarin het kind overlijdt.

Garantieregeling partnerpensioen

De pensioenregeling kent nog een overgangsregeling voor partnerpensioen voor de deelnemers die al deelnamen op 31 december 2001 én 1 januari 2002. Als die deelnemers overlijden voor de pensioenleeftijd (67 jaar), heeft hun partner recht op een aanvullend tijdelijk partnerpensioen. In dat geval krijgt de partner van de deelnemer een aanvullend tijdelijk partnerpensioen tot de eerste dag van de maand waarin de partner 65 jaar wordt, waarbij het partnerpensioen wordt aangevuld tot 100% van het ouderdomspensioen zoals vastgesteld op 1 januari 2002.

Premie

Jaarlijks wordt de premie vastgesteld in overleg met de adviserend actuaris en de sociale partners. De meerjarige afspraak over de hoogte van de premie liep eind 2020 af. Sociale partners hebben eerder voor 2021 en ook voor 2022 een nieuwe afspraak gemaakt over de premie en deze gesteld op 22,5% van de pensioengrondslag. Twee derde daarvan, dus 15%, wordt betaald door de werkgever.

Bijlage 3: Code pensioenfondsen

Het bestuur geeft een toelichting op de normen waaraan niet (volledig) invulling wordt gegeven. De overige normen worden zonder meer gerespecteerd.

Rapportagenorm	Toelichting
<p>Norm 33</p> <p>In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.</p>	<p>Het fonds heeft invulling gegeven aan de diversiteitsdoelstelling door in elk fondsorgaan te voldoen aan de genderdiversiteit: bestuur, VO en RvT hebben alle minimaal één vrouw en één man. De fondsorganen kennen echter geen leden onder 40 jaar, al is in 2022 wel een aspirant-bestuurslid jonger dan 40 jaar toegetreden. Het fonds hanteert geen specifiek stappenplan aangaande de bevordering van diversiteit in het bestuur. Vanwege het paritaire karakter van het fonds zijn bestuur en VO kandidaten in de regel afkomstig uit de sector, die voor ruim 90% uit mannen bestaat, om zo binding te houden met de sector. Overige geschiktheidskenmerken prevaleren dan boven diversiteit.</p> <p>Het bestuur kent sinds begin 2023 één nieuw bestuurslid van onder de 40 jaar. Tevens is in 2022 een nieuw, vrouwelijk, aspirant-bestuurslid van jonger dan 40 jaar toegetreden tot het bestuur. Het fonds hanteert geen specifiek stappenplan aangaande de bevordering van diversiteit in het bestuur.</p>
<p>Norm 39</p> <p>Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het vo. Een lid van het VO wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het VO zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.</p>	<p>De procedures van benoeming en ontslag van bestuursleden en leden van de raad van toezicht zijn conform de norm. De benoeming van VO-leden verloopt anders.</p> <p>Het bestuur hanteert een (naar zijn mening) striktere procedure voor benoeming van een lid van het Verantwoordingsorgaan dan de procedure die is opgenomen in de norm: een lid van het VO wordt benoemd door werknemers- resp. werkgeversorganisaties na goedkeuring door het bestuur op basis van geschiktheid. Het bestuur ziet toe op deze procedure. Dit is een bewuste afwijking van de norm.</p>

Daarnaast geeft het bestuur toelichting op acht specifieke normen.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
<p>Norm 5</p> <p>Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	Ja	Op verschillende aspecten van beleid wordt in dit jaarverslag gerapporteerd in het hoofdstuk Governance, paragraaf Organisatie. Het bestuur betreft de evenwichtige belangenafweging continu in zijn besluitvorming. Besluitvorming wordt indien nodig voorbereid door de verschillende commissies.
<p>Norm 31</p> <p>De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	Ja	Het bestuur heeft een geschiktheidsbeleid geformuleerd en stelt jaarlijks een geschiktheidsplan vast. Het fonds heeft ook beleid rondom diversiteit geformuleerd. In het hoofdstuk Governance, paragraaf Organisatie van het jaarverslag wordt op deze onderdelen ingegaan.
<p>Norm 33</p> <p>In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.</p>	Nee	Het fonds heeft zoveel mogelijk invulling gegeven aan de doelstelling voor genderdiversiteit: bestuur en RvT hebben beide minimaal één vrouw en één man. Het VO had in 2022 één vrouwelijk plaatsvervangend lid maar bestaat sinds 1 oktober 2022 enkel uit mannen. Niet alle fondsorganen kennen leden onder 40 jaar, maar in 2022 is een aspirant-bestuurslid jonger dan 40 jaar toegetreden die vanaf 1 januari 2023 bestuurslid is. Het fonds hanteert geen specifiek stappenplan aangaande de bevordering van diversiteit in het bestuur. Bij benoemingen neemt het bestuur de diversiteitseisen mee richting de voordragende partijen.
<p>Norm 47</p> <p>Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.</p>	Ja	Jaarlijks wordt aan de raad van toezicht rapport uitgebracht over de mate waarin het fonds de code heeft nageleefd.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In de inleiding van het bestuursverslag wordt is ingegaan op de missie, visie en strategie van het fonds.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Dit is toegelicht in het hoofdstuk Vermogensbeheer. De Verklaring Beleggingsbeginselen en het beleid rondom verantwoord beleggen zijn gepubliceerd op de website.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In het hoofdstuk Governance is gerapporteerd over de naleving van de gedragscode door alle verbonden personen. Daarnaast wordt gerapporteerd over de zelfevaluatie van het bestuur.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	Het bestuur heeft een adequate klachten- en geschillenprocedure die beide gepubliceerd zijn op de website. In het jaarverslag is hierover gerapporteerd in het hoofdstuk Governance, paragraaf Organisatie.

Bijlage 4: Nevenfuncties

Bestuur

De heer C.H. Blokzijl (bestuurslid)	Koninklijke Vopak NV IBP Vopak België IBP Towers Watson Lifesight OPF - Afzonderlijk Vermogen Vopak Kring pensioenfondsdirecteuren Pensioenfederatie	Director pensions Voorzitter en compliance officer Lid Pension Committee Lid
De heer H.J.A.H. Hijlkema (vicevoorzitter)	Nautilus International Bpf. Koopvaardij Vereniging Zee-Risico 1967 Stichting Scheepvaart Stichting Sociaal Maritieme Voorzieningen Scheepvaart Rotterdam Port Welfare Committee Stichting Flag of Convenience Office the Netherlands Stichting De Zee O&O fonds Zeescheepvaart OWM Zeerisico 1996 U.A. Vereniging Zeerisico 1967 OWM AZVZ Stichting B4Nature	Onbezoldigd beleidsadviseur Plaatsvervangend voorzitter (tot 1-7-2022) Werknemersvoorzitter Werknemersvoorzitter Werknemersvoorzitter Bestuurslid Bestuurslid Bestuurslid Lid beleggingscommissie ¹⁾ Lid beleggingscommissie ¹⁾ Lid beleggingscommissie ¹⁾ Lid beleggingscommissie ¹⁾ Penningmeester (vanaf 7-4-2021)
Mevrouw M. Braamkolk - van de Runstraat (bestuurslid)	Peters & Van Sandijk BV	Directeur/salarisadministrateur
De heer H.D. van der Knaap (bestuurslid)	-	-
De heer M.J.M. Koning (bestuurslid)	Stichting Denksport Papendrecht	Secretaris

1) De betreffende beleggingscommissies ressorteren onder Stichting Scheepvaart, zijn qua samenstelling gelijk en vergaderen op hetzelfde moment

De heer R. van Oostrom (voorzitter)	CNV Bpf SAG Stichting Pensioenfonds SPW Geschillencommissie Openbaar vervoer, CAO pp. Openbaar Vervoer Geschillencommissie besloten Busvervoer, CAO pp. Besloten Busvervoer Karate-Do bond Nederland	Pensioenfondsbestuurder en jurist Bestuurslid Bestuurslid Lid Plv Lid Bestuurslid
De heer M. Steketee (bestuurslid)	Nautilus International Stichting Opleidings- en Ontwikkelingsfonds Waterbouw Stichting RVU Waterbouw	Vakbondsbestuurder Bestuurslid Bestuurslid
De heer M. Vos (bestuurslid)	Vereniging van Eigenaren St. Jacobstraat Vereniging van Eigenaren St. Jacobstraat woningen	Bestuurder Bestuurder
De heer T.J. van Dijk (aspirant bestuurslid van 7 februari t/m 31 december 2022, vanaf 1 januari 2023 bestuurslid)	FNV Pensioenfonds Horeca en Catering Pensioenfonds Grafische Bedrijven	Pensioenfondsbestuurder Bestuurslid Bestuurslid
Mevrouw S. Mariano (aspirant bestuurslid vanaf 1 juli 2022)	FNV Pensioenfonds PMA Pensioenfonds VLEP	Pensioenfondsbestuurder Bestuurslid en lid Pensioen- en communicatiecommissie Bestuurslid en lid Beleggingsadviescommissie
Raad van toezicht		
Mevrouw C.M. Mulder-Volkers (voorzitter raad van toezicht)	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts- specialisten ParkinsonNL	Bestuurslid Bestuurslid (vanaf 1-7-2021) Lid raad van toezicht (vanaf 1-4-2021)
Mevrouw K. Bitter, tot 1 juli 2022 (lid raad van toezicht)	Pensioenfonds Zorg & Welzijn Het nederlandse pensioenfonds Pensioenfonds KLM Cabinepersoneel	Manager Pensioenbeleid Lid Klachten- en geschillencommissie Lid auditcommissie
Mevrouw A.E. Eikenboom, vanaf 1 juli 2022 (lid raad van toezicht)	Stichting Pensioenfonds IBM Nederland ABN AMRO pensioenfonds Anna van Rijn College Nieuwegein	Manager Juridische zaken/ bestuurssecretaris Extern adviseur Pension Fund Governance Lid ouderraad lyceum/mavo

De heer E.E. Hagen
(lid raad van toezicht)

Bpf Koopvaardij
Pensioenfonds PostNL
Pensioenfonds Openbare Bibliotheken
Pensioenfonds KLM Cabinepersoneel
Pensioenfonds Yara Nederland
Pensioenfonds DSM Nederland

Pensioenfonds Abbott Nederland
Pensioenfonds Cargill
Pensioenfonds Heineken

Lid raad van toezicht (tot 1-7-2022)
Lid raad van toezicht
Lid raad van toezicht
Lid auditcommissie
Bestuurslid en voorzitter
beleggingsadviescommissie
Extern beleggingsadviseur
Lid visitatiecommissie
Lid raad van toezicht
Lid raad van toezicht